

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Tiia Kjellman

Luovutustappioiden ja arvonmenetysten vähennyskelpoisuus

Tarkastelussa TVL ja EVL

Laskentatoimen ja rahoituksen
akateeminen yksikkö
Talousoikeuden pro gradu
Talousoikeuden maisteriohjelma

Vaasa 2023

VAASAN YLIOPISTO**Laskentatoimen ja rahoituksen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Tiia Kjellman		
Tutkielman nimi:	Luovutustappioiden ja arvonmenetysten vähennyskelpoisuus: Tarkastelussa TVL ja EVL		
Tutkinto:	Kauppatieteiden maisteri		
Oppiaine:	Talousoikeus		
Työn ohjaaja:	Juha Lindgren		
Valmistumisvuosi:	2023	Sivumäärä:	110

TIIVISTELMÄ: Suomessa tuloverotus on nettotulon verotusta. Veronmaksukykyperiaatteen mukaisesti luovutustappiot ja arvonmenetykset tulee huomioida verotuksessa verovelvollisen maksukykyä heikentävänä seikkana. Tässä pro gradu -tutkielmassa keskeisempänä tarkastelun kohteena on luovutustappion ja arvonmenetyksen vähennyskelpoisuus tuloverolain ja elinkeinoverolain mukaan. Tutkielman ensisijaisena tavoitteena on selvittää se, milloin kyseessä on vähennyskelpoinen luovutustappio tai arvonmenetys ja mitä edellytyksiä vähennyskelpoisuudelle on asetettu lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä. Näitä kahta verolakia on tarkasteltu siitä syystä, että luovutustappion ja arvonmenetyksen vähennyskelpoisuuden verotuskohtelu poikkeavat melko olennaisesti näiden kahden eri lain välillä. Tutkielman tutkimusmetodi on oikeusdogmaattinen ja tutkielman lähteenä on hyödynnetty Suomen verolainsäädännön lisäksi muita oikeuslähteitä, kuten oikeuskirjallisuutta, vallitsevaa oikeuskäytäntöä ja Verohallinnon antamia syventäviä vero-ohjeita. Laajemman ja tarkemman kokonaiskuvan luomiseksi tutkielmassa on katsottu tarpeelliseksi avata tarkemmin tutkielmassa keskeisimpiä käsitteitä.

Luovutustappioiden vähennyskelpoisuudesta on säädetty TVL 50 §:n 1 momentissa, jonka mukaan omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena sitä mukaa kuin voittoa kertyy. TVL 50 §:n 2 momentissa säädetään tietyin edellytyksin vähennyskelpoisiksi myös luovutustappioon rinnastettavat arvonmenetykset. Tutkielmassa tarkastellaan myös luovutustappion ja arvonmenetyksen vähennyskelpoisuutta TVL 54 §:n mukaisena pääomatulojen tulonhankkimismenona. Elinkeinoverolaissa lähtökohtana luovutustappioiden vähennyskelpoisuudelle on EVL:n 8 §:n 1 momentin 1 kohta, jossa vähennyskelpoiseksi menoksi säädetään rahoitusomaisuuden, vaihtomaisuuden, sijoitusomaisuuden ja muun omaisuuden hankintamenot tietyin poikkeuksin. Toisin kuin TVL:n mukaisessa verotuksessa, EVL:n 7 §:ssä menetykset ovat erikseen säädetty vähennyskelpoisiksi, jos ne ovat aiheutuneet elinkeinotoiminnan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä. EVL 17 §:ssä on erikseen säädetty vähennyskelpoisiksi myös esimerkiksi rahoitusomaisuuteen liittyvät menetykset tietyin edellytyksin.

Tutkielmassa nousi esiin etenkin se, että verolainsäädännön ja Verohallinnon ohjeistuksen, sekä tuoreimpien tuomioistuimien ratkaisujen välillä voidaan havaita olevan eroavaisuuksia muun muassa sen suhteen, milloin osakkeen arvo katsotaan lopullisesti menetetyksi. Erityisesti tuloverolaissa menetyksen vähennyskelpoisuus on osittain tulkinnanvaraista julkaistun oikeuskäytännön puuttumisen vuoksi, eikä verovelvollisen arvopapereiden lopullisten arvonmenetysten verotuskohtelu ei ole aina yksiselitteistä. Lisäksi tuloverolain mukaisessa verotuksessa tulojen veronalaisuus ja menojen vähennyskelpoisuus on rajoitetumpaa kuin elinkeinoverolaissa. Tuloverolain mukaisessa verotuksessa tulo ja meno välillä on syntynyt epäsymmetriatilanteita, vaikka vastaavassa tilanteessa meno olisi elinkeinoverolain mukaan vähennyskelpoinen. Sekä tuloverolain että elinkeinoverolain tarkastelun pohjalta voidaan myös muodostaa oletus, että verojärjestelmän sijoitusmuoto- ja rahoitusmuotoneutraliteetit eivät täyty.

AVAINSANAT: vero-oikeus, luovutustappio, arvonmenetys, tuloverolaki, elinkeinoverolaki

Sisällys

1	Johdanto	8
1.1	Tutkielman aiheen esittely	8
1.2	Tutkimustehtävä ja aiheen rajaus	9
1.3	Tutkimusmenetelmät ja lähdeaineisto	11
1.4	Tutkielman rakenne	13
2	Omaisuuksien luovutustappioiden vähennyskelpoisuus TVL 50 §:n mukaan	15
2.1	Yleisesti luovutustappiosta ja sen muodostumisesta	15
2.2	Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksista	17
2.3	Omaisuuksien käsite ja hankintamenojen määrittäminen	19
2.4	Luovutustappioiden kohdistaminen	23
2.5	Poikkeustilanteita luovutustappioiden vähennyskelpoisuudessa	26
2.6	Luovutustappio ja verosuunnittelun mahdollisuus	28
3	Luovutustappioon rinnastettavat arvonalennukset ja luovutustappioiden vähentäminen TVL 54 §:n mukaisena tulonhankkimismenona	31
3.1	Yleistä omaisuusarvonalennuksesta	31
3.2	Arvonalennuksen vähentäminen	32
3.3	Arvopaperin ja johdannaisen määritelmä	35
3.4	Arvonalennuksen suuruus	39
3.5	Muun omaisuusarvonalennukset	42
3.6	Yleisesti pääomatulojen tulonhankkimismenoista ja tulonhankkimistarkoituksesta	45
3.7	TVL 54 §:n mukaisena tulonhankkimismenona vähennettävät luovutustappiot	49
4	Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus EVL:n mukaan	56
4.1	Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus	56
4.2	Elinkeinoverotuksen yleiset periaatteet	58
4.3	Elinkeinotuloverolain soveltamisala	60
4.4	Menetyksien vähennyskelpoisuus EVL 17 §:n mukaan	63

5	Luovutustappion vähentäminen EVL:n mukaan	71
5.1	Luovutusvoittolaskenta ja omaisuuden hankintameno omaisuuslajeittain	71
5.2	Hankintameno vastikkeettomassa saannossa tai vaihdossa	75
5.3	Realisoitumaton arvonnousu tai -lasku elinkeinoverotuksessa	77
5.4	Luovutuksen veronalaisuus	80
5.5	Luovutustappioiden vähennyskelpoisuus	82
5.5.1	Vähennyskelpoiset luovutustappiot	82
5.5.2	Vähennyskelvottomat luovutustappiot	83
5.5.3	Osittain vähennyskelpoiset luovutustappiot ja luovutushintaan tehtävät oikaisut	86
5.5.4	TVL-luovutustappioiden vähentäminen elinkeinotulosta	88
6	Keskeisimmät erot TVL:n ja EVL:n välillä	90
6.1	Sovellettavan verolain merkitys verovelvolliselle	90
6.2	Luovutustappioiden ja arvonmenetysten verotuskohtelu TVL:ssä ja EVL:ssä	92
7	Johtopäätökset	96
	Lähteet	102

Lyhenteet

AML	Arvopaperimarkkinalaki (14.12.2012/746)
CFD	Contract for difference, hinnanosopimus
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360)
HaO	Hallinto-oikeus
HE	Hallituksen esitys
IFRS	International Financial Reporting Standards
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KILA	Kirjanpitolautakunta
KPL	Kirjanpitolaki (30.12.1997/1336)
KVL	Keskusverolautakunta
OYL	Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624)
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki (12.7.1940/379)
T	Taltio
TVL	Tuloverolaki (30.12.1992/1535)
Velkl	Velkakirjalaki (31.7.1947/622)
VML	Laki verotusmenettelystä (18.12.1995/1558)

Oikeustapausluettelo

Korkein hallinto-oikeus

5.1.1984 taltio 22	KHO 1984/22	s.73
14.7.1986 taltio 2759	KHO 1986 II 566	s 47
17.11.1965 taltio 4713	KHO 1989/4713	s.66
5.12.1990 taltio 4340	KHO 1990-B-515	s.84
6.2.1995 taltio 341	KHO 1995 B 503	s.58
24.4.1997 taltio 985	KHO 1997:33	s.47
20.12.2000 taltio 3310	KHO 2000:71	s.39, 43
14.05.2003 taltio 1164	KHO 2003:25	s.48
31.12.2009 taltio 3780	KHO 2009:106	s.48
26.8.2010 taltio 1914	KHO 2010:50	s.87, 100
27.10.2010 taltio 2822	KHO 2010:70	s.53
3.11.2010 taltio 3093	KHO 2010:74	s.42, 54, 94, 99
17.6.2011 taltio 1711	KHO 2011:55	s.34, 97
30.5.2012 taltio 1405	KHO 2012:37	s.53
6.7.2012 taltio 1900	KHO 2012:56	s.29
7.9.2012 taltio 2350	KHO 2012:73	s.100
8.2.2013 taltio 496	KHO 2013:26	s.68
27.6.2013 taltio 2197	KHO 2013:117	s.20, 33
27.12.2013 taltio 4068	KHO 2013:200	s.60
6.2.2014 taltio 288	KHO 2014:21	s.49, 52, 95, 98
22.5.2014 taltio 1633	KHO 2014:85	s.16
14.12.2015 taltio 3671	KHO 2015:178	s.54-55, 93
19.4.2016 taltio 1424	KHO 2016:49	s.40-41
julkaisematon	KHO 14.11.2017 T 5903	s.51
19.1.2018 taltio 164	KHO 2018:11	s.44-45, 98
17.5.2018 taltio 2351	KHO 2018:77	s.68
14.12.2018 taltio 5892	KHO 2018:170	s.41

14.12.2018 taltio 5890	KHO 14.12.2018 T 5890	s.41
23.1.2019 taltio 160	KHO 2019:6	s.54
11.6.2020 taltio 2533	KHO 2020:70	s.100
18.12.2020 taltio 4374	KHO 2020:145	s.27
7.6.2021 taltio H2002	KHO 2021:75	s.26
9.9.2022 taltio H2624	KHO 2022:107	s.8, 94
9.9.2022 taltio 2626	KHO 2022:108	s.8, 65, 94

Keskusverolautakunta

27.8.2008	KVL 2008/46	s.55
1.12.2010	KVL 2010/63	s.73
9.12.2016	KVL 2016/59	s.44
9.12.2016	KVL 2016/61	s.63
25.9.2020	KVL 2020/30	s.26

1 Johdanto

1.1 Tutkielman aiheen esittely

Tutkielmassa käsitellään luovutustappioiden ja omaisuuden arvonmenetysten vähennyskelpoisuutta verotuksessa. Aihe on ajankohtainen, sillä sekä luonnolliset henkilöt että yritykset harjoittavat yhä enemmän arvopaperikauppaa sekä erilaista sijoitustoimintaa. Esimerkiksi erilaisten sijoitusinstrumenttien luovutustappioiden ja arvonmenetysten osalta verolainsäädännössä ei ole selkeää rajanvetoa vähennyskelpoisuudelle, vaan asiaa tarkastellaan pitkälti tapauskohtaisesti oikeuskäytännön kautta. Tämä on johtanut oikeuskäytännössä siihen, että lähes samoissa lähtökohdissa ja olosuhteissa tapahtuva luovutustappio tai arvonmenetys on ollut TVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelvoton, kun taas EVL:ssä se on tulkittu vähennyskelpoiseksi menoksi tai menetykseksi. Tutkielmassa vähennyskelpoisuutta tarkastellaan sekä TVL:n että EVL:n näkökulmista, sillä sovellettavan verolain merkitys voi olla verovelvolliselle suuri, kun arvioidaan luovutustappioiden ja arvonmenetysten vähennyskelpoisuutta. Aiheen ajankohtaisuudesta kertoo myös useat tuoreet korkeimman hallinto-oikeuden ja Keskusverolautakunnan ratkaisut, joista mainittakoon esimerkiksi KHO 2022:107 ja KHO 2022:108.

Yksi verolainsäädännön keskeisimmistä periaatteista on veronmaksukykyperiaate, jota pidetään myös lähtökohtana luovutustappioiden vähennysoikeudelle.¹ Tuloverotuksessa se ilmenee maksettavien verojen määräytymisenä tulojen mukaan ja veronmaksukykyisyyttä arvioitaessa keskitytään yleensä realisoituneeseen tuloon. Veronmaksukykyperiaatteen mukaisesti luovutustappiot ja arvonmenetykset tulee ottaa huomioon verotuksessa verovelvollisen maksukykyä heikentävänä eränä.² Verovelvollisten oikeussuojan turvaamiseksi verovelvollisuus on säänneltävä mahdollisimman täsmällisesti, sillä perustuslain mukaisesti verosta on säädettävä aina lailla.³

---

¹ Niskakangas, Viitala & Hokkanen 2020: 17-18.

² Knuutinen 2012: 161-162.

³ Karttunen, Laasanen, Sippel, Uitto & Valtonen 2017: 627.

TVL:ssä veronalaista tuloa on ainoastaan omaisuuden realisoituneet arvonnousut eli luovutusvoitot. Täten tuloverolain tulokäsitemäärittely ei koske realisoimattoman omaisuuden arvonnousua. Myös luovutustappioiden vähennysoikeus noudattaa samaa kaavaa: luovutustappiot ovat verotuksessa vähennyskelpoisia vasta silloin, kun ne on realisoitu.⁴ Elinkeinoverotuksen puolella omaisuuden arvonnousujen verokohtelua pidetään ikuisuusongelmana, sillä tulkintaongelmat liittyvät usein siihen milloin arvonnousua pidetään verotettavana tulona ja miltä osin. Lisäksi esiin nousee kysymys siitä, milloin sen arvonnousua tulisi verottaa.⁵

Verotuksen toimittamiseen ei riitä tietoa ainoastaan tietoa verotuksessa vähennyskelpoisista ja vähennyskeltottomista eristä, vaan on myös tiedettävä mille verovuodelle mikäkin tulo ja vähennys on kohdistettava eli jaksotettava. Tämän vuoksi verovelvollisen tulot ja menot lasketaan aina tietyn ajanjakson, yleensä yhden vuoden ajalta ja lähtökohtana on se, ettei niitä voi siirtää ajanjaksolta toiselle. Tämän johdosta luovutustappioiden vähennysoikeutta on rajoitettu lainsäädännöllä, sillä realisointiperiaate antaa verovelvolliselle mahdollisuuden verosuunnittelulle.^{6,7} Tämä juontaa juurensa siitä, että verovelvollinen voi realisoida hänelle syntyneen tappion, mikäli se johtaa hänen kannaltaan edulliseen lopputulokseen. Verovelvollisella on toisaalta myös mahdollisuus lykätä omaisuuden arvonnousun realisointi valittuun ajankohtaan.⁸

1.2 Tutkimustehtävä ja aiheen rajaus

Tutkielman tavoitteena on muodostaa kuva luovutustappioiden ja arvonnousujen vähennyskelpoisuudesta keskittyen TVL:ään ja EVL:ään.

---

⁴ Nykänen & Rabinä 2013: 9-10.

⁵ Kukkonen 2007: 5.

⁶ Toisin sanoen jaksottamaan luovutusvoittojen- ja tappioiden kautta saadun tulon verovelvollisen haluamalla tavalla.

⁷ Knuutinen 2012: 161-162.

⁸ Nykänen & Rabinä 2013: 553-554.

Tutkielmassa syvennyttään tutkimusongelmaan seuraavien kysymysten kautta:

- Milloin kyseessä on tuloverotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio tai arvonmenetyks?
- Mitä edellytyksiä vähennyskelpoisuudelle on lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä asetettu?
- Mitkä asiat voivat estää vähennyskelpoisuuden osittain tai kokonaan?
- Miten luovutustappioiden ja arvonmenetyksien verotuksellinen käsittely TVL:n ja EVL:n välillä?

Tutkielman teoriaosuudessa luodaan katsaus paitsi omaisuuden, arvopapereiden ja johdannaisten käsitteisiin, mutta myös niiden luovutustappioiden ja arvonmenetyksien vähennysoikeuteen. Tutkielmassa pyritään luomaan selkeä kuva siitä, millaisissa tilanteissa TVL:n ja EVL:n säädökset tulevat sovellettavaksi. Luovutusvoiton erottaminen muista pääomatuloista ei tuota yleensä ongelmaa, koska esimerkiksi kiinteistön tai arvopaperin luovutuksen voidaan katsoa kuuluvan selkeästi luovutusvoittoverotuksen piiriin. Sen sijaan vero-oikeudellisia rajanvetotilanteita on ilmennyt muun muassa velkakirjojen ja henkilöyhtiön yhtiöosuuksien luovutuksissa sekä eri johdannaisinstrumenttien tuottojen ja tappioiden verotuskäsittelyssä.⁹

Verotuksen yleisten periaatteiden mukaisesti luovutusvoiton ja luovutustappion välillä tulisi vallita symmetria: luovutustappion tulisi olla vähennyskelpoinen, mikäli vastaavasta luovutuksesta syntynyt voitto olisi veronalainen ja toisinpäin.¹⁰ Tutkielmassa esitellään tämän vuoksi myös poikkeustilanteet omaisuuden luovutustappioiden vähennysoikeudessa, samoin kuin tuloverotuksessa vähennyskeltottomat arvonmenetykset. Tutkielma on rajattu vähennysoikeuden kannalta TVL:ään ja EVL:ään, mutta tutkielmaan on otettu osittain mukaan myös yhteisöt.

---

⁹ Nykänen 2018a: 5-6.

¹⁰ Nykänen & Rabinä 2013: 557.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja lähdeaineisto

Tutkielma on tutkimusmenetelmiltään oikeusdogmaattinen eli lainopillinen. Se perustuu muun muassa oikeussäännösten- ja periaatteiden punnintaan sekä voimassa olevan oikeuden selvittämiseen.¹¹ Käytännössä se tarkoittaa sitä, että voimassa olevat oikeusnormit¹² järjestetään systemaattiseksi kokonaisuudeksi siten, että niiden tulkinta eli merkityssällön selvittäminen on mahdollista.¹³ Tässä tutkielmassa oikeusdogmaattisella tutkimusmenetelmällä on tarkoitus selvittää, milloin kyseessä on tuloverotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio ja arvonmenetykset. Toisin sanoen tutkimuksen kohteena on voimassa oleva oikeus ja lakien ja muiden oikeuslähteiden, kuten lainvalmisteluasiakirjojen tai korkeimman hallinto-oikeuden päätösten merkitys.¹⁴ Voimassa olevan oikeuden tulkinnalla tarkoitetaan sitä, miten asia tulisi ratkaista vallitsevan oikeuskäytännön mukaan.¹⁵

Pohjoismaisessa oikeuslähdeopissa oikeuslähteet on järjestetty etusijajärjestykseen niiden velvoittavuuden mukaan.¹⁶ Oikeuslähteet on jaoteltu niiden velvoittavuuden mukaan vahvasti velvoittaviin, heikosti velvoittaviin ja sallittuihin oikeuslähteisiin.¹⁷ Pääsääntöisesti oikeuslähteet jaetaan kirjoitettuun lakiin, tavanomaiseen oikeuteen, oikeuskäytäntöön (prejudikaatit eli ennakkopäätökset ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut), lain esitöihin ja oikeustieteeseen. Tällä luettelolla kuvataan myös oikeuslähteiden etusijajärjestykseen, sillä laki on ensisijainen oikeuslähde ja kaksi ensin mainittua ovat sitovia oikeuslähteitä, muiden ollessa tosiasiallisia oikeuslähteitä.¹⁸ Laki on sitova oikeuslähde, jota Verohallinnon ja tuomioistuinten tulee päätöksissään ja ratkaisuisaan noudattaa.¹⁹ Myös lain esitöitä käytetään oikeuslähteenä ja lain tulkintaongelmissa kyseessä

---

¹¹ Hirvonen 2011: 21-24.

¹² Oikeusnormilla tarkoitetaan esimerkiksi lakikielen ilmaisua, sen sisältöä tai niiden yhdistelmää.

¹³ Husa & Pohjolainen 2014: 37.

¹⁴ Hirvonen 2011: 23.

¹⁵ Myrsky 2014:18.

¹⁶ Määttä 2014: 13.

¹⁷ Aarnio 1989: 220-221.

¹⁸ Myrsky 2014: 18.

¹⁹ Niskakangas ym. 2020: 19.

olevasta laista annettu hallituksen esitys perusteluineen voi edesauttaa säännöksen tulkinnassa.²⁰

Hallituksen esitykset luetaan kuuluvaksi heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin, mutta niillä on suuri merkitys esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisutoiminnassa. Myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ja prejudikaatit kuuluvat heikosti velvoittaviin oikeuslähteisiin.²¹ Vero-oikeudessa prejudikaattien vaikutus on suuri ja ne voivat ulottua myös muiden oikeuslähteiden alueelle. Tämä johtuu siitä, että vero-oikeus kohdistuu kansalaisten ja yritysten jokapäiväiseen toimintaan, jonka vuoksi myös tarve lainsäädännön muutoksille on suurempi kuin muilla oikeudenaloilla. Uusi lainsäädäntö saattaa myös perustua oikeuskäytännön kodifiointiin, eikä siinä ole siinä mielessä uutta, että käyttöön otettaisiin täysin uusia periaatteita. Vero-oikeudellisissa oikeuslähteissä prejudikaateilla on suuri merkitys ja alemmat viranomaiset ja tuomioistuimet ovat usein katsooneet tarkoituksenmukaiseksi noudattaa samaa linjaa, jonka KHO on omaksunut ennakkopäätöksissään. Vero-oikeuden ollessa prejudikaattipainotteista, myös monet Verohallinnon antamat ohjeet voivat pitkälti perustua oikeuskäytännön ratkaisuihin.²² Täten verovelvollisella on tietyn edellytyksin oikeus luottaa toimineensa oikein, kun hän toimii sellaisen Verohallinnon ohjeen mukaan, joka perustuu korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytäntöön.²³

Sallittuihin oikeuslähteisiin kuuluvat esimerkiksi oikeuskirjallisuus, seuraamusargumentit ja oikeusperiaatteet.²⁴ Myös Verohallinnon ohjeet ja tiedotteet kuuluvat tähän ryhmään ja niiden merkitystä pidetään suurena, vaikka ne ovat vain ohjeita – ei sitovia normeja. Oikeuskirjallisuus on myös suuressa roolissa vero-oikeuden tulkinnassa, koska sillä pyritään antamaan kuva voimassa olevasta oikeudesta ja antamaan

---

²⁰ Karttunen ym. 2017: 36.

²¹ Määttä 2014: 14.

²² Myrsky 2014: 21-22.

²³ Engblom, Frände, Holla, Järvinen, Kokko, Lepistö, Nieminen, Noras, Paronen, Sandelin, Torkkel & Äimä 2020: 3.

²⁴ Määttä 2014: 14-15.

tulkintakannanottoja voimassa olevasta oikeustilasta. Oikeuskirjallisuuden ohella myöskään ammattilehtien merkitystä ei pidä unohtaa, koska ne toimivat lukijoilleen informaationlähteenä esimerkiksi lakitekstien ja hallitusten esitysten sisällöille.²⁵

Tässä tutkielmassa pääpaino on erityisesti tuloverolain (TVL) ja elinkeinoverolain (EVL) tulkinnassa, mutta tutkielmassa sivutaan myös muun muassa lakia verotusmenettelystä (VML), sekä arvopaperinamarkkinalakia (AML). Tämän lisäksi lähdeaineistossa oikeuskäytäntö on suuressa roolissa, sillä tuomioistuimien, erityisesti korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) linjaavat erilaisia tuloverotuksellisia kysymyksiä ja selventävät erilaisten oikeustoimien verotuskohtelua. Lisäksi ne auttavat ymmärtämään sitä, miten eri lakipykälä on tulkittu ja sovellettu käytännössä. Myös Verohallinnon antamat syventävät vero-ohjeet selventävät eri säännöksiä ja ratkaisuja ja siksi myös niillä on paikkansa osana lähdemateriaalia. Suuri osa lähdemateriaalista on edellä mainittujen ohella myös oikeuskirjallisuutta, sillä sitä on saatavilla huomattavasti aiheeseen liittyen. Osana lähdeaineistoa on käytetty myös vero-oikeudellisia asiantuntija-artikkeleita, joista keskeisimpänä voidaan luovutusvoittoverotusta käsittelevät artikkelit.

1.4 Tutkielman rakenne

Tutkielma jakautuu seitsemään päälukuun, joissa pyritään antamaan vastaus esitettyyn tutkimusongelmaan. Tutkimusongelmassa esitettyihin kysymyksiin pureudutaan eri pääluvuissa, kussakin hieman eri näkökannalta. Tutkielman ensimmäinen luku on johdanto, jossa esitellään ensin aihetta yleisesti, sen jälkeen käsitellään tutkimustehtävää ja aiheen rajausta, tutkimusmetodeita ja lähdeaineistoa, sekä viimeisenä tutkielman rakennetta. Tutkielman toisessa ja kolmannessa luvussa keskitytään luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien luovutustappioiden ja arvonmenetysten vähennyskelpoisuuteen ja toisaalta myös vähennyskelvottomuuteen tietyissä tilanteissa. Neljännessä ja viidennessä luvussa

---

²⁵ Myrsky 2014: 22-23.

siirrytään TVL:n puolelta EVL:n puolelle. Vähennyskelpoisuutta tarkastellaan siis niiden verovelvollisten kannalta, jonka verotuksessa sovelletaan elinkeinoverolakia. Neljäs luku keskittyy pääosin EVL 7 §:n ja 17 §:n tulkintaan, jossa säädetään menojen ja menetysten vähennyskelpoisuudesta elinkeinotoiminnassa. Viides luku keskittyy luovutustappioiden vähennyskelpoisuuteen EVL:n mukaisesti. Aluksi esitellään omaisuuslajeittain hankintamenon muodostuminen ja sitten käsitellään muun muassa luovutuksen veronalaisuutta.

Kuudennen pääluvun alussa on perusteltu sovellettavan verolain merkitystä verovelvolliselle ja sen jälkeen tarkastelun kohteena on TVL:n ja EVL:n keskeisimmät eroavaisuudet erityisesti arvonmenetyksen verotuskäsittelyn kannalta. Viimeisessä luvussa on koottu yhteen tutkielman sisältö ja esitetty keskeiset seikat ja niihin vaikuttaneet tekijät. Loppussa on myös esitetty johtopäätökset perusteluineen sekä se, miten esitettyihin lopputuloksiin on päädytty.

2 Omaisuuden luovutustappioiden vähennyskelpoisuus TVL 50 §:n mukaan

2.1 Yleisesti luovutustappiosta ja sen muodostumisesta

Luovutustappioiden vähennyskelpoisuudesta säädetään TVL 50 §:ssä. TVL 50 §:n 1 momentin mukaan omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio vähennetään omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena sitä mukaa kuin voittoa kertyy. Verovuodella tarkoitetaan sitä ajanjaksoa, jolta verotus toimitetaan, yleensä se on kuitenkin kalenterivuosi.²⁶ Luovutustappio muodostuu omaisuuden hankintamenon ylittäessä luovutushinnan vastikkeellisessa luovutuksessa.²⁷ Luovutustappio muodostuu myös silloin, kun luovutushinta on alempi kuin hankintameno ja siihen myöhemmin tehdyt lisäykset, kuten perusparannusmenot sekä muut vastaavat parannustoimenpiteet ja esimerkiksi myynnistä aiheutuneet kulut.²⁸ Luovutustappio on vähennyskelpoinen verovuonna ja viitenä sitä seuraavana verovuotena. Jos luovutustappioiden tai muiden pääomatulojen ei viiden verovuoden aikana ole, menettää verovelvollinen tappion vähennysoikeuden. Vähennys tehdään siinä järjestyksessä, kun tappiot ovat syntyneet, mutta kuitenkin siten, että verovuonna syntynyt tappio vähennetään viimeisenä.²⁹ Verovuodesta 2016 lukien omaisuuden luovutuksesta syntynyt luovutustappio on ollut vähennyskelpoinen luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien osalta myös muista pääomatuloista.³⁰

Jos verovelvollisella ei ole verotusta toimittaessa luovutusvoittoja joista luovutustappio voidaan vähentää, voidaan vähennys tehdä muista pääomatuloista, kuten esimerkiksi vuokratuloista tai osinkotuloista. Vähennys tehdään puhtaasta pääomatulosta ennen

---

²⁶ Karttunen ym. 2017: 656.

²⁷ Rabinä, Myllymäki & Myrsky 2019: 342.

²⁸ Andersson ym. 2016: 273.

²⁹ Andersson ym. 2016: 270-271.

³⁰ HE 31/2015 vp: 8.

muita vähennyksiä³¹. Luovutustappion vähennyskelpoisuus ulottuu enintään puhtaan pääomatulon määrään asti, koska luovutustappioiden perusteella ei vahvisteta ansiotulojen verosta tehtävää alijäämähyvitystä. Luovutustappio on myös verovelvolliskohtainen, eli sitä ei voi siirtää vähennettäväksi esimerkiksi verovelvollisen puolison luovutusvoitoista. Osittain verovapaissa luovutuksissa luovutustappion vähennyskelpoisuudesta ei ole laissa nimenomaisia säädöksiä³². Täten esimerkiksi pakkolunastuksessa tappio on kokonaan vähennyskelpoinen, vaikka luovutuksesta syntynyt voitto olisi vain osittain veronalainen. TVL:ssä ei ole erityissäännöksiä myöskään tappion vähentämisestä sukupolvenvaihdoistilanteissa, joten näissäkin tapauksissa luovutustappio on kokonaisuudessaan vähennyskelpoinen.³³ Toisaalta lähisukulaisten välisessä kaupassa luovutustappio ei välttämättä ole hyväksyttävissä, sillä alihintaisessa luovutuksessa kyseessä voi olla myös lahjoitus, jolloin luovutustappiota ei pidetä aitona eikä myöskään vähennyskelpoisena, kuten ratkaisussa KHO 2014:85.³⁴

Saanto on oikeustoimi, jolla verovelvollinen saa omistusoikeuden tiettyyn hyödykkeeseen. Sen perusteella lasketaan verovelvollisen omistusaika tiettyyn kohteeseen, mikäli sillä on verotuksen kannalta merkitystä. Lisäksi määritetään saannon vastikkeellisuus tai vastikkeettomuus ja verovelvollisen todellinen hankintahinta hyödykkeestä.³⁵ Vastikkeellisten saantojen eli kaupan ja vaihdon lisäksi luovutustappio voi muodostua myös vastikkeettomissa saannoissa. Tällaisia saantoja ovat ositussaannot, perintö- ja testamenttisaannot sekä lahjasaannot. Mikäli omaisuuden luovutushinta on pienempi kuin perintö- ja lahjaverotuksessa vahvistettu arvo, muodostuu luovutustappio.³⁶ Luovutustappioksi rinnastetaan TVL 50.3 §:n mukaan myös ne tappiot, jotka muodostuvat siten, että omaisuus muuttuu arvottomaksi esimerkiksi yhtiön konkurssitilanteessa tai johdannaisopimuksen raukeamisen johdosta.

---

³¹ Esim. korkomenot, pitkäaikaissäätämisen maksut, sekä tulolähteen tappio.

³² Esim. pakkolunastuksessa tappio on kokonaan vähennyskelpoinen, vaikka luovutuksesta syntynyt voitto olisi vain osittain veronalainen.

³³ Verohallinto 2019a: luku 13.1 Yleistä luovutustappioiden vähentämisestä.

³⁴ Immonen & Lindgren 2017: 70.

³⁵ Andersson ym. 2016: 227.

³⁶ Råbinä ym. 2019: 348.

TVL:n mukaisten luovutustappioiden vähennysoikeus on muuttunut osittain viime vuosien aikana. Ennen vuotta 2010 syntynyt tappio oli vähennyskelpoinen vain verovuonna ja sitä seuraavana kolmena vuotena.³⁷ Vuoden 2015 loppuun saakka luovutustappiot olivat vähennyskelpoisia ainoastaan luovutusvoitosta verovuonna ja viitenä seuraavana vuonna voittoa kertyessä. Luovutustappioiden vähennysoikeus ei ulottunut kuolinpesien ja luonnollisten henkilöiden osalta muihin pääomatuloihin.³⁸ Nykyinen, vuonna 2016 voimaan tullut sääntely ei kuitenkaan koske yhteisöjä tai yhteisetuusia, vaan niiden tuloverolain tulolähteeseen kuuluvan omaisuuden luovutustappiot vähennetään kuten ennenkin, eli vain luovutusvoitoista.³⁹ Kuolinpesien ja luonnollisten henkilöiden osalta verovuonna 2015 syntyneet luovutustappiot ovat vähennyskelpoisia verovuonna ja siitä seuraavana viitenä verovuotena, mutta vuoden 2015 luovutustappioiden vähennysoikeus ei vielä ulottunut muihin pääomatuloihin.⁴⁰

2.2 Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksista

Verojärjestelmää ja sen ominaisuuksia ei voida yksinomaan arvioida ”hyväksi” tai ”huonoksi”, vaan käsitteet ovat suhdekäsitteitä. Yleisellä tasolla arvioituna hyvän verojärjestelmän tulisi olla hallinnollisesti tehokas ja toimiva, yksinkertainen ja oikeudenmukainen.⁴¹ Verotusjärjestelmän selkeys ja yksinkertaisuus on tärkeää hallinnollisen tehokkuuden näkökulmasta, sillä monimutkaisuus aiheuttaa lisää hallinnollista työtä. Verojärjestelmän tehokkuus perustuu kansantalouden näkökulmasta siihen, että sen vaikutus taloudelliseen toimeliaisuuteen on mahdollisimman pieni.⁴² Oikeudenmukaisuuden näkökulmasta edellytetään ansionmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteiden noudattamista. Oikeudenmukaisuuden arviointi tapahtuu kahdessa eri tasossa. Horisontaalisella oikeudenmukaisuudella tarkoitetaan sitä, että samanlaisessa asemassa olevien

---

³⁷ Korpela 2016: 92.

³⁸ Andersson ym. 2016: 273.

³⁹ HE 31/2015 vp: 8.

⁴⁰ Råbinä ym. 2019: 348.

⁴¹ Myrsky 2013: 131.

⁴² Myrsky & Svensk 2016: 28.

verovelvollisten verotus tulisi toimittaa samalla tavalla. Vertikaalisella oikeudenmukaisuudella tarkoitetaan puolestaan sitä, miten taloudellisesti eri asemassa olevia verovelvollisia tulisi verottaa⁴³.⁴⁴

Toimivan verojärjestelmän taustalla vallitsee tiettyjä periaatteita. Verojärjestelmän läpinäkyvyyttä pidetään keskeisenä seikkana, sillä sekä verotuksen selkeys että läpinäkyvyys kärsivät, jos verotukseen sisältyy lukuisia poikkeuksia ja vähennyksiä. Tärkeää on myös verojärjestelmän ennustettavuus, sillä verovelvollisten päätöksiin vaikuttaa oikeustoimien verotuksellinen kohtelu.⁴⁵ Veropolitiikassa keskeisenä kysymyksenä on se, miltä osin veropolitiikan tulisi olla neutraalia ja miltä osin ohjaavaa. Neutraalilla verotuksella ei ole yksityiseen sektoriin muita vaikutuksia kuin veron kantaminen, eli se ei vaikuta verovelvollisen valintoihin verottomassa taloudessa.⁴⁶ Vaikka sitä ei suoraan mainita verolainsäädännössä, on se aika ajoin noussut vahvasti esiin lain esitöissä ja oikeuskäytännössä.⁴⁷ Neutraalin verotuksen vastakohta on ohjaava verotus, jonka kautta pyritään vaikuttamaan yksityisen sektorin taloudelliseen toimintaan. Täten vaikutukset verovelvollisiin ja heidän toimintaansa ovat muitakin kuin fiskaalisia.⁴⁸

Verotuksessa tulee pyrkiä neutraalisuuteen, jolloin vaikutus päätöksentekoon on vähäinen tai sitä ei ole. Investointineutraalilla järjestelmällä tarkoitetaan sitä, että verojärjestelmällä ei ole vaikutusta inventointien määrään, rahoitukseen tai kohdentumiseen. Rahoitusmuotoneutraliteetissa verojärjestelmässä yrityksen käyttämien rahoituslähteiden välillä ei ole eroa, vaan esimerkiksi velkarahoitus ja osakeanti ovat samanlaisessa asemassa verotuksellisesti. Rahoitusmarkkinoiden tehokkuuden kannalta tärkeää on myös sijoitusmuotoneutraliteetti, jolla tarkoitetaan sitä, että eri sijoituskohteita kuten osakkeita ja korkoinstrumentteja sekä niiden tuottamia voittoja kohdellaan yhdenmukaisesti. Täten sijoitukset kohdentuvat markkinaehtoisesti, eikä verotus ole vaikuttamassa

---

⁴³ Progressiivinen verotus liittyy läheisesti verotuksen vertikaaliseen oikeudenmukaisuuteen.

⁴⁴ Niskakangas & Knuutinen 2022: luku 3 Tuloverotuksen perusteet.

⁴⁵ Myrsky & Svensk 2016: 26-27.

⁴⁶ Niskakangas 2011: 52-53.

⁴⁷ Määttä 2013: 292.

⁴⁸ Niskakangas 2011: 52-53.

asiaan.⁴⁹ Tämänhetkisen TVL:n esitöissä on mainittu tavoitteeksi tuloverojärjestelmän kehittäminen yhtenäisemmäksi ja neutraalimmaksi edelliseen verrattuna.⁵⁰

Verojärjestelmän oikeudenmukaisuus voidaan jakaa kahteen eri osaan: yleiseen oikeudenmukaisuuteen ja verotuksen oikeudenmukaisuuteen⁵¹.⁵² Verotuksen oikeudenmukaisuuden kannalta erityisesti veronmaksukykyperiaatteen ja symmetriaperiaatteen toteutuminen on ratkaisevaa. Toimivassa verojärjestelmässä verovelvollisen veronmaksukyky on huomioitu eli maksettavat verot on suhteutettu verovelvollisen tulojen määrään. Tämän lisäksi muut veronmaksukykyyn vaikuttavat tekijät huomioidaan tulosta tehtävin vähennyksin, joka tasaa verorasitusta saman tulotason verovelvollisilla.⁵³ Verotuksessa symmetriaperiaatteella tarkoitetaan sitä, että veronalaisen tulon hankkimisesta suoritettu meno on vähennyskelpoinen ja verovapaan tulon hankkimisesta aiheutunut meno on verotuksessa vähennyskelpoton.⁵⁴

2.3 Omaisuuden käsite ja hankintamenon määrittäminen

TVL:ssä omaisuuden käsitettä käytetään monissa eri asiayhteyksissä, vaikkakaan käsitettä ei ole määritetty esimerkiksi luovutusvoittoa- ja tappiota koskevissa säännöksissä. Myös verojärjestelmän systematiikan kannalta olisi perusteltua, että omaisuuden käsite määritettäisiin samaksi kaikissa verolajeissa, ellei tiettyä verolajia koskevissa säännöksissä käsitettä olisi erikseen määritetty.⁵⁵ TVL 45.1 §:n mukaisesti omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on veronalaista pääomatuloa ja TVL 50.1 §:n mukaan omaisuuden

---

⁴⁹ Myrsky & Svensk 2016: 28-30.

⁵⁰ HE 200/1992 vp: 1-4.

⁵¹ Yleisiin oikeudenmukaisuuden kriteereihin kuuluvat Nissisen (2019) mukaan perusoikeudet ja perusvapaudet, yhdenvertaisuus ja yhdenmukaisuus, syrjintäkielto, oikeusturva, hyvän hallinnon periaatteet ja legaliteettiperiaate. Verotuksen oikeudenmukaisuuden oikeusperiaatteisiin lukeutuvat etuperiaate, veronmaksukykyperiaate, verotuksen syrjintäkielto, verotusvalta ja symmetriaperiaate.

⁵² Nissinen 2019: 507-508.

⁵³ Råbinä ym. 2019: 20-21.

⁵⁴ Nykänen 2014b: 300.

⁵⁵ Nykänen 2018a: 12-13.

luovutuksesta johtunut tappio on vähennyskelpoinen verotuksessa erikseen säädettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta.

Koska omaisuuden käsite kytkeytyy vahvasti myös luovutuksen käsitteeseen, soveltamisen edellytyksenä on se, että kyseessä on ensinnäkin omaisuus ja toiseksi sen luovutus. Omaisuudesta saatu muu kuin luovutuksesta syntynyt tulo kuuluu lähtökohtaisesti juoksevan tuloverotuksen piiriin. Luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan kuuluvan omaisuuden keskeisin piirre on vaihdantakelpoisuus, kuten ratkaisussa KHO 2013:117.⁵⁶ Koska TVL:ssä ei ole määritelty erikseen luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan kuuluvaa omaisuutta, voidaan siihen katsoa kuuluvaksi lain väljän sanamuodon perusteella sekä kiinteän että irtaimen omaisuuden luovutukset. Luovutuksen kohteena oleva omaisuus voi olla niin aineetonta kuin aineellistakin ja luovutus voi kohdistua lajiesineeseen, esimerkiksi sijoitusrahasto-osuuteen, osakkeeseen tai kiinteistöön.⁵⁷ Sellainen omaisuus, jota ei pidetä TVL:n mukaan tai yksityisoikeudellisesti kiinteänä omaisuutena, on irtainta omaisuutta.

Irtaimen omaisuuden luovutus on kyseessä esimerkiksi silloin, kun rakennus myydään ilman maapohjaa. Irtainta osuutta on myös muun muassa arvopaperit, kuten kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden osakkeet ja niiden merkintäoikeudet, sekä lisäksi erilaiset optio-oikeudet, warrantit ja sertifikaatit. Lisäksi aineettomat oikeudet, kuten tekijänoikeudet samoin kuin erilaiset pantti-, saamis- ja vuokraoikeudet täyttävät tämän määritelmän. Kiinteää omaisuutta on kaikki se omaisuus, jota pidetään yksityisoikeudellisesti kiinteänä omaisuutena. Esimerkkinä tällaisesta omaisuudesta on esimerkiksi erilaiset tontit ja tilat joko rakennettuina tai rakentamattomina, sekä erilaiset vesi- ja maa-alueet, jotka voidaan merkitä kiinteistörekisteriin^{58,59}

---

⁵⁶ Råbinä ym. 2019: 228-229.

⁵⁷ Nykänen 2018a: 12-13.

⁵⁸ Myös näihin alueisiin kohdistuvat oikeudet ovat osa kiinteää omaisuutta.

⁵⁹ Råbinä ym. 2019: 229-230.

Luovutusvoittoverotuksessa omaisuuden luovutushinnasta vähennetään sen verotuksessa poistamatta oleva hankintameno. Jos omaisuus on saatu useammalla kuin yhdellä saannolla eli esimerkiksi osittain kaupalla ja osittain perinnöllä, lasketaan hankintameno erikseen kunkin saannon osalta. Jos omaisuuden saantolajina on kauppa, on hankintameno myyjälle maksettu kauppahinta. Vaihdoissa hankintamenona pidetään vaihtohetken mukaista vahvistettua käypää arvoa. Mikäli vaihdossa maksetaan lisäksi käsirahaa, lasketaan myös maksettu käsiraha osaksi hankintamenoa. Jos vaihtotilanteessa saadaan välirahaa, vähennetään saatu väliraha vaihtohetken käyvästä arvosta.⁶⁰ Joissain vaihtotilanteissa, kuten osakevaihdossa (TVL 45.5 § ja EVL 52f §) varojen arvostus poikkeaa joiltain osin normaalista varojen arvostuksesta ja siinä arvo määritetään erityissäännösten perusteella jatkuvuusperiaatteen mukaisesti.⁶¹

Perintö- ja lahjaverotusta toimittaessa omaisuudelle määritetään käypä arvo, eli omaisuuden todennäköinen luovutushinta. Omaisuuden käypä arvo määritetään kyseisen kohteen osalta toteutuneiden kauppahintatietojen perusteella. Tämä edellyttää kuitenkin luovutuksen osapuolten riippumattomuutta ja vapaata markkinatilannetta. Perintö- ja lahjaverotuksessa tehty arvonmääritys poikkeaa joiltain osin arvostamislain mukaisesta arvonmäärityksestä: siinä missä perintö- ja lahjaverotuksessa varojen arvostaminen on usein kertaluontoista ja yksilöllisempää, arvostamislaisissa ei ole tarkoitus määrittää yksittäisen kohteen käypää arvoa. Perintö- ja lahjaverotuksessa ei myöskään oteta huomioon omaisuuden likvidoinnista aiheutuneita kuluja⁶² omaisuuden arvoa vähentävänä seikkana, vaan ne otetaan huomioon vasta luovutusvoittoverotuksessa. Verohallinnon käyttämiä menetelmiä käyvän arvon laskemiselle on kauppa-arvomenetelmä ja tuottoarvomenetelmä^{63, 64}.

---

⁶⁰ Verohallinto 2019a: luku 5.1 Luovutushinta ja luku 5.2 Luovutusvoiton määrä.

⁶¹ Räbinä ym. 2019: 255.

⁶² Esimerkiksi myyntikulut.

⁶³ Kauppa-arvomenetelmässä tietyn kohteen arvo lasketaan tapahtuneiden kauppahintojen mukaan, kun taas tuottoarvomenetelmässä luovutushinta lasketaan luovutettavasta kohteesta käyttöaikana todennäköisesti saatavien vuosituottojen perusteella pääomitettuna nykyarvona.

⁶⁴ Verohallinto 2019b: luku 1.1 Käyvän arvo periaate.

TVL 46.1 §:ssä säädetään luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien oikeudesta käyttää hankintameno-olettamaa luovutusvoiton laskennassa.⁶⁵ Koska hankintameno-olettama lasketaan omaisuuden luovutushinnan perusteella, ei luovutustappiota voi syntyä.⁶⁶ Mikäli verovelvollinen on omistanut luovutuksen kohteena olevan omaisuuden alle 10 vuoden ajan, on hankintameno-olettama 20 % myyntihinnasta. Omistusajan ollessa yli 10 vuotta, käytetään siten 40 % hankintameno-olettamaa.⁶⁷ Lisäksi TVL 49 § 1 momentin 4 kohdassa säädetään kiinteän omaisuuden luovutuksesta valtiolle, maakunnalle kunnalle tai kuntayhtymälle, jolloin hankintameno-olettama on 80 prosenttia luovutushinnasta. Lisäksi tulee huomata, että hankintameno-olettamaa käytettäessä ei voi enää erikseen vähentää esimerkiksi omaisuuden luovutuksesta tai hankkimisesta aiheutuneita kuluja.⁶⁸

Omaisuuden hankintameno lasketaan myös kohteen vaihtoon tai ostoon välittömästi liittyvät kulut.⁶⁹ Jos kyseessä on kiinteistö, hankintameno luetaan myös kustannukset, jotka ovat aiheutuneet kiinteistön rakentamisesta. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi työntekijöille maksetut palkat ja tarvikekulut.⁷⁰ Luovutusvoittoverotuksessa verovelvollisen tekemän oman työn arvoa ei kuitenkaan lasketa osaksi hankintamenoa.⁷¹ Myös omaisuuden perusparannusmenot katsotaan verotuksessa omaisuuden hankkimisesta johtuneiksi kuluiksi ja ne lisätään osaksi kohteen hankintamenoa. Perusparannusmenoilla tarkoitetaan sellaisia kuluja⁷², joilla omaisuutta on nimensä mukaisesti parannettu eli tehty arvokkaammaksi ja paremmaksi.⁷³⁷⁴ Normaalisti kulumisesta aiheutuvat korjauskulut, kuten maalaus ja tapetointi katsotaan vuosikorjauskuluiksi, eikä niitä voi näin

---

⁶⁵ Elinkeinoverolaissa ei käytetä hankintameno-olettamaa, koska kirjanpitovelvollisen oletetaan olevan kykenevä näyttämään omaisuuden todellisen hankintamenon.

⁶⁶ Andersson ym. 2016: 283-284.

⁶⁷ Niskakangas ym. 2020: 41.

⁶⁸ Verohallinto 2019a: luku 10 Hankintameno-olettama

⁶⁹ Esimerkiksi varainsiirtovero tai leimavero, samoin kuin asianajo-, tarkastus-, arviointi- ja välityspalkkiot.

⁷⁰ Myös hintoihin sisältyvä arvonlisävero lasketaan osaksi omaisuuden hankintamenoa.

⁷¹ Verohallinto 2019a: luku 8.1 Yleistä hankintamenon määräytymisestä.

⁷² Kiinteistön tai asunto-osakkeen perusparannusta on esimerkiksi kylmän tilan muuttaminen lämpöiseksi tilaksi, sähköjärjestelmien korjaus tai muu yleisen varustetason parantaminen.

⁷³ Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019: 93-94.

⁷⁴ Verohallinto 2019a: luku 8.1 Yleistä hankintamenon määräytymisestä ja luku 8.2 Perusparannusmenot hankintamenona.

ollen lisätä hankintameroon perusparannusmenoina.⁷⁵ Jos omaisuudesta on tehty verotuksessa poistoja, samaa, jo kerran poistettua osaa ei voi vähentää uudestaan luovutusvoittoverotuksessa.⁷⁶ TVL 46 §:n 1 momentin mukaan omaisuutta luovuttaessa luovutushinnasta saadaan vähentää sen hankkimisesta johtuneiden kulujen tapaan voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut. Näillä kuluilla tarkoitetaan myyjän vastuulla olevia kustannuksia, jotka ovat johtuneet omaisuuden luovutuksesta ja sen valmistelusta⁷⁷. Luovutusvoittoverotuksessa ei kuitenkaan huomioida omaisuuden hankintaan kohdentuvien lainojen osalta muita kuin korkokuluja, vaan oikeuskäytännön mukaan niiden vähennysoikeus rajautuu ainoastaan tulonhankkimismenoihin.⁷⁸

2.4 Luovutustappion kohdistaminen

Omaisuuden luovutuksessa syntynyt luovutusvoitto tai -tappio kohdistetaan kohteen omistajalle. Kiinteän omaisuuden omistajana on verovelvollinen tai verovelvolliset, jotka on merkitty omistajaksi lainhuutorekisteriin, kun taas irtaimen esineen omistajana pidetään esineen haltijaa.⁷⁹ Tätä tapaa kutsutaan nimiperiaatteeksi. Verovelvollisten luovuttaessa yhteisesti omistettua omaisuutta, verotetaan luovutuksesta kutakin omistajaa oman omistusosuutensa mukaisesti. Myös verotusyhtymissä luovutusvoitto lasketaan jokaiselle osakkaalle omistusosuutensa perusteella.⁸⁰ Täten myös vähentämisen kohdalla vallitsee sama periaate: jokainen verovelvollinen saa vähentää verotuksessaan vain omaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvan luovutustappion.⁸¹ Nimiperiaatteesta voidaan poiketa verotusta toimittaessa, jos verovelvollinen kykenee todistamaan,

---

⁷⁵ Andersson ym. 2016: 279.

⁷⁶ Verohallinto 2019a: luku 8.1 Yleistä hankintamennon määräytymisestä.

⁷⁷ Yleisimpiä vähennyskelpoisia myyntikuluja ovat muun muassa välityspalkkio, myyntiä varten tehty omaisuuden kuntotarkastus tai arviointi, myynti-ilmoitukset, kulut asiakirjoista, joita tarvitaan myynnissä (esimerkiksi rasiustodistus), sekä lisäksi asunto-osakkeen osalta myynnissä oloajan tai myyntiä varten tehdyn parannuksen ajalta tyhjillään olleen huoneiston hoitovastikkeet, mikäli niitä ei ole lisätty jo hankintameroon.

⁷⁸ Verohallinto 2019a: luku 9 Voiton hankkimisesta aiheutuneet menot (myyntikulut).

⁷⁹ Ossa 2013: 121.

⁸⁰ Rabinä ym. 2019: 239.

⁸¹ Andersson ym. 2016: 436.

että saannon hetkellä tehty kauppakirja ei vastannut verovelvollisten tarkoitusta tai puolison yhteisessä omaisuudessa kohde on merkitty vain toisen puolison nimiin, vaikka se oli tarkoitus hankkia molempien nimiin.⁸²

TVL 17 §:n nojalla kuolinpesää pidetään verotuksessa erillisenä verovelvollisena. Kuolinpesää verotetaan vainajan kuolinvuonna sekä kuolinpesän että vainajan saamista tuloista. Kuolinpesän omistukset ovat jakamatonta yhteisomistusta, toisin sanoen kuolinpesää verotetaan jäämistöön kuuluvan omaisuuden luovutuksesta. Kuolinpesää verotetaan myös vainajan kuoleman jälkeen hankitun omaisuuden luovutuksesta.⁸³ Jakamattoman kuolinpesän luovutusvoittolaskennassa käytetään hankintamenona perintöverotuksessa vahvistettua omaisuuden arvoa tai vastaavasti hankintameno-olettamaa sen ollessa verovelvolliselle edullisempi vaihtoehto. Luovutusvoittolaskennassa omistusaikaa ei lasketa alkuperäisestä hankintapäivästä, vaan omistusaajan lasketaan alkavan vainajan kuolinpäivästä.⁸⁴

Luonnollisten henkilöiden ohella myös kuolinpesiin sovelletaan TVL 50 §:n luovutustappioiden vähennysoikeussäännöksiä. Verotuskäytännön mukaisesti kuolinpesä ei voi vähentää kuolinvuoden jälkeen sellaisia tappioita, jotka on syntynyt ennen kuolinvuotta. Vainajan kuolinvuonna syntyneet tappiot ovat vähennyskelpoisia vielä viiden vuoden ajan, eikä niiden vähennyskelpoisuuteen vaikuta se, onko tappiot syntyneet ennen vai jälkeen kuoleman.⁸⁵ Kuolinpesän luovutustappioiden vähennysoikeus ei siirry kuolinpesän osakkaiden henkilökohtaiseen verotukseen.⁸⁶ Luonnollisella henkilöllä ja kuolinpesällä voi olla kolme eri tulolähdettä: henkilökohtainen tulolähde, maatalouden tulolähde ja elinkeinotoiminnan tulolähde. Elinkeinotoiminnan tulolähteeseen luetaan kaikki verovelvollisen harjoittama liiketoiminta, kun taas maatalouden tulolähteeseen lukeutuu verovelvollisen harjoittama maataloustoiminta. Henkilökohtaiseen tulolähteeseen

---

⁸² Råbinä ym. 2019: 239.

⁸³ Råbinä ym. 2019: 238-239.

⁸⁴ Verohallinto 2019c: luku 2.1 Luovutus ennen kuolinpesän jakamista.

⁸⁵ Verohallinto 2019c: luku 4 Kuolinpesän luovutustappiot.

⁸⁶ Ossa 2009: 140.

kuuluu kaikki muu verovelvollisen harjoittama toiminta.⁸⁷ Tulolähteiden merkitys verotuksessa perustuu ennen kaikkea siihen, että kunkin tulolähteen tulot lasketaan kunkin tulolähteen tuloverolain mukaisesti.⁸⁸

Luonnollisen henkilön tai kuolinpesän omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta veronalaista tuloa riippumatta luovutuksen tulolähteestä. Luonnollisen henkilön luovutusvoitot kuuluvat lähtökohtaisesti henkilökohtaisen tulolähteen tuloksi, ellei luovutuksen kohteena ole maatalouteen tai elinkeinotoimintaan kuuluvat hyödykkeet. Luovutustappioiden vähennysoikeus on merkittävä ero eri tulolähteiden välillä.⁸⁹ Tämä perustuu siihen, että kunkin tulolähteen tappiot on vähennyskelpoisia vain saman tulolähteen tulosta. TVL 119 §:n nojalla maatalouden ja elinkeinotoiminnan tappio on vähennyskelpoinen saman tulolähteen tulosta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kun voittoa kertyy. TVL 59 §:n mukaan luonnollisilla henkilöillä ja kuolinpesillä on mahdollisuus vaatia maatalouden ja elinkeinotoiminnan tappiota vahvistettavaksi pääomatulosta osittain tai kokonaan. Siinä tapauksessa tappiot vähennetään ennen pääomatuloista ennen korkoja, mutta vasta tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneiden menojen jälkeen.

TVL 59 § antaa verovelvolliselle mahdollisuuden myös verosuunnittelulle tulolähteen valintamahdollisuuden kautta. Verovelvollinen voi vähentää esimerkiksi maatalouden tulolähteen tappion pääomatuloista ja täten edelleen alijäämähyvityksenä ansiotuloista tehtävistä veroista^{90,91} Rajanveto henkilökohtaisen tulolähteen ja elinkeinotoiminnan välillä on ollut ajoittain haastavaa, eikä aina ole etukäteen selvää, luokitteleeko verotuksen toimittaja esimerkiksi sijoitustoiminnan elinkeinotoiminnaksi vai henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvaksi toiminnaksi.⁹²

---

⁸⁷ Nykänen & Råbinä 2013: 14-15.

⁸⁸ Ossa 2020: 32-33.

⁸⁹ Nykänen & Råbinä 2013: 14-15.

⁹⁰ Täten sovellettavaksi voi tulla myös alijäämähyvityksen puoliso siirto ja sitä koskeva sääntely.

⁹¹ Råbinä ym. 2019: 87-89.

⁹² Korpela 2016: 105.

2.5 Poikkeustilanteita luovutustappioiden vähennysoikeudessa

TVL 50 §:ssä on luovutustappioiden vähennyskelpoisuuden ohella säädetty vähennyskeltottomista luovutustappioista. Koska TVL 48 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan oman asunnon myynnistä aiheutuva voitto on verovapaa, on vastaavasti luovutuksesta syntynyt tappio vähennyskeltoton. Vastaavasti tappio olisi vähennyskelpoinen, mikäli asunnon luovutuksen voitto olisi ollut veronalainen.⁹³ Luovutukseen sovelletaan TVL 48 §:n 1 momentin 1 kohdan säädöksiä, jos verovelvollinen on käyttänyt asuntoa omana tai perheensä asuntona yhtäjaksoisesti vähintään kahden vuoden ajan omistusaikanaan.

Oman asunnon luovutusvoiton verovapautta ja tappion vähennyskeltottomuutta pidetään poikkeuksena pääsäännöstä. Rajanvetoa säädöksen tulkintaan aiheuttavat esimerkiksi asunnon ja perheen määritelmät.⁹⁴ Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2020/30 oman asunnon luovutustappiota pidettiin kuitenkin TVL 48 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla vähennyskeltottomana ja samoin tappiota verovapaana, vaikka verovelvollinen oli kahden vuoden asuinaikanaan vertaisvuokrannut asuntoaan lyhytaikaisesti eteenpäin. KHO kumosi ratkaisun myöhemmin vuosikirjapäätöksellään KHO 2021:75⁹⁵ ja perusteli päätöstään muun muassa sillä, että vakituisen asumisen ei katsota katkeavan lyhytaikaisesta oleskelusta muualla.

TVL 50 §:n 2 momentin mukaan tavanomaisen koti-irtaimiston myynnistä aiheutunut tappio ei ole vähennyskelpoinen.^{96,97} Luovutustappion vähennyskeltottomuutta on perusteltu sillä, että yksityiskäytössä olleen luovutustappion aiheuttaa yleensä sen

---

⁹³ Korpela 2016: 47.

⁹⁴ Kasso 2014: 402-405.

⁹⁵ Kyseessä oli tavanomainen toisella paikkakunnalla loma-aikaan tapahtunut lyhytaikainen oleskelu, jonka myötä verovelvollisen osoite tai asuinpaikka ei muuttunut. Lisäksi verovelvollisen omaisuus ja muu irtaimisto säilyivät asunnossa. Asiassa ratkaisuun vaikuttivat myös vuokrauksen kertaluonteisuus ja vuokraustoiminnan lyhytaikaisuus.

⁹⁶ Tavanomaiseen koti-irtaimistoon rinnastetaan niin ikään verovelvollisen tai hänen perheensä käyttöön hankitut kulkuvälineet, kuten esimerkiksi henkilöauto tai vene tai erilaiset työkoneet ja harrastusvälineet. Tavallisena koti-irtaimistona ei pidetä kuitenkaan esimerkiksi arvokkaita tauluja tai muita taide-esineitä.

⁹⁷ Verohallinto 2019a: luku 13.3.3 Tavanomaisen koti-irtaimiston luovutustappio ja luku 13.3.4 Perheen käyttämän auton tai veneen myynnistä syntynyt tappio.

arvonalentuminen, eikä verovelvollisen elantomenot ole verotuksessa vähennyskelpoisia. Mikäli esine on ollut tulonhankkimistoiminnan käytössä tai se on hankittu sijoitustarkoituksessa, on luovutustappio niin ikään vähennyskelpoinen.⁹⁸ Mikäli luonnollisen henkilön tai kuolinpesän luovutusten luovutushinnat ovat verovuoden aikana alle 1000 euroa, on ne TVL 48.6 §:n nojalla säädetty verovapaiksi.⁹⁹ Symmetrian toteutumisen vuoksi TVL 50.2 §:n mukaan vastaavista luovutuksista aiheutuneet tappiot eivät ole myöskään vähennyskelpoisia.

Luovutus voi muodostua tarkoituksellisesti tappiolliseksi omaisuutta luovuttaessa alle käyvän hinnan esimerkiksi lähisukulaiselle. Luovutusta käsitellään lahjanluonteisena kauppana omaisuuden luovutushinnan ollessa alle kolme neljäsosaa sen käyvästä arvosta. Verohallinnolla ei kuitenkaan ole erityisiä säädöksiä luovutustappion vähennyskelpoisuudesta sellaisissa tilanteissa, joissa luovutushinta on enemmän kuin kolme neljäsosaa käyvästä arvosta. Keinotekoinen tappio lähisukulaiselle tai muulle intressipiiriin kuuluvalla ei kuitenkaan ole vähennyskelpoinen edellä mainitussa tilanteessa.¹⁰⁰ Jos luovutus tulkitaan lahjanluonteiseksi kaupaksi, muodostuu luovutuksensaajalle veronalainen lahja ja sen arvo on luovutetun kohteen käyvän arvon ja siitä maksetun vastikkeen erotus.¹⁰¹ Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2020:145 verovelvollinen oli luovuttanut osakkeita nollan euron kauppahinnalla. Asiassa oli ratkaistavana se, voiko vastikkeettomasta luovutuksesta syntyä vähennyskelpoista luovutustappiota. Vaikka kyseessä olevan tappiollisen start-up-yrityksen osakkeita voidaan pitää arvottomana, ei verovelvolliselle syntynyt TVL 50 §:ssä tarkoitettua luovutustappiota. Asiassa ei vaikuttanut myöskään se, että vaikka osakekaupassa ei ole käytetty vastiketta, asianomaiset lienee tarkoittaneet suorituksensa toistensa vastikkeiksi.¹⁰² Ratkaisusta voitaneen siis päätellä, että vastikkeettomassa luovutuksessa ei voi syntyä TVL:ssä vähennyskelpoista luovutustappiota.

---

⁹⁸ Råbinä ym. 2019: 353-354.

⁹⁹ Korpela 2016: 47.

¹⁰⁰ Verohallinto 2019a: luku 13.4 Luovutustappio alihintaisesta luovutuksesta.

¹⁰¹ Råbinä ym. 2019: 342.

¹⁰² Haapaniemi 2021: 13.

Oikeuskäytännössä on esiintynyt tilanteita, joissa luovutustappio realisoidaan luovuttamalla julkisesti noteeratun yhtiön osakkeita ja ostamalla sama määrä saman yhtiön osakkeita takaisin samana päivänä. Oikeustoimien seurauksena myyjä omistaa saman määrän osakkeita kuin ennen luovutusta, mutta saa realisoitua luovutustappion. Tämän kautta verovelvollinen pyrkii vähentämään luovutustappion verran verotuksessaan verovuonna saamistaan luovutusvoitoista tai muista pääomatuloista. Veron kiertämisenä ei kuitenkaan pidetä kaikkia arvopapereiden luovutuksia ja ostoja saman päivän aikana: esimerkiksi päiväkaupan tai jonkun verotuksesta riippumattoman syyn vuoksi takaisinostoon ei sovelleta VML 28 §:ää¹⁰³. Mikäli edestakaisiin kauppoihin sovelletaan veronkiertoa koskevaa säännöstä, ei myöskään luovutustappio ole vähennyskelpoinen.¹⁰⁴ Lisäksi verovelvolliselle voidaan määrätä veronkorotus perusteettomasta vähennysvaatimuksesta VML 32 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla.

2.6 Luovutustappio ja verosuunnittelun mahdollisuus

Luovutustappioita tarkasteltaessa verosuunnittelun näkökulmasta verovelvollisen on perusteltua realisoida luovutustappionsa ajankohtana, kun hänellä on luovutusvoittoja tai muita pääomatuloja, joista tappiot voidaan vähentää. Toisaalta jos esimerkiksi tappiollisten osakkeiden arvo on alenemassa entisestään, kannattaa verovelvollisen luovuttaa osakkeet välttääkseen entistä suuremman luovutustappion. Samalla se kuitenkin tarkoittaa luopumista luovutustappion verohyödyistä, joka on 30 tai 34 prosenttia luovutustappion suuruudesta riippuen.¹⁰⁵ Luovutustappioiden verosuunnittelussa lähtökohtana on luovutustappion realisoinnin ajankohta, jotta ne voidaan TVL 50 §:n sanamuodon mukaisesti vähentää verovuonna tai viiden seuraavan verovuoden aikana.¹⁰⁶ Tällainen toiminta ei lähtökohtaisesti aktualisoi VML 28 §:n eli veronkiertoa koskevan säännöksen soveltamisen, koska verovelvollisella on oikeus valita verotuksellisesti edullisin

---

¹⁰³ VML 28 § on veron kiertämistä koskeva säännös.

¹⁰⁴ Rabinä ym. 2019: 354-355.

¹⁰⁵ Korpela 2016: 99.

¹⁰⁶ Nykänen & Rabinä 2013: 561.

vaihtoehto toimilleen.¹⁰⁷ Sitä vastoin veron kiertäminen ei ole hyväksyttävää ja siihen liittyvä kokonaisuus on yhteydessä verotuksen legaliteettiperiaatteeseen. Tunnusomaista veron kiertämisessä on lain sanamuodon ja sen tulkinnan välinen ristiriita ja tyyppillisesti siihen liittyy oikeustoimien epätavanomaisuus tai keinotekoisuus.¹⁰⁸

Luovutustappioiden vähennyskelpoisuuden soveltamisalan laajentaminen voi johtaa käytännön uudestaan kiristymiseen, jos luovutukset muodostuvat keinotekoisesti tappiollisiksi esimerkiksi edestakaisten osakekauppojen myötä.¹⁰⁹ Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2012:56 samana päivän aikana toteutetun edestakaisen osakekaupan aiheuttamaa luovutustappiota ei katsottu vähennyskelpoiseksi, koska verovelvollinen oli ostanut takaisin välittömästi luovutuksen jälkeen ja tapahtuman verohyöty oli suurempi kuin kaupan voittomahdollisuudet. Tämän lisäksi myös arvonsa menettäneen omaisuuden luovutus lähipiirille voi aktualisoida veron kiertämistä koskevan yleislausekkeen.¹¹⁰

Kansainvälisiin luovutusvoittoverotustilanteisiin liittyy niin ikään erilaisia verosuunnittelumahdollisuuksia. Suomessa yleisesti verovelvollisen muuttaessa ulkomaille kannattaa hänen etukäteen selvittää, onko realisoitava omaisuus perusteltua luovuttaa ennen vai jälkeen muuton. Luovutusvoittojen veronalaisuudessa on eroavaisuuksia riippuen luovuttajan verovelvollisuudesta Suomeen.¹¹¹ Lisäksi verovelvollisen tulee ottaa huomioon eri maiden verosopimukset ja erilaisten verojen olemassaolo.¹¹²

Jos Suomesta poismuuttavalla verovelvollisella on jäljellä realisoimattomia luovutustappioita, joilla voidaan kuitata omaisuuden luovutuksesta syntyvät luovutusvoitot, on verovelvollisen perusteltua realisoida ne ennen muuttoa. Tämän seurauksena verovelvollinen voi hyödyntää luovutustappionsa välttääkseen luovutusvoittoveron

---

¹⁰⁷ Fasoúlas ym. 2019: 36-37.

¹⁰⁸ Rabinä, Myrsky & Myllymäki 2017: 84-85.

¹⁰⁹ Korpela 2016: 100-101.

¹¹⁰ Knuutinen 2020: 110.

¹¹¹ Nykänen & Rabinä 2013: 603-604.

¹¹² Fasoúlas ym. 2019: 29-30.

maksamisen. Toisaalta jos luovutustappioiden määrä kattaa vain osan luovutusvoitoista, kannattaa verovelvollisen vertailla luovutuksesta Suomessa ja uudessa asuinvaltiossa syntyviä veroseuraamuksia saavuttaakseen toimilleen verotuksellisesti edullisimman lopputulokseen. Muuton yhteydessä luovutettavasta omaisuudesta voi syntyä luovutustappio, joka on Suomen verolainsäädännössä vähennyskelpoton. Täten on perusteltavaa luovuttaa omaisuus vasta, kun sen luovutusvoittoverotus siirtyy verovelvollisen uudelle asuinvaltiolle.¹¹³ Tämän seurauksena myös luovutustappio voi uuden asuinvaltion verolainsäädännöstä riippuen olla vähennyskelpoinen mahdollisista uusista luovutusvoitoista.¹¹⁴

---

¹¹³ Esimerkiksi vakituisen asunnon luovutuksesta syntynyt luovutustappio voi olla vähennyskelpoinen jos-
sain toisessa valtiossa.

¹¹⁴ Nykänen & Rabinä 2013: 608-609.

3 Luovutustappioon rinnastettavat arvonmenetykset ja luovutustappion vähentäminen TVL 54 §:n mukaisena tulonhankkimismenona

3.1 Yleistä omaisuuden arvonmenetyksestä

Luovutustappioon rinnastetaan TVL 50 §:n nojalla myös: ”1) sellaisen johdannaissopimuksen raukeaminen tai siitä aiheutunut tappio, jolla käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitetulla markkinalla ja 2) sellaisen arvopaperin arvonmenetys, jota voidaan konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi pitää lopullisena”. Tällaisissa tilanteissa ei tapahdu varsinaista luovutusta, vaan verovelvollisen omaisuus menettää arvonsa, vaikkakin tällaista tilannetta käsitellään verotuksessa luovutustappion tavoin. Vaikka pääsääntönä on se, ettei tällaista arvonmenetystä voi vähentää luovutustappiona tai pääomatulon tulonhankkimismenona, on nykyisen TVL 50.3 §:n mukaan säädetty eräistä luovutustappioon rinnastettavista ja luovutustappioina vähennyskelpoisista tappioista ja arvonmenetyksistä.¹¹⁵ Edellä mainittu sääntely koskee osakkeita, optioita ja termiinejä, sekä niihin verrattavissa olevia johdannaissopimuksia.¹¹⁶

Ajankohtaisin osakkeiden arvonmenetykseen tapahtuma lienee Pyynikin käsityöläispanimon konkurssista aiheutunut osakkeiden arvonmenetys, jonka luovutustappion vähennysoikeus koskee yli 10 000 suomalaista verovuonna 2022.¹¹⁷ Laajin kotimaisten osakkeiden arvonmenetys viime vuosien aikana on Ahtium Oyj:n (entisen Talvivaaran) konkurssista johtunut osakkeiden arvonmenetys, joka koski arviolta 80 000 osakkeenomistajaa. Konkurssipesän hoitaja toimitti joulukuussa 2018 selvityksen, että osakkeenomistajat eivät saa jako-osuutta konkurssipesästä. Tämän johdosta Ahtium Oyj:n

---

¹¹⁵ Rabinä ym. 2019: 342-343.

¹¹⁶ Wikström, Ossa, Urpilainen 2015: 188.

¹¹⁷ Verohallinto 2023: Voiko Pyynikin käsityöläispanimon osakkeiden tappiot vähentää veroilmoituksessa?

osakkeiden arvonmenetyksellä oli vähennyskelpoinen verovuoden 2018 verotuksessa TVL 50 §:n mukaisena luovutustappiona.¹¹⁸ Arvonmenetyksen sai vähentää sillä perusteella, että TVL 50.3 §:n nojalla konkurssi aktualisoi arvopaperin arvonmenetykseen.

Arvopaperin arvonmenetystilanteessa on ratkaisevaa tietää hankintamenon suuruus. Siihen lasketaan myös pääoma, jonka osakkeenomistaja on sijoittanut yhtiöön, mutta ei ole saanut vastineeksi osakkeita. Yrityksen konkurssitilanteessa osaksi osakkeiden hankintamenoa ei kuitenkaan lueta osakkeen omistajan yhtiölleen antamaa lainaa, koska sitä ei ole sijoitettu yhtiöön pääomaksi. Arvopaperin lisäksi irtain tai omaisuus voi menettää arvonsa esimerkiksi tulopalossa. Jos vahingosta on saatu esimerkiksi vakuutuskorvaus, otetaan se huomioon luovutusvoittoa- tai tappiota laskettaessa TVL 46.5 §:n nojalla. Mikäli korvausta ei ole saatu, on verovelvollisen kärsimän tappion verotuskohdeltu sama, kuin missä tahansa luovutustappiossa.¹¹⁹

3.2 Arvonmenetyksen vähentäminen

Arvopaperin lopullisesta arvonmenetyksestä on säädetty TVL 50.3 §:n 2 kohdassa. Koska arvopaperin käsitettä ei ole säännöksessä määritetty, voitaneen arvopaperin määritelmää pitää samana kuin yksityisoikeudessa. Tästä johtuen arvopaperina voidaan pitää muun muassa osakkeita, osuustodistuksia, muita yhtiön omaan pääomaan oikeuttavia todistuksia, osuuskuntien osuuksia ja osakkeita, indeksiosuuksia ja merkintäoikeuksia, sekä sertifikaatteja ja warrantteja.¹²⁰ Arvopaperin tai muun omaisuuden arvonalentuminen ilman kohteen luovutusta ei oikeuta luovutustappion vähentämiseen. Sen sijaan verovelvollisella on oikeus vähentää luovutustappiona sellainen arvopaperin arvonmenetyks, jota voidaan pitää esimerkiksi konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi lopullisena.¹²¹ Konkurssiin rinnastettava muu syy voi olla esimerkiksi se, että warrantti,

---

¹¹⁸ Verohallinto 2018: luku 1 Luovutustappion syntyminen ja luku 2 Osakkeiden arvonmenetyks.

¹¹⁹ Andersson ym. 2016: 272-273.

¹²⁰ Nykänen & Rabinä 2013: 545.

¹²¹ Verohallinto 2019d: luku 23.1 Luovutustappio ja sen vähentäminen – yleistä.

optio-oikeus tai termiinisopimus raukeavat arvottomana päättymispäivänään tai vastavasti arvopaperina pidettävän joukkolainan arvonmenetys.¹²²

TVL 50.3 §:n 1 kohdassa säädetään johdannaissopimuksista aiheutuvista tappioista. Säännöksen nojalla luovutustappioon rinnastetaan johdannaissopimuksen raukeaminen tai siitä aiheutunut tappio. Johdannaissopimuksen tulee kuitenkin olla sellainen, jolla käydään kauppaa kaupankäynnistä rahoitusvälineillä laissa tarkoitetulla säännellyllä markkinalla. Optioissa luovutustappioon rinnastettava tappio syntyy esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa option toteutushinta on korkeampi kuin kohteen markkinahinta ja se raukeaa arvottomana. Verovelvolliselle syntynyt tappio on siten ostohinnan eli premion suuruinen. Termiinien osalta ratkaisevaa on se, käydäänkö sillä kauppaa säännellyllä markkinalla. Mikäli ei, on sen tappio tuloverotuksessa vähennyskelpoton.¹²³ Termiinisopimuksesta syntyy vähennyskelpoinen luovutustappio, jos termiinien johdosta joudutaan maksamaan kaupan vastapuolelle nettoarvon tilitys, tai jos saatu nettoarvon tilitys on pienempi kuin voiton hankkimisesta aiheutuneet kulut.¹²⁴

TVL:ssä ei ole erityisiä säännöksiä warranttien verotuksesta, mutta niiden verotuskäytäntö katsotaan melko vakiintuneeksi. Warranteissa luovutustappio muodostuu vaihdantakelpoisen ja pörssissä noteeratun warrantin rautessa arvottomana. Luovutusvoiton verotusta voidaan soveltaa myös vaihdantakelpoisten ja listattavissa julkisen kaupankäynnin kohteena olevin warranttien osalta. Listattavissa olemisesta tarvitsee kuitenkin esittää selvitys, kuten ratkaisussa KHO 2013:117. Sertifikaatista muodostuu luovutustappioon verrattavissa oleva tappio, kun yleiseen liikkeeseen laskettu ja pörssinoteerattu sertifikaatti menettää arvonsa esimerkiksi konkurssin seurauksena. Tällaisessa tilanteessa kyseessä on lopullinen arvonmenetys ja verovelvollinen saa vähentää hankintamenon luovutustappiona. Kuten warranttien verotuskohtelussa, myös sertifikaattien lopullisena arvonmenetyksenä voidaan pitää vaihdantakelpoisen ja listattavissa olevan

---

¹²² Nykänen & Rabinä 2013: 545.

¹²³ Rabinä ym. 2019: 297-299.

¹²⁴ Nykänen & Rabinä 2013: 370.

sertifikaatin arvottomana raukeaminen. Myös sellaisessa tilanteessa selvityksen toimitaminen listattavissa olemisesta on verovelvollisen vastuulla.¹²⁵

Arvopaperin arvonmenetystä ei tapahdu tilanteessa, jossa sen kauppaan liittyvä kauppahintasaaminen menettää arvonsa ostajan maksukyvyttömyyden vuoksi. Tällainen menetys otetaan kuitenkin luovutusvoittoa laskettaessa huomioon: luovutusvoitosta vähennetään se osa, joka verovelvollisella jäi saamatta kauppahintasaatavana.¹²⁶ Arvopaperin menettäessä arvonsa lopullisesti esimerkiksi konkurssin seurauksena, vähennykelpoisuuden edellytyksenä on tietää minkä vuoden luovutustappioksi kyseinen tapahtuma luetaan. Määrittäessä lopullisen arvonmenetyksen ajankohtaa ja verovuotta, huomioon tulee ottaa erilaisia taloudellisia ja muodollisia seikkoja.¹²⁷ Verohallinnon ohjeistuksen mukaan luovutustappion katsotaan muodostuneen sinä verovuonna, jolloin arvonmenetys katsotaan lopulliseksi. Konkurssitilanteessa arvonmenetyksen katsotaan olevan lopullinen, kun konkurssipesänhoitajalta saadaan ilmoitus siitä, että jako-osuutta ei kerry tai konkurssipesälle tehdään lopputilitys.¹²⁸ Oikeuskäytännössä arvonmenetys on hyväksytty luovutustappioksi jo sinä verovuonna, kun on käynyt selväksi, ettei osakkeenomistajat tule saamaan konkurssipesästä jako-osuutta. Lopullisen arvonmenetyksen määrittämiseen on vaikuttanut erityisesti KHO 2011:55 ratkaisu.

Asiassa esitetyn erikoistarkastuskertomuksen mukaan osakeyhtiön osakepääoma oli menetetty tilivuoden 2003 aikana. Osakeyhtiö oli asetettu konkurssiin 21.4.2005. Käräjäoikeus oli vahvistanut 10.2.2006 yhtiön konkurssipesän jakoluettelohdotuksen, joka oli laadittu 31.10.2005. Konkurssipesän lopputilitys oli annettu 25.5.2007. Konkurssimenettelyssä oli maksettu vakuudettomille veloille vain 2,5 prosenttia saatavista. Asiassa esitetyn selvityksen perusteella korkein hallinto-oikeus katsoi olleen jo vuonna 2005 selvää, että konkurssipesästä ei jää jako-osuutta osakkeenomistajille. Yhtiön osakkeiden arvonmenetystä konkurssin vuoksi voitiin pitää lopullisena jo vuonna 2005 eikä vasta sitä myöhempänä aikana. Näin ollen osakkeiden

---

¹²⁵ Verohallinto 2022a: 5 Warrantit ja luku 6 Sertifikaatit.

¹²⁶ Nykänen 2019a: 405.

¹²⁷ Nykänen & Rabinä 2013: 546.

¹²⁸ Verohallinto 2019d: luku 23.2 Luovutustappio osakeyhtiön konkurssin johdosta.

arvonmenetys rinnastettiin luovutustappioon, joka voitiin vähentää verovelvollisen vuonna 2005 saamasta kiinteistön luovutusvoitosta.

KHO ratkaisi käsiteltävän asian TVL 50 §:n 1 momentin ja 3 momentin 3 kohdan nojalla. Ratkaisua perusteltiin sillä, että vaikka käräjäoikeus vahvisti konkurssipesän jakoluettelohdotuksen vasta vuonna 2006 ja konkurssipesän lopputilitys annettiin vuonna 2007, pidettiin arvonmenetystä lopullisena ja luovutustappiota vähennyskelpoisena jo vuoden 2005 verotuksessa. Perusteluissa painotettiin tosiasiallisen arvonmenetyksen tapahtuneen jo aiemmin kuin vuonna 2007. Perusteluissa vedottiin esimerkiksi siihen, että yhtiön tilinpäätösten perusteella toiminta on loppunut kokonaan jo vuonna 2003. Osakkeiden lopullinen arvonmenetys on ollut todettavissa jo vuonna 2002. Lisäksi tehdyn erikoistarkastuskertomuksen perusteella liiketoiminta on ollut tappiollista yhtiön koko toiminnassa oloajan ja osakeyhtiön osakepääoma oli menetetty tilivuoden 2002 aikana. Tapauksesta voidaan muodostaa oletus, että tappion lopullisuutta määrittäessä ratkaisevaa ei ollut se, milloin jakoluettelohdotus on vahvistettu tai koska konkurssin lopputilitys annettiin, vaan ajankohta, josta lähtien ja millä perusteella osakkeet ovat olleet arvottomia.

Osakeyhtiön konkurssin rautessa varojen vähäisyyden johdosta, on arvonmenetyksen ajankohta verovuosi, jolloin yhtiö poistetaan kaupparekisteristä. Luovutustappio voidaan siten vahvistaa sille verovuodelle, jona yhtiön kaupparekisteristä poistaminen on tapahtunut. Mikäli yhtiöstä jaetaan myöhemmin jako-osuutta, toimitetaan sen luovutusvoitoverotus erikseen hankintameno-olettamaa käyttäen.¹²⁹

3.3 Arvopaperin ja johdannaisen määritelmä

Arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:n mukaan arvopaperin määritelmän täyttää sellainen arvopaperi, joka on vaihdantakelpoinen ja on saatettu tai saatetaan yleiseen

---

¹²⁹ Verohallinto 2019d: luku 23.2 Luovutustappio osakeyhtiön konkurssin johdosta.

liikkeeseen¹³⁰ useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa. Vaihdamakelpoisuudella tarkoitetaan sitä, että luovutuksensaajaa suojataan velkakirjalain 2 luvun juoksevia velkakirjoja koskevien säännösten tai muiden niitä vastaavien säännösten mukaan. Ratkaisevaa on niin ikään se, että arvopaperi saatetaan tai on saatettu yleiseen liikkeeseen useiden saman sisältöisistä oikeuksista annettujen arvopaperien kanssa, eli sijoittajalle tai muulle luovutuksensaajalle ei ole merkitystä mikä arvopaperi hänellä on hallussaan kaikkien arvopaperien antaessa samat hallinnointi- ja varallisuus oikeudet.¹³¹

AML:n 2 luvun 1 §:ssä on määritelty arvopaperimarkkinalain soveltamisalaan kuuluvat arvopaperit. Ensimmäinen tällainen on osakeyhtiön osake ja muun yhteisön vastaava osuus tällaisesta oikeudesta annettu talletustodistus. Osakeyhtiölaissa määriteltyjen julkisten ja yksityisten osakkeiden ohella soveltamisen piiriin kuuluvat niin ikään muun yhteisön vastaavat oman pääoman ehtoiset osuudet.¹³² Lisäksi vakuutusyhtiölaissa (521/2008) ja vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987) tarkoitetut osuudet kuuluvat lain soveltamisalaan.¹³³ Arvopaperina pidetään myös joukkovelkakirjaa tai muuta velkasitoumusta, sekä tällaisesta oikeudesta annettua talletustodistusta. Joukkovelkakirjojen määritelmän täyttävät sellaiset haltijapaperit, jotka ovat yleiseen liikkeeseen laskettuja ja juoksuajaltaan yli vuoden mittaisia. Tämän lisäksi laina tulee olla jaettu useisiin osiin velkakirjoiksi. Joukkovelkakirjoja laskee liikkeelle esimerkiksi valtiot, julkisyhteisöt, rahoituslaitokset, sekä suuret yritykset. Verotuksen näkökulmasta joukkovelkakirjalainoissa ratkaisevaa on pystyä erottamaan korkotulo velkapääomasta maksettavasta hinnasta.¹³⁴

---

¹³⁰ Yleiseen liikkeeseen saattamisella tarkoitetaan sitä, että luovutuksensaajien joukkoa ei ole määrätty ennakkoon ja että nämä voivat siten osallistua kyseisellä arvopaperilla tapahtuvaan vaihdantaan.

¹³¹ Häyrynen & Kalaja 2013: 64-65.

¹³² Esimerkiksi osakeyhtiöön rinnastuvan ulkomaisen yhtiön osakkeet sekä osuudet osuuskunnan, kuten myös osuuspääomaan tai muuhun omaan pääomaan kuuluvaan erään tai säästöpankin kantarahastoon ja ulkomaisten yhteisöjen vastaaviin osuuksiin.

¹³³ Parkkonen & Knuts 2014: 15-16.

¹³⁴ Verohallinto 2020a: luku 1 Johdanto.

Arvopaperi on myös sellainen muu arvopaperi, joka oikeuttaa hankkimaan AML 2 luvun 1 §:ssä määritetyn osakeyhtiön osakkeen tai joukkovelkakirjan.¹³⁵ Tällainen voi olla esimerkiksi warrantti. Määritelmän täyttävät myös sijoitusrahastolaissa määritelty rahasto-osuus tai muu siihen verrattavissa oleva yhteissijoitusyrityksen osuus. Arvopaperimarkkinalaissa säädetään rahasto-osuuksien osalta muun muassa indeksiosuuksien vaihdannasta, sekä säännellyillä markkinoilla tapahtuvasta indeksiosuuksien julkisesta kaupan käynnistä.¹³⁶

Johdannainen on rahoitusinstrumentti, jonka arvo määräytyy jonkun toisen sijoitusinstrumentin arvon mukaan, toisin sanoen ne ovat toisista sijoitusinstrumenteista johdettuja sijoitusinstrumentteja. Sijoituskohdetta, jonka mukaan johdannaisen arvo määräytyy, kutsutaan kohde-etuudeksi. Johdannaisen arvo määräytyy kohde-etuuden eli sijoituskohteen arvon mukaan. Sellainen voi olla esimerkiksi raaka-aine, korko, valuuttakurssi, osake tai osakeindeksi.¹³⁷ Nykyään erilaisten johdannaisinstrumenttien määrä on laaja, näistä tunnetuimpia ovat esimerkiksi termiinit, optiot, futuurit ja swap-sopimukset.

Lähtökohtana johdannaiskaupalle on käydä kauppaa velvollisuuksilla ja oikeuksilla ostaa, myydä tai vaihtaa kohde-etuuksia ennalta määrättyyn hintaan ja aikaan. Tarkoituksena ei kuitenkaan ole kohde-etuuksien omistajien vaihto, vaan kaupan toinen osapuoli maksaa option toteutuspäivänä tarvittaessa johdannaisopimuksessa erikseen sovitun lunnastushinnan ja sen markkinahinnan välisen erotuksen. Lähtökohta johdannaisten käytämisen taustalla on se, että niillä voidaan esimerkiksi suojata osake- ja valuuttapositiona kurssimuutoksia vastaan, tai vastaavasti kasvattaa sijoituksen tuotto-odotusta.¹³⁸ Johdannaisten verotuksen näkökulmasta ratkaisevaa on se, onko johdannaisopimus kaupankäynnin kohteena säännellyllä vai muulla kuin säännellyllä markkinalla, sillä

---

¹³⁵ Määritelmän täyttää myös arvopaperi, jonka perusteella voi saada käteissuorituksen, joka perustuu arvopaperiin, valuuttaan, korkoon, tuottoon tai muuhun indeksiin.

¹³⁶ Parkkonen & Knuts 2014: 48-49.

¹³⁷ Nykänen & Rabinä 2013: 353-355.

¹³⁸ Kallunki, Martikainen & Niemelä 2019: 101-102.

säännellyllä markkinalla johdannaiskaupasta saatava tulo (voitto tai tappio) kuuluu luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan. Säänneltyihin markkinoihin kuuluvat pörssi tai sitä vastaava ETA-valtiossa tapahtuva monenkeskinen kaupankäynti.¹³⁹

Tuloverolaissa on kaksi erityissäännöstä säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevasta johdannaissopimuksesta: TVL 45.3 § mukaan luovutusvoittoon rinnastetaan myös termiinisopimuksesta saatu voitto, mikäli se on ollut kaupankäynnin kohteena säännellyllä markkinalla. Termiinisopimuksen luovutushinnasta ei kuitenkaan voi vähentää hankintameno-olettamaa. Lisäksi TVL 50.3 §:ssa säädetään, että luovutustappioksi rinnastetaan myös säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena johdannaissopimuksen raukeaminen tai muu johdannaisesta aiheutunut tappio. Sen sijaan muihin kuin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleviin johdannaissopimuksiin ei voida soveltaa niitä tuloverolain erityissäännöksiä.¹⁴⁰

Optio on eräänlainen johdannaissopimus, jonka haltijalla on oikeus ennalta sovittuun hintaan ja aikaan myydä tai ostaa option takana oleva kohde-etuus. Myyjällä on velvollisuus ostaa tai myydä kohde-etuus option haltijan näin halutessa. Tämän johdosta ostajan tappio rajoittuu option ostohinnan suuruuteen, mutta myyjän tappion suuruus on käytännössä rajaton. Termiini on niin ikään johdannaisinstrumentti ja sen erottaa optiosta se, että kaupan toteutuminen velvoittaa myös termiinissä myyjää. Täten myös tappioista aiheutuvat riskit jakautuvat option nähden päinvastaisesti. Johdannaissopimuksiin luokituvat edellä mainittujen ohella myös pörssissä kaupankäynnin kohteena futuurit. Toisin kuin termiinisopimuksissa, futuurisopimuksessa osapuolet selvittävät maksunsa päivittäin.¹⁴¹ Swap-sopimuksilla tarkoitetaan erilaisia valuutan- tai koronvaihtosopimuksia. Esimerkiksi korko-swapilla voidaan vaihtaa vaihtuvakorkoisen lainan koron kiinteäkorkoiseksi: täten ainoastaan lainan korkovirrat vaihdetaan, sillä sopimukseen ei sisälly sopimusta luoton pääomien vaihtamisesta.¹⁴²

---

¹³⁹ Rabinä ym. 2019: 296-297.

¹⁴⁰ Nykänen & Rabinä 2013: 355-357.

¹⁴¹ Kallunki ym. 2019: 103-104.

¹⁴² Korpela 2016: 194.

3.4 Arvonmenetyksen suuruus

Arvonmenetyksen suuruutta määrittäessä tulee ensin laskea sen hankintameno. Osakeyhtiön perustamisen yhteydessä osakkeita merkittäessä hankintamenoksi katsotaan osakkeesta maksettu hinta. Vaihtotilanteessa hankintamenoksi katsotaan osakkeen käypä arvo vaihdon hetkellä, sekä mahdollinen maksettu väliraha. TVL 46.1 §:n nojalla myös ostoon välittömästi liittyvät kustannukset, kuten varainsiirtovero ja erilaiset palkkiot luetaan osaksi hankintamenoa.¹⁴³ Hankintamenoon luetaan lisäksi vastikkeeton osakepääomasijoitus tai sijoitus sijoitetun vapaan pääoman rahastoon¹⁴⁴.¹⁴⁵ Lähtökohtaisesti hankintameno on luettu myös osakkaiden myöntämät vakautetut lainat, jotka on annettu taloudellisissa vaikeuksissa olevalle osakeyhtiölle ja joilla katsotaan olevan etuoikeus muiden velkojen jälkeen, kuten esimerkiksi ratkaisussa KHO 2000:71.¹⁴⁶

OYL:n 12 luvussa säädetään pääomalainasta. Pääomalainalla tarkoitetaan instrumenttia, jota voidaan käyttää osakeyhtiön ja osuuskunnan rahoituksessa. Sillä katsotaan olevan sekä oman että vieraan pääoman ominaisuuksia. Pääomalainalla voidaan esimerkiksi parantaa yhtiön vakavaraisuutta tai järjestää tarvittavaa rahoitusta. Osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa määritetyn pääomalainan saajana voi olla vain osakeyhtiö tai osuuskunta, mutta lainanantaja voi kuitenkin toimia kuka tai mikä tahansa, esimerkiksi luonnollinen henkilö tai toinen yhtiö.¹⁴⁷ Verotuksen näkökulmasta ratkaisevaa on lainanantaja, toisin sanoen onko lainan antanut osakkeenomistaja vai muu kuin osakkeenomistaja. Jos lainan on antanut muu kuin osakkeenomistaja, vastaa sen verotuksellinen käsittely tavanomaista velkasaatavaa. Verotuksen kannalta osakkeenomistajan antaman pääomalainan kohdalla tarkasteltavaksi nousee tiettyjä erityiskysymyksiä. Tämä korostuu ennen kaikkea yrityksen konkurssitilanteessa, jolloin osakkeenomistaja menettää osakkeensa lisäksi myös antamansa pääomalainan. Tällöin ratkaistavaksi tulee se, luetaanko

---

¹⁴³ Ossa 2020: 397.

¹⁴⁴ Sijoitus lasketaan kaikkien osakkeenomistajan yhtiössä omistamien osakkeiden hankintamenoksi, huolimatta osakkeiden alkuperäisestä hankintamenosta ja hankinta-ajasta.

¹⁴⁵ Verohallinto 2019d: luku 4.2.1 Hankintahinta ja -kulut.

¹⁴⁶ Andersson ym. 2016: 280.

¹⁴⁷ Verohallinto 2019e: luku 1 Yleistä pääomalainoista.

pääomalaina osaksi osakkeiden hankintamenoa ja täten myös osaksi niiden arvonnemennystä.¹⁴⁸ Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2016:49 on vaikuttanut pääomallainojen oikeuskäytäntöön. Ratkaisun perustelut eroavat jokseenkin hallinto-oikeuden perusteluista.

A oli omistanut B Oy:n osakkeita. A oli osakkeenomistajan asemassa antanut yhtiölle pääomallainaa vuosina 2007 ja 2009. Vuoden 2007 pääomallaina oli annettu, koska yhtiö oli tarvinnut osakkeenomistajiltaan rahoitusta osakekauppaa varten. Vuoden 2007 pääomallainasopimuksen mukaan laina oli ollut vakuudeton ja viime-sijainen yhtiön konkurssissa. Lainan tai korkojen takaisinmaksu oli lisäksi sovittu sallituksi vain silloin, kun vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomallainojen määrä maksuhetkellä oli ylittänyt viimeksi päättyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän. B Oy oli asetettu konkurssiin vuonna 2010. Verovuodelta 2010 toimitetussa verotuk-sessa oli katsottu, että A:lle oli kertynyt konkurssiin asettamisen vuoksi verotuk-sessa vähennyskelpoinen luovutustappio. Luovutustappion määrää vahvistetta-essa A:n omistamien B Oy:n osakkeiden hankintameno oli luettu A:n osakkeista maksaman kauppahinnan lisäksi vuonna 2009 annetun pääomallainan määrä. Vuonna 2007 annetun pääomallainan osalta asiassa oli katsottu, että kyseessä oli tavallisen lainasaatavan verotuksessa vähennyskeltoton menetys. Korkein hal-linto-oikeus katsoi vuonna 2007 annetun pääomallainan ehdot huomioon ottaen, että pääomallaina oli A:n B Oy:öön tekemä lisä-sijoitus. Tämän vuoksi pääomallainan määrä oli lisättävä A:n omistamien B Oy:n osakkeiden hankintameno, kun A:lle kertyneeksi katsotun luovutustappion määrää vahvistettiin.

Asiassa ratkaistavana oli se, luetaanko osaksi osakkeiden hankintamenoa myös osak-keenomistajan vuonna 2007 antaman pääomallainan velkapääoma, jonka osakkeenomis-taja A on yhtiön konkurssissa menettänyt. Vaikkakaan TVL:ssä ei ole nimenomaisesti sää-detty niistä eristä, jotka luetaan luonnollisen henkilön verotuksessa osaksi osakkeiden hankintamenoa, on siihen vakiintuneesti katsottu kuuluvan osakkeiden hankinnan

---

¹⁴⁸ Nykänen & Rabinä 2013: 550.

jälkeen yhtiöön tehdyt lisäsijoitukset. KHO tulkitsi pääomallainan sen ehdot huomioiden A:n tekemäksi lisäsijoitukseksi B Oy:öön, eli se luettiin osaksi osakkeen hankintamenoa siitä huolimatta, että pääomallaina oli myönnetty yhtiölle sen rahoitustarpeen vuoksi.

Ratkaisu KHO 14.12.2018 T 5890 voidaan tulkita jatkoksi ratkaisulle KHO 2016:49. Ratkaisun KHO 14.12.2018 T 5890 oikeusohje on toisaalta merkityksellinen ainoastaan tilanteissa, joissa kyseessä on osakkeen ja siihen liittyvän pääomallainan samanaikaisesta luovutuksesta samalle ostajalle. Ratkaisusta ei voida muodostaa oletusta yhtiön osakkeiden ja samalta yhtiöltä olevan muun saamisen kuin pääomallainan samanaikaista luovutusta, sillä perusteluissa viitattiin siihen, että kyseessä oli yksinomaan pääomallaina, jonka ominaisuudet poikkeavat muista lainasaamisista.¹⁴⁹ Edellä mainittujen ohella merkittävä ratkaisu pääomallainojen saralla on KHO 2018:170, jossa ratkaistavana oli se, katsotaanko luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan kuuluvaksi myös tavallisen velkakirjan vastikkeellinen luovutus. KHO ratkaisi tilanteen siten, että verovelvolliselle muodostui tuloverotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio osakeyhtiölle antamastaan lainasta, joka oli osittain muutettu myöhemmin pääomallainaksi.¹⁵⁰

Vaikka edellä mainituissa tapauksissa pääomallaina laskettiin osakkeen hankintamenoon, ei oikeustila pääomallainan verokohtelussa ole täysin selkeä. Tulkinnalliset ongelmat liittyvät ennen kaikkea pääoman luokitteluun omaksi tai vieraaksi pääomaksi ja siihen, että pääomallainat ovat pitkälti yrityksen omistajien myöntämiä. Mikäli pääomallaina vastaa luonteeltaan enemmän omaa pääomaa, voidaan sen tuoton maksu tulkita voitonjaoksi, jolloin se ei ole vähennyskelpoinen maksajalleen. Erilaisia ajanvetotilanteita voi aiheutua, jos pääomallainan verokohtelua arvioidaan jaolla omaan tai vieraiseen pääomaan. Jos pääomallaina tulkintaan sijoitukseksi, tukisi se perustelua pääomallainan luokittelusta oman pääoman instrumentiksi. Vallitsevan oikeustilan perusteella pääomallainalle maksettu tuotto katsotaan vähennyskelpoiseksi koroksi, joka on saajalleen veronalaista korkotuloa. Valittu linja ei kaiketi ole osakkeenomistajan verotuksen kannalta perusteltua,

---

¹⁴⁹ Nykänen 2019b 186-187

¹⁵⁰ Nykänen 2019c: 4-5.

jos pääomalaina luetaan osaksi osakkeen hankintamenoa ja samalla lisäsjoitukseksi yhtiöön. Tällaisessa tilanteessa perusteltua olisi voitonjaon verotus oman pääoman sijoituksen mukaan. Vaikka pääomallainojen verotuskohtelu on tietyissä tilanteissa suhteellisen yksiselitteistä, ei selkeää linjaa ole kuitenkaan sellaisessa tilanteessa, jossa pääomallainasaaminen on muulla kuin osakkeenomistajalla ja pääomallainasta syntyy luottotappio lopullisen arvonmenetyksen johdosta.¹⁵¹

3.5 Muun omaisuuden arvonmenetykset

TVL:ssä ei ole nimenomaisia säädöksiä muun omaisuuden kuin arvopaperin arvonmenetyksen vähennyskelpoisuudesta.¹⁵² Verovelvollisen omistaman omaisuuden luovutuksen ja arvonmenetyksen verotuksellinen käsittely eroavat pitkälti toisistaan. Koska arvonmenetyksen ei katsota olevan luovutus, voidaan siitä vahvistaa luovutustappio vain erikseen säädettyjen omaisuuserien kohdalla.¹⁵³ Ratkaisussa KHO 2010:74 kyseessä oli hinnanerosopimus, jossa kahdenvälisestä sopimuksesta aiheutunutta menoa katsottu vähennyskelpoiseksi TVL 50 §:n mukaisena luovutustappiona tai lopullisena arvonmenetyksenä eikä TVL 54 §:n mukaisena tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneena menona. Tämän ohella esimerkiksi talletuksen tai siihen rinnastettavan saatavan menettämistä ei katsota lopulliseksi arvopaperin arvonmenetykseksi.¹⁵⁴

Luovutustappioon rinnastettavan arvonmenetyksen luetaan vain verotuksessa arvopaperin määritelmän täyttävä omaisuus. Tämän vuoksi luovutustappioksi ei rinnasteta esimerkiksi velkasaamisten menetyksiä. Arvopaperin määritelmää eivät täytä myöskään henkilöyhtiön yhtiöosuus, kuolinpesän osuus tai velkakirjalain 26 §:n mukainen tietyille henkilölle asetettu velkakirja. Vaikka tällaisen velkakirjan arvonmenetystä ei voida vähentää luovutustappiona, voi sen vastikkeellisesta luovutuksesta syntyä kuitenkin

---

¹⁵¹ Paukku 2023: 91-92.

¹⁵² Nykänen 2019a: 409.

¹⁵³ Verohallinto 2019a: luku 13.2.2 Arvonmenetykset, jotka eivät ole vähennyskelpoisia.

¹⁵⁴ Nykänen & Rabinä 2013: 548-549.

tuloverotuksessa vähennyskelpoinen luovutustappio.¹⁵⁵ Koska yhtiöosuutta henkilöyhtiöstä ei lueta arvopaperiksi, ei sen konkurssitilanteessa sovelleta TVL 50.3 §:n 2 kohtaa. Toisaalta ratkaisussa KHO 2000:71 henkilöyhtiön purkamisesta syntynyt tappio oli tuloverotuksessa vähennyskelpoinen. Ratkaisussa vähennyskelpoinen luovutustappio realisoitui konkurssin yhteydessä yhtiön purkauduttua: yhtiömiesten alkuperäisen osuuden hankintamenosta ollessa suurempi kuin yhtiöstä saatu jako-osuus, syntyi täten vähennyskelpoinen luovutustappio.¹⁵⁶

Säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevan optiosopimuksen raukeamisesta ja johdannaisen aiheuttama muu tappio on säädetty TVL:ssä vähennyskelpoisiksi. Nimenomaisia säädöksiä ei kuitenkaan ole muun kuin säännellyllä markkinalla olevan kaupankäynnin kohteena olevista johdannaisinstrumenteista: esimerkiksi OTC-johdannaisen aiheuttama tappio ei ole tuloverotuksessa vähennyskelpoinen.¹⁵⁷ Myöskään termiinisopimuksen päättyessä suoritettu nettoarvontilitys tai valuuttajohdannaisen aiheuttama tappio ei ole vähennyskelpoinen luovutustappiona eikä tulonhankkimisesta aiheutuneena menona. Toisaalta johdannaissopimuksen aiheuttama tappio saattaa olla vähennyskelpoinen tilanteessa, jossa johdannaissopimuksen avulla suojataan tulonhankkimisvelkaa korkoriskeiltä. Tietyissä tilanteissa vähennyskelpoiseksi voidaan katsoa myös veronalaisen tulon suojaamistarkoituksessa tehdystä OTC-johdannaisesta aiheutunut tappio. Tällaiset tappiot eivät ole vähennyskelpoisia yleissäädöksen TVL 50 §:n nojalla, vaan ne katsotaan TVL 54 §:n mukaisiksi tulonhankkimismenoiksi.¹⁵⁸

Vähennyskelpoinen luovutustappio ei ole myöskään velallisen maksukyvyttömyydestä johtuva tavalliseen velkakirjaan perustuva velkasaatavan lopullinen arvonmenetys. TVL:n mukaan vähennyskelpoinen ei ole myöskään menetys, joka aiheutuu tuomioistuinten alentaessa maksamatta olevan velan määrää yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaan vahvistetun maksuohjelman mukaisesti. Vähennyskelpoinen ei ole

---

¹⁵⁵ Ossa 2020: 418-419.

¹⁵⁶ Nykänen & Rabinä 2013: 549.

¹⁵⁷ Verohallinto 2022a: luku 7 Muut johdannaissopimukset.

¹⁵⁸ Nykänen 2019a: 410-411.

myöskään saatava, jonka osakkeenomistaja menettää yhtiön konkurssitilanteessa. Sitä vastoin yleiseen liikkeeseen lasketun velkakirjan arvonmenetystä käsitellään kuten luovutustappiota, koska sen katsotaan olevan arvopaperi. Tulkinnallisia ongelmia aiheuttaa kuitenkin muun juoksevan velkakirjan, kuten esimerkiksi haltijavelkakirjan lopullinen arvonmenetyksen vähennyskelpoisuus luovutustappiona.¹⁵⁹ Tämä perustuu siihen, että Verohallinnon antaman ohjeistuksen mukaan vain yleiseen liikkeeseen lasketun joukko-velkakirjan arvonmenetys on vähennyskelpoinen luovutustappiona TVL:n mukaisessa verotuksessa.¹⁶⁰

Ratkaisussa KHO 2018:11¹⁶¹ on otettu kantaa vertaislainasopimuksen luovutukseen ja sen arvonmenetykseen. Ratkaisu on ensimmäinen erityisesti vertaistalouden tuloverokysymyksiä käsittelevä KHO:n ratkaisu ja sitä pidetään merkittävänä luovutusvoittoverotuksen soveltamisalan rajanvedon kannalta. Ratkaisussa luonnollinen henkilö sijoitti varjoaan lainanhakijoiden velkakirjoihin vertaislainapalvelun kautta. Velkakirjojen katsottiin täyttävän arvopaperin tunnusmerkit, sillä velkakirjoja pidettiin niiden siviilioikeudellisen luonteen vuoksi juoksevina velkakirjoina, sillä siitä ei käynyt ilmi kenelle maksu suoritetaan. Koska kyseessä oleva velkakirjan katsotaan kuuluvan luovutusvoittoverotuksen piiriin, vahvistettiin velkakirjan lopullinen luovutustappioon rinnastettava arvonmenetys. Ratkaisun merkitystä korostaa se, että sen perusteet on sovellettavissa niin ikään siviilioikeudellisesti arvopapereina pidettäviin velkakirjoihin: sekä niiden arvonmenetyksiin että vastikkeellisiin luovutuksiin.¹⁶²

Siviilioikeudellisesti velkakirjaa pidetään arvopaperina, jos sen saamisoikeus yhdistyy itse asiakirjaan. VelkakirjaL 11 §:n mukaan juoksevia velkakirjoja ovat haltijalle sekä nimetylle henkilölle tai hänen määräämälleen asetetut velkakirjat, sekä myös sellainen velkakirja, josta ei käy ilmi kelle maksu on suoritettava. Niin ikään kaikkia siviilioikeudellisen velkakirjan määritelmän täyttäviä arvopapereita on pidettävä TVL 45.1 ja 50.1 §:n

---

¹⁵⁹ Nykänen & Rabinä 2013: 549.

¹⁶⁰ Verohallinto 2020a: luku 3.1.2 Luovutustappio.

¹⁶¹ Päätöksen pohjana on Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu KVL 2016/59.

¹⁶² Nykänen 2018b: 1-6.

mukaisena omaisuutena ja TVL 50.3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuna arvopapereina. Edellä mainitussa ratkaisussa KHO 2018:11 ei kuitenkaan avata sen tarkempaa syytä sille, miksi arvonmenetys katsottiin lopulliseksi ja siten vähennyskelpoiseksi vasta verovuonna, jolloin velallisen varattomuus todettiin ulosottoviranomaisen toimesta. Tulkinta on perusteltu, jos kyseessä oleva vertaislainoja välittävä palvelu lopettaisi kyseisenä ajankohtana perintätoimensa kokonaan, eikä myöskään velkoja pystyisi jatkamaan perintää. Mikäli näin ei ole, velkakirjan arvonmenetystä ei välttämättä voida todeta lopulliseksi vielä tässä vaiheessa. Ratkaisussa ei toisaalta käy ilmi myöskään se, millä edellytyksellä tappio olisi vähennyskelpoinen jo ennen varattomuustodistuksen antamista, vaikka perusteissa on viitattu myös tällaiseen mahdollisuuteen.¹⁶³

3.6 Yleisesti pääomatulojen tulohankkimismenoista ja tulohankkimistarkoituksesta

Suomessa tuloverotus on nettotulon verotusta.¹⁶⁴ TVL 32 §:n 1 momentin mukaan veronalaista pääomatuloa on, siten kuin siitä jäljempänä tarkemmin säädetään, omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Pääomatuloa on muun ohessa korkotulo, osinkotulo siten kuin 33 a–33 d §:ssä säädetään, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, kapitalisaatiosopimuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot, luovutusvoitto ja osakesäästötililtä nostettu tuotto. Pääomatuloa on myös jaettavan yritystulon, yhtymän osakkaan tulo-osuuden sekä porotalouden tulon pääomatulo-osuus. Vuodesta 2016 lähtien pääomatuloja on verotettu 30 % 30 000 euroon asti ja sen ylittävältä osalta 34 %.¹⁶⁵

TVL 54 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Saman pykälän 2 momentin

---

¹⁶³ Nykänen 2018b: 7-9.

¹⁶⁴ Andersson, Linnakangas & Frände 2016: 191.

¹⁶⁵ Niskakangas & Knuutinen 2022: luku 5 Pääomatulot: luovutusvoitot.

mukaan verovelvollinen voi vähentää myös arvopapereiden, arvo-osuuksien ja muihin näihin rinnastettavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot siltä osin, kuin ne verovuonna ylittävät 50 euron suuruisen omavastuuosuuden. Omavastuuosuuden katsotaan kattavan omaisuuden hoidosta ja säilyttämisestä aiheutuneet menot myös siltä osin, kuin omaisuus tai sen tuottama tulo ei ole veronalaista. Tämä säännös täydentää TVL 29 §:ssä säädettyä oikeutta vähentää tuloista niihin kohdistuvat luonnolliset vähennykset. Lisäksi saman lain 31 §:ssä on määritelty sekä ansio- että pääomatulojen vähennyskelpoiset tulonhankkimismenot. Sen sijaan verovapaaseen tuloon kohdistuvat menot samoin kuin verovelvollisen elantomenot ovat vähennyskelvottomia.¹⁶⁶

Pääomatulon ollessa yksi yhtenäinen tulolaji, voidaan tietyn pääomatulotyyppin tulonhankkimismenot vähentää toisen pääomatulotyyppin tuloista, toisin sanoen vähennyskelpoisuus ulottuu kaikkiin pääomatuloihin. Esimerkiksi vuokraustoiminnan tappio voidaan vähentää metsätalouden pääomatuloista. Tämän lisäksi pääomatuloista voidaan vähentää sellaisia eriä, jotka eivät ole luonteeltaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneita menoja. Tällaisia ovat pitkäaikaissäästämisen maksut (TVL 54 d §), lahjoitusvähennys (TVL 57 §), korkomenot (58 ja 58 a §), tulolähteen tappio (TVL 59 §) ja pääomalajin aikaisemman vuoden tappio (TVL 60 ja 118 §).¹⁶⁷ Täten verotettava pääomatulo muodostuu bruttotulon ja siitä vähennettävien erien perusteella.¹⁶⁸

TVL 54 §:n 1 momentin mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatulosta niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot, mutta kyseisessä säädöksessä tai ylipäätään TVL:ssä ei ole määritelty menon käsitettä. Menon käsite voidaan kuitenkin määrittää olevan verovelvollisen toiselle verovelvolliselle maksama tai suorittama rahanarvoinen erä. Tämän vuoksi menon pitää olla todellinen eli reaalinen. Täten esimerkiksi oman työn arvoa ei katsota tulonhankkimismenoksi, koska sitä ei suoriteta toiselle verovelvolliselle. Sen sijaan meno voidaan suorittaa rahalla tai jollain rahanarvoisella

---

¹⁶⁶ Rabinä ym. 2019: 362.

¹⁶⁷ Rabinä ym. 2019: 106.

¹⁶⁸ Myrsky & Svensk 2016: 118.

omaisuudella. Mikäli meno suoritetaan muulla kuin rahalla, arvostetaan kyseinen meno ensisijaisesti sen hetkiseen käypään arvoon.¹⁶⁹

Vaikka meno katsotaan tulon hankkimisesta johtuvaksi menoksi, jos se on suoritettu tulon kertymistä varten, ei kuitenkaan ole välttämätöntä, että menosta kertyy aina myös tuloa. Sen sijaan ratkaisevaa on se, että verovelvollisen subjektiivinen näkemys tukee menon tarpeellisuutta tulon kertymisen kannalta. Tämä johtuu siitä, että verovelvollisen vakaasta tulonhankkimistarkoituksesta huolimatta tuloa ei aina synny.¹⁷⁰ Tulon säilyttämisestä johtuneella menolla tarkoitetaan sellaista menoa, jonka verovelvollinen on suorittanut pyrkimyksensä varmistaa veronalaisen tulojen kertyminen. Esimerkkinä tällaisesta menosta on esimerkiksi meno tulonhankkimisvelan suojaamiseksi tehdystä johdannaisopimuksesta, tulonhankkimistoimintaan liittyvä vakuutusmaksu tai oikeudenkäynnistä¹⁷¹ aiheutuneet menot.¹⁷²

Ansiotulojen osalta tulonhankkimismenojen vähennyskelpoisuuden osalta säädetään TVL 29 §:ssä. Esimerkiksi KHO 1986 II 566 ratkaisussa katsottiin vähennyskelpoiseksi menetykseksi se, että kassanhoitaja joutui maksamaan korvausta kassavajeesta ja virheellisestä maksamisesta. Myös sellaista menetystä, joka johtui työsuhdeoption raukeamisesta, on pidetty vähennyskelpoisena palkkatulon tulonhankkimismenona (KHO 1997:33).

Verotuksessa vähennyskelpoisia ovat ainoastaan tulonhankkimistarkoituksessa suoritettut menot. Tulonhankkimistarkoituksen katsotaan täyttyvän, mikäli siitä on pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa odotettavissa enemmän tuloja kuin menoja. Vaikka kyseessä olisi-kin vakaa tulonhankkimistarkoitus, voi toiminta olla ajoittain myös kannattamatonta ja tappiollista.¹⁷³ Esimerkiksi asunnon vuokraustoiminnassa menot saattavat jonain

---

¹⁶⁹ Nykänen & Nieminen 2022: luku III Tulon veronalaisuus ja tulosta tehtävät vähennykset.

¹⁷⁰ Ossa 2013: 119.

¹⁷¹ Oikeudenkäynnistä aiheutuneet menot ovat vähennyskelpoisia, jos oikeudenkäynnin avulla on pyritty säilyttämään tulevaisuudessa syntyvää tuloa.

¹⁷² Nykänen 2022: 138.

¹⁷³ Verohallinto 2019f: luku 1 Johdanto.

vuonna ylittää saadut tulot, jos asunnossa on tehty korjaus- ja kunnostustoimia. Tällöin verovelvollinen voi vähentää vuokraustoiminnan tappion pääomatuloistaan. Toisaalta jos menot ylittävät tulot sen vuoksi, että asunnosta ei peritä käypää vuokraa, ei tappiota vahvisteta. Tällainen tilanne on yleensä esimerkiksi silloin, kun verovelvollinen vuokraa asuntoaan lähisukulaiselleen.¹⁷⁴

Tarkasteltavaksi voi tulla myös se, että onko verovelvollisen harjoittama toiminta harrastustoimintaa vai tulonhankkimistoimintaa. Harrastustoiminnalla tarkoitetaan sellaista toimintaa, jonka perustana ja motiivina ei ole vakaa tulon hankkiminen tai säilyttäminen. Tällöin myös toiminnasta aiheutuneet menot ovat vähennyskelvottomia, verovelvollisen elantomenoja.¹⁷⁵ Rajanvetoa harrastustoiminnan ja tulonhankkimistoiminnan välillä ei ole aina yksinkertaista tehdä, sillä lainsäädäntö ei tunne harrastustoiminnan määritelmää, eikä aiheesta löydy paljon oikeuskäytäntöä.¹⁷⁶ Lähtökohtaisesti kyseessä on yleensä liikunta- tai taideharrastus, mutta myös muunlainen pienimuotoinen, tulonhankkimistarkoitukseton toiminta voidaan katsoa harrastustoiminnaksi. Tyypillisesti tällaisessa toiminnassa on enemmän menoja kuin tuloja. Mikäli tällaisesta toiminnasta kertyy tuloa, verotetaan tulo TVL:n mukaan.¹⁷⁷

Tulonhankkimistarkoitusta ja menojen vähennyskelpoisuutta tarkastellessa toiminnan laajuudella ei pitäisi olla merkitystä, sillä pienimuotoisellakin toiminnalla voi olla vakaa tulonhankkimistarkoitus. Lisäksi tuloverolaissa ei ole määritelty euromääräistä- tai muutaakaan rajaa toiminnan laajuudelle. Pääsääntöisesti siis kaikkien menojen tulisi olla vähennyskelpoisia, huolimatta toiminnan laajuudesta tai menojen suuruudesta. Oikeuskäytännössä tällaiseen lopputulokseen ei kuitenkaan ole aina päädytty. Tämän vuoksi asiaa tarkastellaan tässä tutkielmassa pitkälti oikeuskäytännön kautta.

---

¹⁷⁴ Ks. KHO 2003:25.

¹⁷⁵ Rabinä ym. 2019: 799-800.

¹⁷⁶ Ks. KHO 2009:106.

¹⁷⁷ Verohallinto 2019f: luku 1 Johdanto.

3.7 TVL 54 §:n mukaisena tulohankkimismenona vähennettävät luovutustappiot

Luovutustappioiden tai arvonmenetysten vähentäminen TVL 54.1 §:n mukaisina tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneina menoja ei ole aina yksiselitteistä. Kuten aiemmin todettu, tarkoitetaan menolla toiselle verovelvolliselle rahana tai muuna rahanarvoisena eränä suoritettua erää.¹⁷⁸ Sen sijaan arvonmenetyksessä kyseessä ei ole tietty menoerä, vaan omaisuuden arvon lopullinen menetys, eli pääoman vähentyminen. Koska menetyksiä ei ole TVL:ssä säädetty erikseen vähennyskelpoisiksi, on asia jätetty pitkälti epäyhtenäisen oikeuskäytännön varaan.

TVL 54.1 §:n sanamuodon vuoksi on tulkittu, että henkilökohtaisen tulolähteen menetykset eivät olisi vähennyskelpoisia. Toisaalta sanamuodon ei ole kuitenkaan katsottu tarkoittavan sitä, että kaikki menetykset olisivat TVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelvottomia. Tärkeimpänä tekijänä on pidetty sitä, kuinka läheisesti tällainen menetys liittyy tulohankkimistoimintaan. Täten KHO 2014:21 ratkaisua voidaan pitää merkittävänä, koska siinä todetaan menetyksen olevan TVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelpoinen tulohankkimismeno. Sen merkitystä lisää se, että se poikkeaa vakiintuneesta tavallisista lainasaamisista koskevasta oikeuskäytännöstä.¹⁷⁹

A oli ainakin vuosina 2004 – 2009 harjoittanut rahan lainaamista yksityisille henkilöille ja yrityksille. A:n lainaustoimintaan sijoittama pääoma oli ollut 3 099 000 euroa vuonna 2004, 4 930 000 euroa vuonna 2005, 7 500 000 euroa vuonna 2006, 6 500 000 euroa vuosina 2007 ja 2008 ja 9 550 000 euroa vuonna 2009. A oli saanut lainaustoiminnasta korkotuottoja 491 581 euroa vuonna 2004, 223 377 euroa vuonna 2005, 705 671 euroa vuonna 2006, 579 289 euroa vuonna 2007 ja 574 859 euroa vuonna 2008. A:n verotus oli toimitettu ilmoituksen mukaisesti tuloverolain mukaan.

---

¹⁷⁸ Nykänen & Nieminen 2022: luku III Tulon veronalaisuus ja tulosta tehtävät vähennykset.

¹⁷⁹ Nykänen 2014a: 1.

A oli 13.2.2004 antanut B Oy:lle 935 000 euron lainan. Velkakirjan mukaan velalle oli sovittu maksettavaksi 12 prosentin korko. B Oy asetettiin 30.1.2008 konkurssiin. Lainan vakuutena oli ollut kiinteistö, joka myytiin 25.11.2008 pidetyssä pakkohuutokaupassa 645 000 eurolla, minkä lisäksi kiinteistön ostaja maksoi korkoja 5 314 euroa. A ilmoitti, ettei hän ollut saanut yhtiön konkurssissa muita suorituksia saatavalleen edellä mainittujen erien lisäksi. A:lle aiheutui näin ollen lainaustoiminnassa 284 686 euron menetys.

A:n verotusta toimitettaessa ei hyväksytty vaatimusta saamisen menetyksen vähentämisestä. Verotuksen oikaisulautakunta hylkäsi A:n tekemän oikaisuvaatimuksen.

Hallinto-oikeus hyväksyi A:n valituksen. Hallinto-oikeus totesi, ettei asiassa ollut ilmennyt, että A:lla ja B Oy:llä tai A:lla ja kiinteistön pakkohuutokaupassa ostaneella henkilöllä olisi ollut erityinen intressiyhteys, ja katsoi, että kun otettiin huomioon A:n harjoittaman rahanlainaustoiminnan laajuus ja luonne, saatavan menetys velallisen konkurssin johdosta oli liittynyt A:n tulonhankkimistoimintaan ja että A:lla oli näissä oloissa oikeus vähentää kyseinen menetys pääomatuloistaan tuloverolain 54 §:n 1 momentissa tarkoitettuna tulon hankkimisesta johtuneena menona. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valituksen eikä muuttanut hallinto-oikeuden päätöstä.

Ratkaisussa merkittäväksi tekijäksi vähennyskelpoisuuden kannalta nousi se, että kyseessä on tulonhankinta, eli A oli antanut lainasaatavan tulonhankkimistarkoituksessa. Lisäksi ratkaisussa nousi esiin se, että osapuolten välillä ei ollut intressiyhteyttä, kuten sukulais- tai ystävyysuhdetta, eikä velka ollut koroton saatava. Mikäli velkaa ei olisi annettu tulonhankkimistarkoituksessa, olisi myös menetystä pidetty vähennyskelvottomana elantomenona. Ratkaisun perusteluissa hallinto-oikeus otti esiin myös A:n harjoittaman toiminnan laadun ja laajuuden arvioidessaan sitä, voidaanko A:n harjoittamaa toimintaa pitää luonteeltaan tulonhankkimistoimintana. Pääsääntöisesti toiminnan laajuus ei ole ratkaisevana tekijänä siinä, kun arvioidaan tulonhankkimistarkoitusta, sillä

pienimuotoinenkin toiminta voi olla tulonhankkimistarkoituksessa harjoitettua toimintaa ja täten myös sen menot vähennyskelpoisia.¹⁸⁰

Toisaalta ratkaisu jättää auki sen, kuinka laajaa toiminnan tulee olla esimerkiksi euromääräisesti, jotta toiminta voidaan katsoa tulonhankkimistoiminnaksi ja menetys vähennyskelpoiseksi. Lisäksi Verohallinnon syventävän vero-ohjeen mukaan lainasaatavan menetys voi olla TVL-tulolähteessä TVL 54.1 §:n mukainen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno vain ”*poikkeuksellisissa olosuhteissa*”.¹⁸¹ Ongelmalliseksi sijoittajan kannalta voi nousta myös se, että vähäisten rahasummien sijoittaminen lainasaataviin ei välttämättä pidetä tarpeeksi laajana toimintana, että saatavan menetys olisi myös vähennyskelpoinen.

Kyseisessä vuosikirjaratkaisussa toimintaa voidaan pitää euromääräisesti hyvinkin suurena, mutta toisaalta on syytä tarkastella sitä, soveltuuko ratkaisun mukainen oikeusohje myös vertaisluottotoimintaan. Tällaisessa toiminnassa tappio on helppo yksilöidä tiettyyn luottoon. Yleensä tällaisessa toiminnassa velallisjoukko voi olla hyvinkin laaja, mutta luottojen euromääräinen määrä ei välttämättä kovinkaan suuri. Toisaalta tällainen toiminta voi olla volyyymillisesti hyvinkin laajaa, vaikkakaan ei euromääräisesti kovinkaan suurta. Täten toiminnan laajuutta arvioidessa ei välttämättä ole etukäteen selvää, katso taanko toimintaa tarpeeksi laajaksi niin, että se täyttää tulonhankkimistoiminnan kriteerit ja että tappio katsotaan TVL 54.1 §:n mukaisesti vähennyskelpoiseksi.¹⁸² Voidaankin todeta, että verotuksen symmetriaperiaate ei toteudu, mikäli toiminnasta saatu tulo verotetaan, mutta menetys ei ole vähennyskelpoinen.

Samankaltaiseen ratkaisuun päädyttiin myös KHO 14.11.2017 T 5903 (ei julk.), jossa yksityishenkilön velkasaatavan pääoman menetystä pidettiin velallisen konkurssin johdosta tulonhankkimismenona. Kyseessä oli tilanne, jossa verovelvollinen oli hakenut

---

¹⁸⁰ Nykänen 2014a: 2-3.

¹⁸¹ Verohallinto 2020b: luku 2.2 TVL-tulolähteeseen kuuluvien saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus.

¹⁸² Päläs & Manninen 2019: 85-86.

Verohallinnolta ennakkoratkaisua siihen, että katsotaanko hänen velkakirjalainan lainapäätöksen menetystä TVL 54.1 §:n mukaisena tulonhankkimismenona. Verovelvollinen oli tehnyt yhteensä noin 2 400 000 euron edestä oman pääoman ehtoisia sijoituksia X Oy:n emoyhtiöön X Inc. yhtiöön. Verovelvollinen oli omistanut X Inc. -yhtiöstä 34 prosenttia ja antanut X Oy:lle velkakirjalainoja, joiden yhteismäärä oli noin 950 000 euroa ja joiden korko oli 5-7 prosenttia. Myöhemmin X Oy asetettiin konkurssiin ja verovelvollinen perusteli vaatimustaan sillä, että se joutui rahoittamaan X Oy:tä, koska heikossa taloudellisessa tilanteessa ollut konserni tarvitsi lisää pääomaa.

Verohallinto hylkäsi ennakkoratkaisun, eikä myöskään hallinto-oikeus muuttanut ennakkoratkaisua. HaO perusteli päätöstään sillä, että kyseessä oli verovelvollisen oman pääoman ehtoisen sijoituksen turvaaminen, eikä tulonhankkimismeno. Sen sijaan KHO kumosi sekä Verohallinnon ennakkoratkaisun että hallinto-oikeuden ratkaisun ja katsoi lainasaatavan menetyksen tulonhankkimisesta johtuneeksi menoksi. Ratkaisussa ei ollut merkitystä sillä, että laina oli osittain annettu verovelvollisen osakesijoituksen turvaamista varten. Ratkaisua voidaan pitää sikäli merkittävänä, että TVL 54 § soveltuu lainasaatamisen menetysten laaja-alaisemmin, kuin KHO 2014:21, jossa kyseessä oli päätoiminen rahanlainaustoiminta.¹⁸³

Verovelvollinen voi syystä tai toisesta joutua maksamaan esimerkiksi sakkoja, oikeudenkäyntikuluja tai riitojen sovintomenettelystä aiheutuneita kuluja. Vähennyskelpoisuuden osalta ratkaisevaa on se, katsotaanko ne elantomenoiksi vai liittyvätkö ne oleellisesti tulonhankkimistoimintaan. Sakkojen katsotaan olevan verotuksessa vähennyskelvottomia, mutta oikeudenkäyntikulujen voidaan katsoa olevan TVL 54 §:ssä määriteltyjä pääomatulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneita menoja. Lähtökohtaisesti tällaiset kulut ovat vähennyskelvottomia elantomenoja, mutta jos niiden voidaan katsoa liittyvän tulon hankkimiseen tai säilyttämiseen, voi kulujen vähennyskelpoisuus koskea täten paitsi verovelvollisen omia mutta myös hänen maksettavakseen määrättyjä vastapuolen

---

¹⁸³ Harsu 2018: 320-321.

kuluja.¹⁸⁴ Pääomatulojen tulonhankkimismenona vähennettävien oikeudenkäyntikulujen vähennyskelpoisuus oli tarkastelussa ratkaisussa KHO 2012:37.

A oli päätoiminen sijoittaja, jonka verotus oli toimitettu tuloverolain mukaisessa järjestyksessä. A oli omistanut julkisesti noteeratun yhtiön B Oyj:n osakkeita. Hän oli nostanut käräjäoikeudessa moitekanteen B Oyj:tä vastaan, koska katsoi B Oyj:n yhtiökokouksen päätöksen osakelajien yhdistämisestä vaarantavan hänen osakeomistuksensa arvon ja osakkeista tulevaisuudessa saatavan tuoton. Hävittyään riidan käräjäoikeudessa A oli joutunut korvaamaan B Oyj:n oikeudenkäyntikuluja. Korkein hallinto-oikeus katsoi A:n maksamat hänen omat asianajokulunsa ja B Oyj:n oikeudenkäyntikulut tulonhankkimismenoina vähennyskelpoisiksi A:n pääomatuloista. Verovuosi 2005. Äänestys 3-2.

Kyseisessä ratkaisussa merkittäväksi seikaksi nousi se, että A:n oli toiminnallaan pyrkinyt varmistamaan pääomatulojensa saamisen ja säilyttämisen, vaikkakaan tässä tilanteessa vähennyskelpoisuus ei edellyttänyt tulon syntymistä. Ratkaisevaa oli sen sijaan se, että A:n toiminnan tarkoituksensa oli estää osakeomistusten arvon lasku ja tulevaisuudessa osakkeista saatavan tuoton.

Hyväksytyyn ratkaisuun päädyttiin myös vuosikirjaratkaisussa KHO 2010:70, jossa yhtiön A Oy:n toimialana oli kiinteistöjen vuokraus ja hallinta. Yhtiön tuotot olivat muodostuneet pääasiassa vuokraustuotoista ja sen tulos oli verotuksessa vahvistettu tuloverolain säännöksiä soveltaen. Yhtiö oli tehnyt pankin kanssa korkosuojaussopimukset (niin sanotut cap- ja floor-korkosuojaussopimukset). Yhtiö oli verovuonna suorittanut floor-korkosuojaussopimuksen perusteella pankille 421 371 euroa. Kun korkosuojaussopimuksen tarkoituksena oli yhtiön rakennushankkeeseen liittyvien velkojen korkoriskin hallitseminen, kysymyksessä oli TVL 29 §:ssä tarkoitettu tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno.

---

¹⁸⁴ Niskakangas & Knuutinen 2022: luku 12 Ansiotulosta tehtävät vähennykset – luonnolliset vähennykset.

Menetyksiä ei ole TVL 54.1 §:n mukaan säädetty erikseen vähennyskelpoisiksi. On kuitenkin olemassa oikeuskäytäntöä, jossa menetykset on hyväksytty vähennyskelpoiseksi tulonhankkimisesta johtuvana menona. Koska vähennyskelpoisuudesta ole säädetty tyhjentävää luetteloa, on asia täten jätetty pitkälti epäyhtenäisen oikeuskäytännön varaan. Tästä syystä on syytä tarkastella myös niitä tapauksia, joissa menetyksiä ei ole katsottu TVL 54.1 §:n mukaiseksi tulonhankkimisesta säilyttämisestä johtuneeksi menoksi. Vaikkakin edellä on lueteltu oikeuskäytäntöä, jossa verovelvollinen on saanut vähentää menetyksensä tulonhankkimismenona, on KHO päätenyt useammin sellaiseen ratkaisuun, jossa menetystä ei ole katsottu tulonhankkimisesta johtuneeksi menoksi, eikä täten myöskään vähennyskelpoiseksi. Oikeuskäytäntöä tällaisista tilanteista on esimerkiksi takauksittomien (KHO 2019:6), johdannaisten arvomenetysten (KHO 2010:74) ja kurssitappion (KHO 2015:178) vähennyskeltottomuudet.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2019:6 vähennyskelpoiseksi ei hyväksytty sellaista menetystä, joka aiheutui siitä, kun A oli oman yrityksensä B Oy:n jouduttua vuonna 2013 konkurssiin joutunut maksamaan yrityksen velkoja. Hänen maksettavakseen velat tuli pantti- ja takaussitoumuksen perusteella. Korkein hallinto-oikeus perusteli päätöstään sillä, että *”A ei ollut itse harjoittanut sitä elinkeino- tai ansiotoimintaa, jota hänen sitoutumisensa vastuuseen sittemmin konkurssiin joutuneen B Oy:n osalta oli tarkoitus edistää”*. Vaikkakin verovelvolliselle aiheutuneen menetyksen voidaan katsoa liittyvän läheisesti hänen tulonhankintaansa¹⁸⁵ hänen saadessaan pääasialliset tulonsa kyseessä olevista yhtiöistä, ei KHO kuitenkaan katsonut, että takausvastuun realisoitumisessa olisi kyseessä tulonhankkimistoiminta. Asiassa ratkaisevaa oli se, että A ei ollut perinyt takauksesta palkkiota tai muutenkaan harjoittanut takaus- tai lainatoimintaa tulonhankkimistarkoituksessa.

Samankaltaiseen ratkaisuun päädyttiin myös vuosikirjaratkaisussa KHO 2010:74, jossa verovelvollinen kävi sivutoimisesti arvopaperikauppaa, sijoittaen muun ohessa CFD-

---

¹⁸⁵ Vuosikirjaratkaisussa KHO 2014:21 KHO on hyväksynyt menetyksen vähennyskelpoiseksi tulonhankkimistoimintaan liittyväksi menetykseksi.

sijoitusinstrumentteihin¹⁸⁶. Oikeuskysymyksenä on se, että voidaanko instrumentin tappio vähentää TVL 50 §:n mukaisena luovutustappiona tai 54 §:n mukaisena tulonhankkimismenona. Menetystä ei hyväksytty vähennettäväksi luovutustappiona¹⁸⁷ eikä myöskään tulonhankkimisesta johtuvana menona, koska CFD-sopimuksesta verovelvolliselle aiheutunutta menoa ei katsottu TVL 54 §:ssä tarkoitetuksi pääomatulosta tai ylipäättään verotuksessa vähennyskelpoiseksi menoksi.¹⁸⁸

Myöskään valuuttakurssitalletuksesta aiheutunutta kurssitappiota ei hyväksytty tuloverotuksessa vähennyskelpoiseksi menoksi ratkaisussa KHO 2015:178. TVL 54 b §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan kurssitappio, joka on johtunut ulkomaan rahan määräisestä tulonhankkimisvelasta.¹⁸⁹ Päätöksessään KHO katsoi, että valuuttatalletuksesta syntynyt kurssitappio ei ole TVL:n mukaisessa verotuksessa vähennyskelpoinen meno. TVL 54 b §:n mukaan vähennyskelpoiseksi kurssitappioksi katsotaan vain tulonhankkimisvelasta aiheutunut kurssitappio, eikä 54 b §:ää voitu tulkita laajemmin.

---

¹⁸⁶ CFD (contract for difference, hinnanerosopimus).

¹⁸⁷ KHO perusteli ratkaisuaan sillä, että CFD-sopimusta ei pidetä arvopaperina eikä omaisuutena. Kyseessä ei ole myöskään säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva johdannainen.

¹⁸⁸ Samanlaiseen ratkaisuun päädyttiin myös Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2008/46.

¹⁸⁹ Korkotulon lähdeverosta annetusta laissa tarkoitettuun tuloon kohdistuvasta velasta johtuva kurssitappio ei ole vähennyskelpoinen.

4 Menon ja menetyksen vähennyskelpoisuus EVL:n mukaan

4.1 Tulon veronalaisuus ja menon vähennyskelpoisuus

Elinkeinolain (EVL) 4 §:n 1 momentin mukaan veronalaisia elinkeinotuloja ovat elinkeinotoiminnassa rahana tai rahanarvoisena etuutena saadut tulot. EVL:n tulokäsitettä voidaan pitää laajana. Tulon veronalaisuudesta ja verovapaudesta on säädetty EVL:n 4, 5, 5a, 6, 6a ja 6b §:ssä.¹⁹⁰ Elinkeinotoiminnan veronalaisiin tuloihin lukeutuvat esimerkiksi suoritteista saadut vastikkeet, kuten myös liikeomaisuuden vuokraamisesta ja luovutuksesta saadut tulot. Myös esimerkiksi rahoitusomaisuudesta syntyneet voitot, sekä korkotulot ovat elinkeinotoiminnassa veronalaista tuloa.¹⁹¹

Elinkeinotoiminnassa varallisuuteen kuuluvat käyttö- vaihto- ja rahoitusomaisuus. Pankeilla ja rahoituslaitoksilla voi olla edellä mainittujen lisäksi myös sijoitusomaisuutta. Lähtökohtaisesti vaihto-omaisuuden tai palveluiden myynti on yrityksen pääsääntöinen tulonlähde, mutta myös käyttö- ja rahoitusomaisuuden tuotto katsotaan usein veronlaiseksi tuloksi. EVL:n tulokäsitteen ollessa laaja on syytä tarkastella niitä tuloja, jotka eivät ole veronalaisia. Tällaisia tuloja ovat esimerkiksi pääomansiirrot, yleisesti EVL:n mukaan verovapaat tulot ja käyttöomaisuuden luovutusvoitot.¹⁹² Yleisesti verovapaita tuloja on muun ohessa osinkotulot ja käyttöomaisuusosakkeiden myyntivoitot.¹⁹³

Pääsäännön mukaan vain realisoitunut tulo on veronalaista tuloa. Täten veronalaista tuloa ei ole esimerkiksi liikeomaisuuden arvonnousu, joka ei ole luovutuksen kautta realisoitunut.¹⁹⁴ Tulon katsotaan muodostuvan saajalleen vasta silloin, kun suorite on luovutettu.¹⁹⁵ Veronlaiseksi luettava tulo voi olla veronalaista joko heti tai saamishetkelleen

---

¹⁹⁰ Ks. EVL 4-6b § veronalaiset ja verovapaat tulot.

¹⁹¹ Tikka, Nykänen, Juusela & Viitala 2020: luku 7 Tulon veronalaisuus.

¹⁹² Käyttöomaisuuden luovutusvoittojen verovapaus koskee ainoastaan yhteisöjä, jotka eivät harjoita pääoman sijoitustoimintaa.

¹⁹³ Niskakangas ym. 2020: 75-76.

¹⁹⁴ Tikka ym. 2020: luku 7 Tulon veronalaisuus.

¹⁹⁵ Andersson & Penttilä 2014: 105.

jaksotettuna. Sitä osaa tulosta, joka on veronalaista heti laskentajaksolla, kutsutaan tuoksi, kun taas passiivaksi kutsutaan sitä osaa tulosta, joka tuloutetaan myöhemmin.¹⁹⁶

EVL 7 §:n 1 momentin mukaan vähennyskelpoisia ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Menolla tarkoitetaan vastikkeita, jotka on suoritettu tuotannontekijöistä. EVL:n perustana on laaja tulo- ja menokäsite. Sillä tarkoitetaan sitä, että kaikki menot jotka suorasti tai epäsuorasti edistävät elinkeinotoimintaa, ovat vähennyskelpoisia.¹⁹⁷ Verovelvollisen tai hänen perheensä elantomenot tai muut yksityismenot eivät kuitenkaan ole vähennyskelpoisia.¹⁹⁸ Meno voi olla vähennyskelpoinen joko heti, tai myöhemmin jaksotettuna¹⁹⁹. Reaalilla menolla tarkoitetaan sitä, että velvollisuus suorittaa menosta vastiketta on jo syntynyt, kun taas irreaalisella menon maksuvelvollisuus ei ole vielä syntynyt tai sen määrää ei ole vahvistettu²⁰⁰. Pääsääntöisesti vain reaalinen meno on vähennyskelpoinen.²⁰¹

Koska verotus toimitetaan verovuositain, jaksotetaan tulot ja vähennyskelpoiset menot verovuositain kuluiksi ja tuotoiksi. Tämän vuoksi monet EVL:n säädöksistä koskevat jaksottamista.²⁰² Menot voidaan myös jakaa kahteen eri ryhmään: välittömiin ja välillisiin menoihin. Välittömiin menoihin kuuluvat esimerkiksi koneiden hankintamenot ja henkilöstön palkat, kun taas välittömiin menoihin lukeutuvat esimerkiksi yrityksen henkilöstön virkistystoiminnan menot.²⁰³

Kuten TVL:n mukaisessa verotuksessa, myös EVL:ssä menon vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on se, että se on suoritettu vakaassa tulonhankkimisen tarkoituksessa. Myös EVL:n mukaan menon vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on verovelvollisen oma

---

¹⁹⁶ Kukkonen & Walden 2020: 182-183.

¹⁹⁷ Vähennyskelpoisuuden piiriin kuuluvat myös tietyt oikaisuerät ja voitonjakoerät.

¹⁹⁸ Tikka ym. 2020: luku 8 Menon vähennyskelpoisuus.

¹⁹⁹ Heti vähennettävää menon erää kutsutaan kuluksi ja myöhemmin vähennettävää aktiivaksi.

²⁰⁰ Kukkonen & Walden 2020: 95.

²⁰¹ Poikkeuksena tähän pääsääntöön on EVL 15 §, jossa käsitellään vastikkeettomia saantoja.

²⁰² Niskakangas ym. 2020: 78.

²⁰³ Andersson & Penttilä 2014: 258-259.

tarkoitus eli ns. subjektiivinen arviointitapa²⁰⁴ tulonhankkimisen suhteen, eli vähennyskelpoisuutta ei estä se, vaikka tuloa ei yrityksestä huolimatta syntyisikään.²⁰⁵ Lähtökohteisesti vain verovelvollisen omat menot ovat vähennyskelpoisia. Täten esimerkiksi konsernissa emoyhtiö ei saa vähentää tytäryhtiönsä menoja eikä toisinpäin.²⁰⁶ Pääsääntönä voidaan pitää sitä, että verovelvollinen ei voi vähentää sellaista menoa tai menoerää, joka tuottaa tuloa muualla.²⁰⁷

EVL 8 §:ssä on mainittu tyhjentävästi vähennyskelpoiset menot. Tästä tärkeimpänä voitaneen mainita rahoitus-, vaihto-, sijoitus ja muun omaisuuden hankintamenot, vuokrat ja palkat sivukuluineen. Koska EVL:n mukaan toimitettavassa verotuksessa vähennyskelpoisuus on suhteellisen laaja, ei kaikkia vähennyskelpoisia menoja ole mainittu EVL 8 §:ssä. Täten vähennyskelpoisuus voi perustua myös saman lain 7 §:n pääsääntöön.²⁰⁸ Kaiken kaikkiaan menon vähennyskelpoisuudelle voidaan asettaa kolme periaatetta, jotka ovat luonnollinen vähennys²⁰⁹, verovelvollisen subjektiivinen arviointitapa sekä tulonhankkimisen välillinen edistäminen.

4.2 Elinkeinoverotuksen yleiset periaatteet

EVL:n mukaan toimitettavassa verotuksessa vallitsee tiettyjä periaatteita, jonka mukaan verotus toimitetaan. Ensimmäisenä voitaneen mainita kohdistamisongelma, joka tarkoitetaan sitä, että verotettavaa tuloa laskettaessa tulot ja menot tulee kohdistaa oikealle verovelvolliselle. EVL:ään kuuluu myös realisointiperiaate, jolla tarkoitetaan sitä, että tuloa on vain realisoitunut tulo ja vähennyskelpoista menoa on reaalin meno.²¹⁰ Kuten

---

²⁰⁴ Esimerkiksi varastossa pilaantuneista tavaroista suoritettu vastike on vähennyskelpoinen huolimatta siitä, että niistä ei kerry verovelvolliselle veronalaista tuloa.

²⁰⁵ Niskakangas ym. 2020: 76.

²⁰⁶ Ks. KHO 1995 B 503.

²⁰⁷ Malmgrén & Myrsky 2020: 184.

²⁰⁸ Myrsky, Svensk & Voutilainen 2014: 147.

²⁰⁹ Luonnollisella vähennyksellä tarkoitetaan menoa, jonka verovelvollinen suorittanut tarkoituksenaan saada veronalaista tuloa.

²¹⁰ Niskakangas ym. 2020: 71-72.

aiemmin todettu, useat EVL:n säädökset koskevat jaksottamista. EVL 3 §:n 1 momentin mukaan verotusta toimitettaessa veronalaiset tulot ja vähennyskelpoiset menot sekä muut jäljempänä säädetyt vähennyskelpoiset erät jaksotetaan asianomaisten verovuosien tuotoiksi ja kuluiksi. Elinkeinotoiminnan tulos on verovuoden tuottojen ja kulujen erotus. EVL 19 §:n mukaan tulo on sen verovuoden tuottoa, jonka aikana se on saatu rahana, saamisena tai muuna rahanarvoisena etuutena. Merkitykseltään vähäiset tuoterät saadaan kuitenkin lukea sen verovuoden tuotoksi, jona niiden maksu on saatu. Edellä mainittua suoriteperiaatetta voidaan katsoa yleisperiaatteeksi²¹¹ ja sitä sovelletaan kaikkiin omaisuuslajeihin.²¹² Poikkeuksena tästä pääsäännöstä EVL:ssä on säädetty joitain poikkeuksia, esimerkiksi toimintavaraus.²¹³

Edellä mainittujen lisäksi myös nominalismin eli rahan arvon muutoksen huomiotta jättäminen katsotaan olevan paitsi elinkeinoverotusta, myös tuloverotusta. Tämän pääsäännön mukaan verotuksessa ei huomioida rahan arvon muutoksia. Tähän liittyy myös arvostusongelma, eli ongelma siitä, mitä omaisuuden hankintamenoa käytetään esimerkiksi yritysjärjestelyissä. Arvostuksen perusteena voidaan käyttää yritysverotuksessa seuraavia arvoja: kirjanpitoarvo, alkuperäinen hankintameno tai omaisuuden käypä arvo. Todellisuudessa nämä arvot voivat poiketa toisistaan hyvinkin merkittävästi.²¹⁴

Lähtökohtaisesti yrityksen kirjanpito ja verotus ovat erilliset ja niistä säädetään omilla laeillaan: kirjanpitolaissa ja elinkeinoverolaissa. Käytännössä näillä kahdella on vahva yhteys toisiinsa, koska kummassakin pyrkimyksenä on laskea yrityksen nettotulos.²¹⁵ Nämä kaksi normistoa eroavat kuitenkin joiltain osin toisistaan, sillä toisessa lasketaan jakokelpoisen voiton määrä, toisessa taas verotettava tulo. Kirjanpidolla tuotetaan sel-laista tietoa, joka on myös verotuksessa välttämätöntä.²¹⁶ Esimerkiksi joidenkin

---

²¹¹ Poikkeuksena EVL 27 a §, joka koskee sellaisia ammatinharjoittajia, jotka on pitänyt kirjanpitonsa ja laatinut tuloslaskelmansa KPL 27 ja 30 §:n mukaisesti.

²¹² Myrsky ym. 2014: 160.

²¹³ Engblom ym. 2020: 5.

²¹⁴ Niskakangas ym. 2020: 71-73.

²¹⁵ Kukkonen & Walden 2020: 55-56.

²¹⁶ EVL 54 §:ssä on erikseen säädetty verotuksen kirjanpitosidonnaisuudesta muun muassa poistojen, varustusten ja muiden erien osalta.

jaksottamiseen liittyvien ratkaisujen suhteen on erikseen säädetty verotuksen yhteydestä kirjanpitoon.²¹⁷ Vahvin säännös kirjanpidon ja verotuksen sidonnaisuudesta on EVL 54 §, jossa säädetään paitsi tulojen jakamisesta, mutta myös kulukirjauksista, eli esimerkiksi verotuksessa tehtyjen poistojen sidonnaisuuden kirjanpidon poistoihin.²¹⁸

Käytännössä verotus toimitetaan kirjanpidon pohjalta, mutta sitä oikaistaan niiden erien osalta, joiden käsittely eroaa kirjanpidollisen ja verotuksellisen käsittelyn osalta. Toisin sanoen tuloslaskelmaan tehdään EVL:n edellyttämät oikaisut.²¹⁹ Kirjanpidossa tulopuolella tulokäsite voi joissain tilanteissa olla laajempi kuin verotuksessa veronalainen tulo. Lisäksi menopuolella kirjanpidossa vähennyskelpoiseksi on hyväksytty myös sellaisia menoja, joita ei verotuksessa katsota vähennyskelpoisiksi eriksi. Verotuksen näkökulmasta on olemassa myös sellaisia menoja, joille ei ole kirjanpidossa vastaavuutta.²²⁰ Esimerkiksi rahasaamista koskeva luottotappio saattaa olla pakollinen vähennettävä kirjanpidossa, mutta verotuksessa se ei välttämättä ole vähennyskelpoinen.²²¹ Kirjanpidon ja verotuksen välillä vahvin sidonnaisuus katsotaan olevan poistoissa (EVL 54 §), mutta vastaava yhteys katsotaan olevan myös hankintamenon määrittämisen ja tuloutusmenetelmän valitsemisen kohdalla.²²²

4.3 Elinkeinotuloverolain soveltamisala

EVL 1 §:n 1 momentin mukaan elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa. Saman lain 2 §:n 1 momentissa säädetään kyseisen toiminnan muodostavan elinkeinotoiminnan tulolähteen. Liiketoiminnan tyypillinen ominaisuus on voiton tavoittelu²²³, tämän lisäksi sen tulee olla itsenäistä, eli toiminnan tulee tapahtua omaan lukuun

---

²¹⁷ Tikka ym. 2020: luku 4 Verotuksen suhde kirjanpitoon.

²¹⁸ Malmgrén & Myrsky 2020: 64-65.

²¹⁹ Niskakangas ym. 2020: 73.

²²⁰ Tikka ym. 2020: luku 4 Verotuksen suhde kirjanpitoon.

²²¹ Ks. KPL 5:2.

²²² Leppiniemi & Kykkänen 2019: 175-176.

²²³ Ks. KHO 2013:200.

ja omalla vastuulla. Myös ammattitoiminta katsotaan elinkeinotoiminnaksi, mutta on yleensä pienimuotoisempaa kuin liiketoiminta.²²⁴ Elinkeinotuloa voi olla paitsi erilaisilla yhteisöillä ja elinkeinoyhtymillä, myös luonnollisilla henkilöillä ja kuolinpesillä.²²⁵ EVL:ää sovelletaan verovelvollisen oikeudellisesta muodosta riippuen joko harjoitetun toiminnan luonteen mukaan tai suoraan verovelvollisen yhteisömuodon perusteella riippumatta toiminnan luonteesta.²²⁶

Verovuoteen 2019 saakka verotus on toimitettu kolmen tulolähteen elinkeinotoiminnan tulolähteen (EVL), maatalouden tulolähteen (MVL) ja muun toiminnan eli henkilökohtaisen tulolähteen (TVL) mukaan. Sen tavoitteena on pyrkimys erotella eri tulonhankkimistoiminnot toisistaan ja kohdistamaan tiettyyn tulolähteeseen oikea ja tarkoituksenmukainen verotuksellinen laskentasäännöstö.²²⁷ Täten tulolähdejaolla voi olla vaikutus myös verotettavan tulon määrään.²²⁸ Tulolähdejaon vaikutus ulottuu myös yrityksen tulolajijakoon, eli tulon jakamiseen ansio- ja pääomatuloksi, osakeyhtiötä lukuun ottamatta. Yhtiömiehen ollessa luonnollinen henkilö tai kuolinpesä, jaetaan verotettavat tulot ja tulo-osuudet ansio- ja pääomatuloksi elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteiden nettovarallisuuden perusteella.²²⁹

Tulolähdejaon muuttamista koskevan hallituksen esityksen²³⁰ pohjalta soveltamisalaa muutettiin siten, että verovuodesta 2020 alkaen eräiden yhteisöjen verotettava tulo lasketaan EVL:n säännösten mukaan huolimatta siitä, millaista sen toiminnan luonne on.²³¹ Maatalouden tulos verotetaan uudistuksesta huolimatta MVL:n mukaan. Tulolähdejaon muutos koskee TVL 3 §:ssä määriteltyjä yhteisöjä, eli esimerkiksi osakeyhtiöitä ja

---

²²⁴ Myrsky ym. 2014: 135-136.

²²⁵ Niskakangas ym. 2020: 74.

²²⁶ Verohallinto 2022b: luku 2 Elinkeinoverolain soveltamisala.

²²⁷ Samalla verovelvollisella voi kuitenkin olla useita eri tulolähteitä, esimerkiksi osakeyhtiöllä saattoi olla kaikki eri kolme tulolähdettä vuoteen 2019 saakka.

²²⁸ Leppiniemi & Walden 2019: luku: Verotuksen sääntely – tulolähdejako verovuoteen 2019 asti.

²²⁹ Engblom ym. 2020: 7.

²³⁰ HE 257/2018 – Muutos lähti liikkeelle lainsäädäntöhankkeesta VM 123:00/2016.

²³¹ Verohallinto 2022b: luku 1 Johdanto.

osuuskuntia²³². Täten uudistus ei vaikuta esimerkiksi luonnollisten henkilöiden, elinkeinonharjoittajien, avoimien yhtiöiden tai kommandiittiyhtiöiden verotukseen, vaan näillä voi uudistuksen jälkeen olla kolmekin eri tulolähdettä.²³³

Muutoksen seurauksena myös muun kuin elinkeinotoiminnan tappiot on vähennyskelpoisia elinkeinotuloista ja päinvastoin. Tämän lisäksi kiinteistö- ja holdingyhtiöt kuuluvat aina EVL:n soveltamisalaan, aiemmasta poiketen. Muutos on vaikuttanut myös konserniavustukseen.²³⁴ Sen seurauksena konserniavustuksen käyttöala laajeni, eli sitä voi käyttää myös konserniin kuuluvien yhtiöiden välillä esimerkiksi toisen ollessa operatiivinen liiketoimintayhtiö ja toinen puolestaan tavallinen kiinteistöosakeyhtiö.²³⁵ EVL:ään lisättiin myös uusi omaisuuslaji, muu omaisuus, johon katsotaan kuuluvaksi ne varat, jotka eivät ole tulonhankkimiskäytössä, eli jotka eivät kuulu rahoitus-, vaihto-, sijoitus-, tai käyttöomaisuuteen. Muuhun omaisuuteen luettavien osakkeiden tai yhtiöosuuksien luovutusten tappiot voi vähentää vain vastaavan omaisuuden voitoista.²³⁶ On myös huomioitava, että muuta omaisuutta voi olla vain sellaisilla yhtiöillä, joiden verotusta ei toimiteta TVL:n mukaisesti.²³⁷ Omaisuuslajin määrittää omaisuushyödykkeen tosiasiallinen käyttö ja hyödyke voi kuulua kerrallaan vain yhteen omaisuuslajiin.²³⁸

---

²³² Edellä mainittujen lisäksi TVL 3 §:ssä tarkoitettuja yhteisöjä ovat valtio ja sen laitos, hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä, kunta ja kuntayhtymä, seurakunta ja muu uskonnollinen yhdyskunta, säästöpankki, sijoitusrahasto, erikoissijoitusrahasto, yliopisto, keskinäinen vakuutusyhtiö, lainajvästö, aatteellinen tai taloudellinen yhdistys, säätiö, laitos, ulkomainen kuolinpesä tai näihin verrattavissa olevaa oikeushenkilöä. Muutos ei kuitenkaan koske yleishyödyllisiä yhteisöjä, julkisyhteisöjä tai muita TVL 21, 21 a ja 21b §:ssä määriteltyjä osittain verovapaita yhteisöjä, ulkomaisia kuolinpesiä tai asunto-osakeyhtiöitä ja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä.

²³³ Niskakangas & Knuutinen 2022: luku: 5 Pääomatulot: Luovutusvoitot – tulolähdejako – yhteisöt ja tulolähdejaon poistaminen.

²³⁴ Kukkonen & Walden 2020: 62-63.

²³⁵ Immonen 2022: 215.

²³⁶ Airaksinen, Pulkkinen & Rasinaho 2021: 2 luku. Osakeyhtiön perustaminen.

²³⁷ Verohallinto 2022b: luku 3.1 Muun omaisuuden omaisuuslaji.

²³⁸ Kukkonen & Torkkeli 2021:285.

4.4 Menetysten vähennyskelpoisuus EVL 17 §:n mukaan

Toisin kuin tuloverolain mukaisessa verotuksessa, EVL 7 §:ssä menetykset ovat erikseen säädetty vähennyskelpoisiksi, jos ne johtuvat elinkeinotoiminnan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä. Saman lain 17 §:ssä säädetään vähennyskelpoisiksi myös rahoitusomaisuuden menetykset, myyntisaamisten arvonalentumiset²³⁹, muun rahoitusomaisuuden lopullisiksi todetut arvonalentumiset, muuhun omaisuuteen kuuluvien saamisten lopullisiksi todetut arvonalentumiset vakuutus- ja eläkelaitoksia koskevan lainsäädännön nojalla tuloslaskelmaan kuluksi merkityt arvonalentumistappiot sekä muiden saamisten lopullisiksi todetut arvonalentumiset.

Menetyksen käsitteellä tarkoitetaan taloudellista rasiusta, joka aiheutuu elinkeinotoiminnan vuoksi otetun riskin toteutumisesta, mutta jota ei kuitenkaan vastaa vähennyskelpoinen hankintameno.²⁴⁰ EVL:ssä menetyksellä tarkoitetaan epätavallisia arvonalentumisia, kuten esimerkiksi rikoksen seurauksena yhtiölle aiheutuneita tappioita tai lainasaamisten lopullisia luottotappioita.²⁴¹ Arvonalentuminen katsotaan saamiskohtaisesti.²⁴² Tällainen voidaan todeta esimerkiksi usean tehottoman perintäyrityksen seurauksena. EVL 17 §:ssä kuitenkin edellytetään, että muun rahoitusomaisuuden osalta vähennyskelpoisuus edellyttää lopulliseksi todettua arvonalentumista.²⁴³ Elinkeinotoiminnassa menetyksellä ei kuitenkaan tarkoiteta esimerkiksi yrityksen vastaanottaman tuotannon tekijän käyttöarvon alentumista, tuhoutumista tai vahingoittumista sen hallussa, vaan tällainen katsotaan vähennyskelpoiseksi menoksi.²⁴⁴ Rajanveto menon ja menetyksen välillä ei ole aina selkeä, mutta karkeasti sanottuna voidaan todeta, että verovelvollisen suorittama meno on tehty vapaaehtoisesti, mutta menetys syntyy vastoin tekijänsä tahtoa. Vaikkakaan tällainen määritelmä ei ole täysin tarkka, syntyy monet yleisimmät ja

---

²³⁹ Ks. esimerkiksi KVL 2016/61, jossa verovelvollinen sai vähentää myyntisaamisten arvonalennuksen EVL 17 §:n 2 kohdan mukaisena menetyksenä.

²⁴⁰ Tikka ym. 2020: luku 8 Menon vähennyskelpoisuus.

²⁴¹ Kukkonen & Walden 2020: 95-96.

²⁴² HE 203/1992 vp: luku 1.3.6 Luottotappioiden vähentäminen.

²⁴³ Leppiniemi & Lounasmeri 2021: luku 13. Rahoitustapahtumat: kirjanpito, verotus – Varojen arvostaminen: saamiset.

²⁴⁴ Kukkonen & Walden 2020: 96.

tyypillisimmät menetykset tällä tavoin.²⁴⁵ Hallituksen esityksessä (111/1992) menetysten on luonnehdittu olevan *lopullista rahankäyttöä, joka eroaa useimmista menoista siinä, ettei vastikkeeksi saada tuotannontekijöitä.*²⁴⁶

Elinkeinoverolakia sovellettaessa EVL:n tulolähteeseen kuuluvat saamiset ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia menetyksiä. Vähennyskelpoisuuteen kuitenkin vaikuttaa muun muassa saamisen omaisuuslaji. Lähtökohtaisesti saamiset kuuluvat rahoitusomaisuuteen – tällaisen saamisen vähennyskelpoisuuden ehdot riippuvat kuitenkin siitä, onko kyseessä myyntisaaminen vai muu saaminen. Myyntisaamisen²⁴⁷ osalta vähennyskelpoisuus muodostuu siinä vaiheessa, kun siitä ei enää odoteta kertyvän suoritusta, kun taas muun saamisen osalta edellytetään sitä, että menetys katsotaan lopulliseksi konkurssin seurauksena.²⁴⁸ Muut saamiset syntyvät esimerkiksi annetusta lainasta, maksetuista ennakosta tai muista sellaisista liiketoimista, jotka eivät kuitenkaan käsitä hyödykkeen tai palvelun myyntiä velkojalta velalliselle.²⁴⁹ Jotta menetys voidaan vähentää verotuksessa, edellytetään lisäksi sitä että saaminen poistetaan myös kirjanpidosta. Muussa tapauksessa voidaan katsoa, että verovelvollinen ei pidä saamistaan lopullisesti menetettynä, mikäli sitä säilytetään antajansa kirjanpidossa.²⁵⁰

EVL 22 §:n 2 momentin mukaan sekä myyntisaamiset että muut saamiset ovat lähtökohtaisesti sen verovuoden kuluja, jonka aikana ne on todettu. Arvopapereiden katsotaan kuuluvan rahoitusomaisuuteen esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, kun kyseessä on likvidien arvopapereiden väliaikainen sijoittaminen. Kuitenkin muilla kuin EVL 1.2 §:ssa

---

²⁴⁵ Andersson & Penttilä 2014: 266.

²⁴⁶ HE 111/1992: 20.

²⁴⁷ HE 203/1992:n mukaan myyntisaamisilla tarkoitetaan verovelvollisen varsinaiseen toimintaan liittyvien suoritteiden luovutuksesta syntyneitä saamia.

²⁴⁸ Verohallinto 2020c: luku 2.3 EVL-tulolähteeseen kuuluvien saamisten arvonalanemisten vähennyskelpoisuus omaisuuslajeittain ja luku 4.1 Arvonalanemisten lopullisuus.

²⁴⁹ Lahdenperä 2012: 436, ks. myös Andersson – Ikkala – Penttilä, Elinkeinoverolain kommentaari (2009), s. 79.

²⁵⁰ Leppiniemi & Walden 2019: Kirjanpidon ja verotuksen yhteensovittaminen – arvostus- ja jaksotusratkaisut – menetykset verotuksessa.

määritettyjen yhteisöjen osalta ne katsotaan yleensä kuuluvaksi TVL:n tulolähteeseen eli nykyiseen muun omaisuuden omaisuuslajiin.²⁵¹

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisussa ja korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessä KHO 2022:108 käsiteltiin velkasaatavan pääoman menetystä.

A Oy oli vuonna 2017 sijoittanut varojaan B Oy:n velkakirjaohjelmaan. B Oy oli taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi hakeutunut yrityksen saneerauksesta annetun lain mukaiseen saneerausmenettelyyn, joka oli alkanut maaliskuussa vuonna 2020. Käräjäoikeus oli lokakuussa vuonna 2020 vahvistanut B Oy:n saneerausohjelman, jossa A Oy:n saatavaa oli leikattu 30 prosenttia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kun A Oy:n velkasaatavan pääomaa oli leikattu saneerausohjelmassa, tästä aiheutuvaa menetystä oli pidettävä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 17 §:n 2 kohdassa tarkoitettuna lopulliseksi todettuna arvonalenemisena. Menetys oli vähennyskelpoinen A Oy:n verovuoden 2020 verotuksessa.

Ratkaisua voidaan pitää poikkeuksellisena menetysten vähennyskelpoisuuden saralla, sillä lähtökohtaisesti menetystä pidetään lopullisena vasta konkurssin seurauksena. Asiassa oli tarkastelun kohteena se, voidaanko saneerausohjelman vahvistusta pitää lopullisena EVL 17 §:n 2 kohdan mukaisena lopulliseksi todettuna arvonalenemisena. Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö on vaatinut Keskusverolautakunnan ratkaisua kumottavaksi, koska saneerausohjelman vahvistaminen ei vielä osoita menetyksen lopullisuutta, sillä saneerausohjelman avulla velallisen olisi mahdollista maksaa velkansa takaisin. Tässä ratkaisussa riittävänä pidettiin jo saneerausohjelman vahvistamista. Keskusverolautakunta ja KHO perustelivat ratkaisuaan sillä, että koska A Oy:n B Oy:lle tulonhankkimistarkoituksessa antaman velan pääomaa on jo leikattu saneerausohjelmassa, on tätä menetystä pidettävä EVL 17 §:n 2 kohdassa tarkoitettuna lopullisena arvonalenemisena.

---

²⁵¹ Malmgrén & Myrsky 2020: 241.

EVL:ssä myös takaustappio on lähtökohtaisesti vähennyskelpoinen. Se syntyy, kun takaaja joutuu maksamaan päävelan kokonaan tai osittain. Täten hänelle syntyy oikeus korvaukseen, ns. regressisaamiseen päävelalliselta tai muilta takaajilta. Takaustappio on kuitenkin vähennyskelpoinen sinä verovuonna, kun regressisaaminen on todettu arvottomaksi.²⁵² Vähennyskelpoisia ovat myös menetykset, jotka johtuvat rahoitusomaisuuteen kohdistuvasta varkaudesta, kavalluksesta tai muusta rikoksesta.²⁵³ Kavallustapauksessa menetys on yleensä vähennyskelpoinen sinä verovuonna, kun se havaitaan.²⁵⁴ Vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on kuitenkin lopullisuus, eli oikeutta vähennykseen ei ole silloin, kun esimerkiksi kavalluksen tekijä on sitoutunut korvaamaan aiheuttamansa vahingon ja korvauksen saaminen on todennäköistä. Myöskään rikoksen tekijällä ei ole merkitystä, vaan se voi olla ulkopuolinen tai yrityksen työntekijä. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 1989/4713 työntekijä oli kavaltanut yrityksen myyntituloja ja ne olivat täten jääneet pois myös yrityksen kirjanpidosta. Täten vähennyskelpoisen menetyksen verovuodeksi katsottiin kavalluksen tekovuosi ja kavalletuista myyntituloista saatu vahingonkorvaus olisen verovuoden tuloa, jolloin tämä kävi ilmi.²⁵⁵

Myös vaihto- ja käyttöomaisuuden menetykset on säädetty vähennyskelpoiksi EVL 7, 28, 32, 40 ja 41 §:n nojalla. Näiden omaisuuserien tuhoutuessa, vahingoittuessa tai muusta syystä menettäessä arvonsa on kyseessä kyseisen omaisuuserän vielä poistamatta olevan menon jaksottaminen.²⁵⁶ Tämä koskee myös muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluvan omaisuuden hankintamenoa sellaisessa tilanteessa, kun se on verotuksessa vähennyskelpoinen.²⁵⁷ Muun omaisuuden omaisuuslajiin tai käyttöomaisuuteen kuuluvien maa-alueiden, arvopaperin tai muusta vastaavasta omaisuudesta ei pääsääntöisesti tehdä poistoja. Siten niiden veronalaiset luovutushinnat ja muut vastikkeet tuloutetaan ja hankintameno tai sen vähennyskelpoinen osa poistetaan sinä verovuonna, jolloin omaisuus katsotaan lopullisesti menetetyksi. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että

---

²⁵² Verohallinto 2022b: luku 4.2 Takaustappio.

²⁵³ Tikka ym. 2020: luku 11 Rahoitusomaisuus, sijoitusomaisuus ym.

²⁵⁴ Leppiniemi, Kisanlahti & Tikkanen 2022: luku 9. Tilinpäätös – yleinen jaksotusperiaate – menetys.

²⁵⁵ Tikka ym. 2020: luku 11 Rahoitusomaisuus – menetykset – kavallus, varkaus.

²⁵⁶ HE 172/1967: 10.

²⁵⁷ Malmgrén & Myrsky 2020: 243.

hankintamenoa ei ole erikseen säädetty vähennyskelvottomasti tai sen vähentämistä muutoin rajoitettu.²⁵⁸

Hallituksen esityksen 257/2018 pohjalta EVL 17 § lisättiin 3 kohta, jonka mukaan vähennyskelpoisia ovat myös vakuutus- ja eläkelaitosten vakuutusmaksusaamisten ja muiden saamisten arvonalentuminen.²⁵⁹ EVL 17 §:n 3 kohdan mukaan vakuutus- ja eläkelaitoksia koskevan lainsäädännön nojalla tuloslaskelmaan kuluksi merkityt arvonalentumistappiot sekä muiden saamisten lopullisiksi todetut arvonalenemiset ovat vähennyskelpoisia menetyksiä. Vakuutusmaksusaamisten osalta niiden vähennyskelpoisuutta arvioidaan samoin perustein sekä verotuksessa että kirjanpidossa. Arvonalentumistappiolla tarkoitetaan paitsi lopullisia mutta myös odotettavissa olevia arvonalentumistappioita. Ne kirjaetaan saamiskohtaisesti, ja niidenkin osalta vähennyskelpoisuuden edellytyksenä on arvonalenemisen lopullisuus.²⁶⁰

EVL 16 §:n 7 kohdassa säädetään, että tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja ei ole EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun yhteisön sellaiselta osakeyhtiöltä, josta verovelvollinen tai 6 b §:n 7 momentissa tarkoitetut konserniyhtiöt omistavat yksin tai yhdessä vähintään kymmenen prosenttia osakepääomasta, olevien muiden saamisten kuin myyntisaamisten menetykset ja arvonalenemiset, tällaiselle yhtiölle annettu konsernituki sekä muut vastaavat osakeyhtiön taloudellisen aseman parantamiseksi ilman vastasuoritusta suoritetut menot. Konsernituella tarkoitetaan toisen konserniyhtiön saajalleen suorittamia menoja, joista ei ole saatu vastasuoritusta. Se ei myöskään ole yleensä saajalleen veronalaista tuloa.²⁶¹

Kyseessä on poikkeus EVL 17 §:n 2 kohdasta, jossa säädetään muiden kuin myyntisaamisten lopullisen menetysten vähennyskelpoisuudesta. Säännös käsittää sekä

---

²⁵⁸ Verohallinto 2021a: luku 1 Johdanto.

²⁵⁹ HE 257/2018 vp: 7.

²⁶⁰ Andersson & Penttilä 2014: 442.

²⁶¹ Kukkonen & Walden 2016: 166.

rahoitusomaisuuteen kuuluvat muut saamiset että muuhun omaisuuslajiin koskevat saamiset.²⁶² Näiltä eriltä edellytetään arvonalentumisen lopullisuutta, mutta lopulliseksi arvonenmenetykseksi on tulkittu myös muut tapaukset kuin velallisen konkurssi, saamisen anteeksianto tai muuta vastaavaa tapahtuma. Lisäksi EVL 5 a §:n 1 kohdassa on säädetty veronalaiseksi tuloksi myös rahoitusomaisuuden menetyksiksi kirjattujen saamisten vastaisten arvonnousujen tuloutukset omaisuuden alkuperäiseen hankintamenoon asti.²⁶³ EVL 16 §:n 7 kohdan säädöksellä on pyritty rajoittamaan käyttöomaisuusosakkeiden hankintameno vähennyskelpottomuutta koskevan säännöksen kiertämistä.²⁶⁴ Se on aiheuttanut monia tulkintakysymyksiä, joista osa on saatu oikeuskäytännössä ratkaistua, mutta kaikkiin ei ole saatu yksiselitteistä vastausta. Tällaisia ovat esimerkiksi ulkomaisien tytäryhtiöihin liittyvät kysymykset.²⁶⁵

Edellä mainitun vähennyskelpoisuuden rajoittamisen ulkopuolelle jäävät kuitenkin pääomasijoitustoimintaa harjoittavat verovelvolliset.²⁶⁶ Toisin sanoen, muiden kuin myyntisaamisten vähennyskelpoisuus käsittää lähinnä emoyhtiön tytäryhtiölle antaman rahoituslainan menetyksen. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 2018:77 vähennyskelpoiseksi menetykseksi ei hyväksytty myyntisaamista, joka oli myöhemmin muutettu pääomalainaksi.²⁶⁷ Kun kyseessä on konserni, on ratkaisevaa pystyä erottamaan myyntisaamiset ja muut saamiset. Myyntisaaminen voi muuttua muuksi saamiseksi esimerkiksi silloin, kun myyntisaaminen on epätavallisen kauan avoimena tai jos se konvertoidaan lainaksi. Arviointiin voi vaikuttaa myös saatavan kirjanpidollinen käsittely lyhytaikaisissa rahoitussaamisissa tai pitkäaikaisissa saamisissa. Myös saamisen markkinaehtoisuus ja se, onko myyntiä jatkettu huolimatta yhtiön maksukyvyttömyydestä vaikuttavat tilanteen arviointiin.²⁶⁸ Vähennyskelpoisuuteen ei kuitenkaan vaikuta se, kuuluuko yhtiö konsernisuhteen aikana

---

²⁶² Verohallinto 2020c: luku 5 Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuuden rajoituksista (EVL 16 §:n 7 kohta).

²⁶³ Lindgren 2021: 443.

²⁶⁴ HE 92/2004: 38.

²⁶⁵ Lindgren 2021: 454.

²⁶⁶ Penttilä 2018: 583.

²⁶⁷ Kukkonen & Walden 2020: 178.

²⁶⁸ Ks. esim. KHO 2013:26, jossa vähennyskelpoiseksi ei hyväksytty lainasaamisen menetystä. Lainasaamisesta syntyneen korkosaamisen menetys hyväksyttiin kuitenkin vähennyskelpoiseksi siltä osin, kun se on kertynyt omistussuhteen päättymisen jälkeen.

annetun lainan luovutushetkellä enää samaan konserniin, vaan saamista pidetään edelleen vähennyskelpottomana.²⁶⁹ Rahoitusvaikeuksissa olevan yhtiön velkojen järjestyksessä voidaan konvertoida eli muuntaa oman ehtoiseksi sijoituksiksi. Konvertointi voidaan toteuttaa usealla eri tavalla²⁷⁰. EVL 16 §:n 7 kohta on vaikuttanut saamisten konvertointitilanteisiin aiheuttaen myös oikeudellista epävarmuutta. Jos saaminen on konvertoitu saamisen omaksi pääomaksi, ei kyseessä ole enää vähennyskelpoinen myyntisaamisen arvonalennus. Jos kyseessä on muu saatava EVL 16 §:n 7 kohdassa määritetyissä konsernitilanteissa, menetyksenä vähennyskelpoton saaminen muuttuu usein vähennyskelpottomaksi tai rajoitetusti vähennyskelpoiseksi osakkeiden hankintamenoksi. Täten ratkaisutavaksi voi nousta se, tulkitaanko saamisen konvertointi omaksi pääomaksi käyvin arvoin tapahtuvaksi saamisten luovutukseksi.²⁷¹

Muuhun kuin tulonhankkimiskäytössä olevan omaisuuteen kuuluu esimerkiksi osakkaan omassa käytössä olevat hyödykkeet tai luontoisetua olevat hyödykkeet.²⁷² Tulolähdejaon uudistamisen alaan kuuluvien yhteisöjen osalta saamiset voivat kuulua myös EVL 12 a §:ssä määritettyyn muun omaisuuden omaisuuslajiin.²⁷³ Jos yrityksen lainasaamiset eivät liity sen liiketoimintaan, ei niiden luottotappio ole myöskään vähennyskelpoinen. Tällaisia voi olla esimerkiksi yrityksen omistajille annetut muut kuin liiketoimintaan liittyvät luotot.²⁷⁴ Täten vähennyskelpoisia eivät ole myöskään TVL 53 a §:ssä määritetyt osakaslainat.

Koska vain tulonhankkimistarkoituksessa suoritettavat menot ovat vähennyskelpoisia, ei esimerkiksi osakkaan yksityiskäytössä olevan omaisuuden tai muuhun tulon

---

²⁶⁹ Leppiniemi & Walden 2019: Kirjanpidon ja verotuksen yhteensovittaminen – arvostus- ja jaksotusratkaisut – menetykset verotuksessa.

²⁷⁰ Konvertointi voidaan toteuttaa sillä tavoin, että yhtiöltä olevalla saamisella kuitataan 1. yhtiöllä oleva saaminen, joka perustuu osakkeen merkintään, 2. osakepääomaan tehtävään sijoitukseen perustuva yhtiön saaminen ilman osakkeiden liikkeellelaskua tai 3. SVOP-rahastoon tehtävään sijoitukseen perustuva yhtiön saaminen.

²⁷¹ Penttilä 2018: 593-594. ks. Andersson 1987, Verotus 5/1987 s.334.

²⁷² Tikka ym. 2020: luku 14. Muu omaisuus (2020-) muussa kuin tulonhankkimiskäytössä oleva omaisuus.

²⁷³ Verohallinto 2020c: luku 2.3 EVL-tulolähteeseen kuuluvien saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus omaisuuslajeittain.

²⁷⁴ Myrsky, Svensk & Voutilainen 2014: 150.

hankkimiseen liittymättömään toimintaan olevien hyödykkeiden hankintamenot ole vähennyskelpoisia.²⁷⁵ EVL 7 §:n 2 momentin mukaan vähennyskelpoinen on kuitenkin muuhun omaisuuteen kuuluvan muun kuin tulonhankkimistarkoituksessa käytettävän hyödykkeen hankintameno on kuitenkin vähennyskelpoinen 42 a §:n 2 momentissa säädettyllä tavalla.²⁷⁶ Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun muussa kuin tulonhankkimiskäytössä oleva omaisuus vaurioituu tai tuhoutuu ja yritys saa siitä vakuutuskorvauksen.²⁷⁷

---

²⁷⁵ Verohallinto 2020: luku 3.5. Muut kuin tulon hankkimiseen liittyvät menot ja menetykset

²⁷⁶ EVL 42 §:n 2 momentissa määritetään, että tällaisen omaisuuden hankintamenosta voidaan vähentää enintään omaisuuden luovutushinnan verran.

²⁷⁷ Tikka ym. 2020: luku 14. Muu omaisuus (2020-) muussa kuin tulonhankkimiskäytössä oleva omaisuus.

5 Luovutustappion vähentäminen EVL:n mukaan

5.1 Luovutusvoittolaskenta ja omaisuuden hankintameno omaisuuslajeittain

Rahoitusomaisuuteen kuuluvat rahat, saamiset ja muut rahoitusvarat (EVL 9 §), kun taas vaihto-omaisuuteen kuuluvat elinkeinotoiminnassa sellaisenaan tai jalostettuna luovutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet. Sijoitusomaisuutta ovat raha-, vakuutus ja eläkelaitosten sijoitusten turvaamiseksi hankkima omaisuus (EVL 11 §) ja käyttöomaisuuteen kuuluvat ne hyödykkeet, jotka ovat elinkeinotoiminnassa pysyvässä käytössä (EVL 12 §). Muun omaisuuden omaisuuslajiin katsotaan kuuluvaksi ne hyödykkeet, jotka eivät lukeudu edellä mainittuihin omaisuuslajeihin (EVL 12 a §). Omaisuuslajia määrittämisen kannalta ratkaisevaa on se, mihin tarkoitukseen se on hankittu.²⁷⁸ Omaisuuden jaottelulla eri omaisuuslajeihin on merkitystä, koska eri omaisuuslajien välillä hankintamenot jakotetaan eri tavoin. Jaottelulla on vaikutusta myös luovutustilanteissa ja omaisuuslajisiirroissa.²⁷⁹

EVL 5 §:n 1 kohdan mukaan rahoitus-, vaihto-, käyttö- ja muusta omaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetyistä hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja vastikkeet ovat saajalleen verotettavaa tuloa. Saman lain 14 §:n 1 momentin mukaan vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden sekä muun omaisuuden hankintameno on hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta johtuneiden välittömien menojen määrä. Siihen voidaan lisäksi kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n tai 7a luvun 1 §:ssä tarkoitettujen kansainvälisten tilinpäätösstandardien nojalla lukea myös välillisiä menoja ja korkomenoja. Vaikka EVL:ssä ei varsinaisesti käytetä termejä luovutusvoitto tai luovutustappio, voidaan luovutusvoitto lyhyesti sanottuna määrittää olevan hankintamenoa suurempi luovutushinta, kun taas luovutustappio muodostuu luovutushintaa suuremmasta hankintamenosta.²⁸⁰

---

²⁷⁸ Malmgrén & Myrsky 2020: 131.

²⁷⁹ Villa, Ossa & Saarnilehto 2007: 181.

²⁸⁰ Andersson & Penttilä 2014: 216.

Hyödykkeiden hankintamenot määritetään lähtökohtaisesti samalla tavalla sekä EVL:ssä että KPL:ssä.²⁸¹ Jos yrityksen ostama käyttöomaisuuteen kuuluva hyödyke on ostettu yrityksen ulkopuolelta, tarkoitetaan välittömällä hankintamenolla lähtökohtaisesti sitä hintaa, joka hyödykkeestä on maksettu (nimellishankintahinta).²⁸² Omaisuuden hankintamenuun tulee sisällyttää kaikki sellaiset välittömät menot, jotka ovat olleet tarpeellisia hyödykkeen saattamiseksi käyttövalmiiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi rahat, raaka-aineet, tullit ja kuljetusmaksut. On kuitenkin huomattava, ettei välittömiä menoja saa vähentää vuosikuluina, koska ne on aktivoitava hankintamenuun.²⁸³

Ennen vuoden 2020 tulolähdejaon uudistusta välittömistä menoista käytettiin käsitettä muuttuva meno ja välillisistä menoista käsitettä kiinteä meno. Terminologian muutoksella käsitteiden sisältö ei muuttunut, vaan uudistuksen seurauksena käsitteet muutettiin vastaamaan KPL:n mukaisia käsitteitä.²⁸⁴ Kirjanpitolautakunnan antaman yleisohjeen mukaan hyödykkeiden hankintaan ja valmistukseen liittyviä kiinteitä (nyk. välillisiä menoja) ovat esimerkiksi aineiden ja tarvikkeiden hankintatoimen menot, kuljetusmenot, varastointimenot, sekä tuotantoon liittyvät menot.²⁸⁵

Hankintamenoa määrittäessä arvonlisäveron osalta ratkaisevaa on se, onko ostoihin sisältynyt arvonlisävero vähennyskelpoinen arvonlisäverotuksessa. Vähennyskelpoisissa ostoissa arvonlisävero katsotaan menonsiirtoeräksi, jota ei lueta hankintamenuun.²⁸⁶ Jos yritys on saanut hyödykkeen hankintaa varten avustusta esimerkiksi julkiselta yhdyskunnalta, ei hankintamenuun saa lisätä avustusta tai vastaavasti toisen vastaavaa osuutta hankintamenusta. Periaatteessa toisen maksama osuus tai yrityksen saama avustus vähennetään käyttöomaisuuden hankinnasta jo kirjanpidossa, joten jäljelle jää se osuus, jonka verovelvollinen voi vähentää.²⁸⁷

---

²⁸¹ Verohallinto 2021a: luku 2.3 Hankintamenuon määrittäminen.

²⁸² Villa, Airaksinen, Alén-Savikko, Bärlund, Jauhiainen, Kaisanlahti, Kanervo, Knuts, Kuoppamäki, Kymäläinen, Mähönen, Pihlajarinne, Raitio & Villanen 2020: luku 4 Tase – rakenne ja arvostussäännökset.

²⁸³ Malmgrén & Myrsky 2020: 149-151.

²⁸⁴ HE 257/2018 vp: 37.

²⁸⁵ KILA 2006: 3-4.

²⁸⁶ Villa ym. 2007: 186.

²⁸⁷ Tomperi 2022: 107.

Itse rakennetun, käyttöomaisuuteen kuuluvan rakennuksen hankintamenoon²⁸⁸ saadaan lukea myös muun muassa rakennustyöntekijöiden palkat sivukuluineen, rakennusaineiden hinnat, sekä menot rakennuksen suunnittelusta ja pohjatutkimuksesta. Lisäksi tontin hankintameno saadaan maksetun kauppahinnan lisäksi lukea myös esimerkiksi tontin tasausmenot sekä varainsiirtovero.²⁸⁹ Jos yritys kuitenkin hankkii valmiina sellaisen kiinteistön johon kuuluu sekä rakennus että maapohja, tulee hankintameno jakaa niiden arvojen suhteessa.²⁹⁰ Tämä on tärkeää, sillä maapohja on kulumatonta omaisuutta, eikä siitä voi tehdä poistoja.²⁹¹

Yrityksen omistamien, käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden hankintameno muodostuu ostohinnasta sekä välityspalkkioista ja varainsiirtoverosta. Mikäli osakeannissa merkintähinta on maksettu ennen maksuajan päättymistä, on hankintameno tällöin se määrä, joka osakkeista on todellisuudessa maksettu.²⁹² Pääsääntöisesti osakkeen alkuperäinen hankintameno on sen hankintameno myös luovutushetkellä, koska osakkeista ei voi tehdä poistoja. EVL 14.3 §:ssä on määritetty oletussääntö, jonka mukaan eri aikaan hankitut, saman lajiset osakkeet luovutetaan FIFO-järjestyksessä. Jos FIFO-menetelmää ei voida käyttää tai verovelvollinen ei pysty näyttämään oikeaa laskujärjestystä, voidaan vaihtoehtoisesti käyttää myös keskihintamenetelmää²⁹³.²⁹⁴ Tämän lisäksi osakkeiden hankintaan liittyvät asiantuntijamenot voidaan myös lähtökohtaisesti lukea hankintamenoon, ellei muuta ole näytetty. Näin on toimittu esimerkiksi Keskusverolautakunnan ratkaisussa KVL 2010/63. Jotta tällaiset menot voidaan lukea osaksi osakkeen hankintamenoa, on merkitystä myös sillä, miksi meno on suoritettu. Toisin sanoen voidaan sanoa, että meno saadaan aktivoida hankintamenoon, jos menon suorittamisen syy on ollut se, että sillä on edistetty tiettyjen osakkeiden hankintaa ja myyntiä.²⁹⁵

---

²⁸⁸ Esim. KHO 1984/22 hankintamenoon saatiin lukea muun ohessa myös uudisrakennuksen siivouksesta johtuneet menot samoin kuin rakennusaikaiset palovakuutusmaksut.

²⁸⁹ Tikka ym. 2020: luku 10. Jaksottamisen yleissäännöt, hankintameno.

²⁹⁰ Myös esimerkiksi varainsiirto tulee jakaa maapohjan ja rakennuksen kesken.

²⁹¹ Honkaniemi & Pennanen 2010: 91.

²⁹² Tikka ym. 2020: luku 10. Jaksottamisen yleissäännöt, hankintameno.

²⁹³ Keskihintamenetelmän mukaan varaston arvo määritetään aineiden ja tarvikkeiden painotetun keskihinnan perusteella.

²⁹⁴ Kukkonen & Walden 2020: 382-384.

²⁹⁵ Verohallinto 2020d: luku 2.1 Asiantuntijamenot osakkeen hankintahintaan aktivoitavina menoina.

Vaihto-omaisuuden hankintamenosta säädetään KPL 4:5 §:ssä. Hankintameno voidaan määrittää kahdella eri menettelytavalla: joko lukemalla ainoastaan hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot tai vaihtoehtoisesti siten, että välittömien menojen lisäksi hankintamenuon luetaan KPL:ssä säädetyin edellytyksin myös välilliset menot hankinnasta ja valmistuksesta. Verovelvollisen tulee noudattaa valitsemaansa kirjanpidollista menettelytapaa myös verotuksessa. Vaihto-omaisuuden hankintameno vähennetään kuluna silloin, kun se on luovutettu tai muulla tavoin menetetty.²⁹⁶ Pääsääntönä vaihto-omaisuuden hankintamenuon määrittämisessä pidetään sitä, että hankintameno vastaa vaihto-omaisuuteen kuuluvien hyödykkeiden todellista hankintamenua. Koska todellisen hankintamenuon määrittäminen voi olla hankalaa sellaisessa tilanteessa, jossa verovelvollinen hankkii eri hinnoin samaa tavaralajia varastoonsa, on EVL 14.2 §:ssä säädetty, että verovuoden päättyessä varaston arvo määritetään FIFO-periaatteen mukaan, ellei verovelvollinen muuta näytä.²⁹⁷

Vaikka rahoitusomaisuuteen katsotaan lähtökohtaisesti kuuluvaksi rahat, saamiset ja muut rahoitusvarat, ei omaisuuden laatu sellaisenaan ratkaise sitä, mihin omaisuuslajin omaisuus luokitellaan. Jos yrityksen rahoitusomaisuudella rahoitetaan sen liiketoimintaa, tulkitaan tällaisen omaisuuden olevan yleensä myös helposti muutettavissa rahaksi. Tämän vuoksi voidaan vaatia, että verovelvollisen pyrkiessä lukemaan rahoitusomaisuuteensa sellaista omaisuutta, joka ei ole helposti muutettavissa rahaksi, tulee hänen pystyä todentamaan, että kyseessä on rahoitusomaisuus. Rahoitusomaisuuden kohdalla EVL:ssä ei mainita hankintamenuosta tai luovutushinnasta. Sen sijaan EVL 5 §:n 5 kohdassa on erikseen säädetty veronalaisiksi ne voitot, jotka on syntyneet rahoitusomaisuuden luovutuksesta. Tällaisia voi olla esimerkiksi tilisaamisista tai muista saatavista saatuja kurssivoittoja.²⁹⁸ Tämän ohella muuhun omaisuuteen kuuluvan omaisuuden osalta hankintamenuksi voidaan EVL 14 §:n 1 momentin nojalla lukea niin ikään hankinnasta ja valmistuksesta johtuneiden välittömien menojen määrä.

---

²⁹⁶ Leppiniemi & Walden 2019: Kirjanpidon ja verotuksen yhteensovittaminen – arvostus- ja jaksotusratkaisut.

²⁹⁷ Tikka ym. 2020: luku 10. Jaksottamisen yleissäännöt, hankintamenu.

²⁹⁸ Villa ym. 2007: 182.

5.2 Hankintameno vastikkeettomassa saannossa tai vaihdossa

EVL 14.1 §:ssä on säädetty omaisuuden hankintamenosta olettaen, että verovelvollinen on hankkinut hyödykkeet vastiketta vastaan. Siten hankintamenon määrittämisessä käytetään todellisia menoja. Mikä verovelvollinen on sen sijaan saanut hyödykkeen lahjana, perintönä tai muuten vastikkeettomalla saannolla, ei reaalista hankintamenoa täten synny.²⁹⁹ EVL 15 §:ssä on määritetty perintönä, lahjana tai muulla niihin verrattavalla saannolla vastikkeetta saadun rahoitus-, vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuuden vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi hyödykkeen todennäköinen luovutushinta saannon hetkellä tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta sinä ajankohtana, jona hyödyke otetaan elinkeinotoiminnan käyttöön. Todennäköisellä luovutushinnalla tarkoitetaan sitä luovutushintaa, jonka verovelvollinen olisi saannon tai sijoituksen hetkellä hyödykkeestä saanut luovuttaessaan sen markkinahintaan.³⁰⁰

Verovelvollisen saadessa omaisuutta perintönä, testamentilla tai lahjana, on hän velvollinen suorittamaan siitä valtiolle perintö- ja lahjaveroa. Vaikka EVL 15 §:ssä vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi säädetty erä ei ole verovelvollisen todellisen meno, on se kuitenkin säädetty vähennyskelpoiseksi kahdenkertaisen verotuksen³⁰¹ välttämiseksi.³⁰² Poikkeus EVL 15 §:n mukaiseen pääsääntöön muodostuu sellaisessa tilanteessa, jossa koko liike tai ammatti siirtyy verovelvolliselle vastikkeetta. Tällöin rahoitus-, sijoitus-, vaihto- ja käyttöomaisuuden hankintamenot vähennetään samoin kuin ne olisi vähennetty saantomiehen tuloista. Säännös kuitenkin edellyttää sitä, että jatkuvuusperiaate toteutuu eli esimerkiksi omaisuuden poistamattomat hankintamenot siirtyvät sellaisinaan omaisuuden saajan poistamattomiksi hankintamenoiksi.³⁰³

---

²⁹⁹ Tikka ym. 2020: luku 10. Jaksottamisen yleissäännöt, hankintameno.

³⁰⁰ Villa ym. 2007: 187.

³⁰¹ Kahdenkertaisella verotuksella tarkoitetaan tässä sitä, että verovelvollinen joutuu maksamaan sekä perintö- ja lahjaveroa että tuloveroa.

³⁰² Andersson & Penttilä 2014: 396.

³⁰³ Villa ym. 2007: 188.

EVL 15 §:n mukainen hankintamenomääritelmä tulee kyseeseen silloin, kun kyseessä on yksityinen elinkeinonharjoittaja. Verovelvollisen sijoittaessa elinkeinotoimintaansa vastikkeettomalla saannolla saamansa hyödykkeen, on lopputulos sama kuin jos hän olisi myynyt samansa hyödykkeen, sijoittanut varansa elinkeinotoimintaansa ja ostanut vastaavanlaisen hyödykkeen.³⁰⁴ Tällainen välirealisointi saattaa tulla kyseeseen silloin, jos hyödykkeen arvo on noussut saanto- ja sijoitushetken välillä.³⁰⁵ Tulolähdejakoja muutettiin verovuoden 2020 alusta lähtien EVL 1.2 §:ssa tarkoitettujen yhteisöjen osalta.³⁰⁶ EVL 15 §:ään ei kuitenkaan tämän seurauksena lisätty muuta omaisuutta, koska säännös pätee vain yksityisiin elinkeinonharjoittajiin, joilla ei voi olla muun omaisuuden omaisuuslajin mukaista omaisuutta.³⁰⁷

Sen sijaan muun kirjanpitovelvollisen kuin elinkeinonharjoittajan saadessa vastikkeetta esimerkiksi arvopapereita, maa-alueen, irtaimistoa tai muuta pysyvään käyttöön tarkoitettua omaisuutta, kirjataan ne taseeseen luovutushetken mukaiseen arvoon.³⁰⁸ On kuitenkin huomattava, ettei taseeseen merkittävä summa saa ylittää omaisuuden todennäköistä luovutushintaa. Lisäksi tuloslaskelmaan tehdään yhtä suuri tuloutusmerkintä.³⁰⁹ Osakeyhtiön kohdalla voitaneen sanoa, että se saa harvoin mitään hyödykkeitä alihintaan tai vastikkeetta, ellei kyseessä ole osakeyhtiön osakkaalta saatu hyödyke. Edellä esitetyn mukaisesti voidaan todeta, että EVL 15 § muuttaa hankintamenolaskennan omaisuuden käyvän arvon määrittämiseksi, koska yksittäishyödykkeen kohdalla hankintameno on käytännössä sen käypä arvo saantohetkellä.³¹⁰ Hankintamenolla on merkitystä esimerkiksi luovutushetkellä tai silloin kun omaisuutta käytetään tulonhankkimistoiminnassa ja siitä voi tehdä poistoja.³¹¹

---

³⁰⁴ Malmgrén & Myrsky 2020: 159.

³⁰⁵ Andersson & Penttilä 2014: 396.

³⁰⁶ Verohallinto 2022b: luku 1 Johdanto.

³⁰⁷ Malmgrén & Myrsky 2020: 159.

³⁰⁸ Leppiniemi & Walden 2019: Kirjanpidon ja verotuksen yhteensovittaminen – arvostus- ja jaksotusratkaisut.

³⁰⁹ Malmgrén & Myrsky 2020: 159.

³¹⁰ Kukkonen & Walden 2020: 396.

³¹¹ Malmgrén & Myrsky 2020: 159.

Omaisuuuden omistusoikeuden siirtymisessä kauppa ja vaihto eroavat toisistaan siten, että kaupassa suoritetaan vastiketta, kun taas vaihdossa omaisuuden omistusoikeus vaihtuu toisen hyödykkeen omistusoikeuteen.³¹² Luovutushinnan käsitteleminen saajalleen veronalaisena tulona ja luovutusvoittoverotus tulevat kyseeseen tuloa realisoitaessa. Tällainen tapahtuu tyypillisesti omaisuutta myydessä, mutta myös vaihto voidaan rinnastaa tällaiseksi tapahtumaksi.³¹³ Jos omaisuus on hankittu vaihdolla, pidetään sen hankintamenona vaihdossa luovutetun esineen käypää arvoa. Mikäli vaihdossa on suoritettu myös välirahaa, lisätään se myös osaksi hankintamenoa.³¹⁴ Yhtiötä perustettaessa voidaan sopia, että merkintähinta suoritetaan rahan sijasta osittain tai kokonaan muulla omaisuudella. Tällaista omaisuutta kutsutaan apportiksi.³¹⁵ Esimerkiksi kiinteistö tai arvopaperi voidaan sijoittaa apporttiomaisuutena osakeyhtiöön, jolloin tulo realisoituu, koska tällaista tapahtumaa pidetään vaihtoon verrattavana tapahtumana.³¹⁶

5.3 Realisoitumaton arvonnousu tai -lasku elinkeinoverotuksessa

Elinkeinoverolain lähtökohtana on realisointiperiaate. Joitain poikkeuksia lukuun ottamatta vain saajalleen realisoituneet tulot tai vastaavasti realisoituneet menot ovat veronalaisia tai vähennyskelpoisia.³¹⁷ Tällä tarkoitetaan sitä, että verotettavaa tuloa ei synny esimerkiksi silloin, kun kiinteistöstä tehdään arvonnousu kirjanpidossa tai sen realisoitumaton arvonnousu tuloutetaan käyvän arvon periaatetta noudattaen.³¹⁸ EVL:n taustalla on vaikuttanut kirjanpidon meno-tuloteoria, jonka mukaan tulot ja menot jakotetaan realisointiperiaatteen mukaan tuotoksi tai kuluksi sille tilikaudelle, jolloin realisoituminen on tapahtunut.³¹⁹ Täten myös luovutusvoitot ja -tappiot katsottaisiin sen verovuoden tuloksi tai menoksi, jolloin realisoituminen on tapahtunut. On kuitenkin

---

³¹² Hemmo & Hoppu 2022: luku 11. Irtaimen kauppa ja vuokra.

³¹³ Tikka ym. 2020: luku 13. Käyttöomaisuus: koneet, kalusto, rakennukset, osakkeet ym.

³¹⁴ Malmgrén & Myrsky 2020: 151.

³¹⁵ Sillanpää, Vahtera & Koski 2022: luku 4. Osakeyhtiö ja sen perustaminen.

³¹⁶ Tikka ym. 2020: luku 13. Käyttöomaisuus: koneet, kalusto, rakennukset, osakkeet ym.

³¹⁷ Tomperi 2022: 78.

³¹⁸ Niskakangas ym. 2020: 76.

³¹⁹ Mähönen & Villa 2009: 82-83.

huomattava, että EVL 51 e §:n nojalla veronalaiseksi tuloksi luetaan myös varojen maastapoistumisarvo vähennettynä varojen verotuksessa poistamattomalla hankintamenolla jos yhteisö siirtää aroja toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa ja Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin tai jos ulkomainen yhteisö siirtää Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta varoja toisessa valtiossa olevaan päätoimipaikkaansa tai toisessa valtiossa olevaan kiinteään toimipaikkaansa siten, että Suomella ei enää siirron johdosta ole verotusoikeutta kyseisiin varoihin. Maastapoistumisarvo on se määrä, jolla varat voidaan vaihtaa tai täyttää keskinäiset velvoitteet suorassa liiketoimessa, jossa myyjät ja ostajat eivät ole EVL:n korkorajoitussäännöksen mukaisessa etuyhteydessä toisiinsa.³²⁰

Vaikka meno-tuloteoriaa pidetään edelleen lähtökohtana arvonnousujen tai arvonnousujen realisoinnille, voi yrityksen tulokseen IFRS-tilinpäätösten ja rahoitusvälineiden käypään arvoon arvostamisen myötä sisältyä realisoitumattomia arvonnousuja. Hallituksen esityksen pohjalta on säädetty, että esimerkiksi likvidien rahoitusinstrumenttien realisoitumattomat arvomuutokset tulisivat EVL:n mukaan toimitettavan verotuksen piiriin. Esityksen tavoitteena oli se, että EVL:ssä huomioitaisiin muutokset kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista ja kirjanpitolainsäädännön kehittämisestä.³²¹

Lainsäädännön ns. IFRS-sopeutuksesta huolimatta EVL:n mukaisessa verotuksessa pääpaino on edelleen realisointiperiaatteen toteutumisessa, sillä poikkeukset koskevat ainoastaan rahoitusvälineitä ja niitäkin vain osittain.³²² EVL 5 §:n 8 kohdan mukaan kaupankäyntitarkoituksessa olevien rahoitusvälineiden KPL 5.2a §:n tai IFRS-standardien mukaan tuloslaskelman tuotoksi kirjatut arvonnousut ovat veronalaista tuloa ja kuluksi kirjatut arvonnousut vähennyskelpoista menoa EVL 8 §:n 2 kohdan nojalla. Säännöksen tehtävänä on ollut varmistaa se, että yhtiön jakama voitto tulee verotetuksi huolimatta siitä, että tilikauden tulokseen ja muuhun omaan pääomaan saattaa sisältyä

---

³²⁰ Helminen 2022: luku 5 Verovelvollisuusasema ja asuinvaltio – maastapoistumisverotus.

³²¹ HE 176/2008 vp: 23.

³²² Andersson & Penttilä 2014: 142

realisoitumattomia eriä.³²³ Säännöksissä ei anneta suoraa määritelmää sille, mikä katsotaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvälineeksi. Sellaiseksi voidaan kuitenkin katsoa esimerkiksi sellainen varoihin tai velkoihin kuuluva erä, joka on hankittu tai syntynyt lähtökohtaisesti sen vuoksi, että se voidaan myydä tai ostaa se takaisin lyhyen ajan sisällä tai joka on osa lyhyttä sijoitussalkkua ja on joku muu kuin suojausinstrumentiksi määritetty johdannainen.³²⁴

On kuitenkin huomattava, että EVL 5 §:n 8 kohdan mukainen kirjaus edellyttää sitä, että tilinpäätös on laadittu IFRS-standardien mukaan. Suomessa IFRS-standardien mukainen tilinpäätöksen laatiminen koskee KPL 7a §:n mukaan niitä yrityksiä, jonka arvopaperit on otettu kaupankäynnin kohteeksi Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa säännellyllä markkinalla. Yritys voi tilinpäätöksessään noudattaa vapaaehtoisesti IFRS-standardia, vaikkei täyttäisikään KPL 7 a §:n mukaista määritelmää.³²⁵ Mahdollisuus laatia IFRS-tilinpäätös vapaaehtoisesti perustuu kirjanpitovelvollisten keskinäisen tasavertaisuuden varmistamiseen, sillä IFRS-tilinpäätöksellä voi olla vaikutusta esimerkiksi yrityskaupoissa.³²⁶

Täten EVL 5 §:n 8 kohdan soveltamisala ulottuu kaikkiin niihin yhtiöihin, joilla on kaupankäyntitarkoituksessa pidettyjä rahoitusvälineitä ja jos niiden arvonmuutokset on kirjattu säännöksen mukaisesti. Toisaalta tavanomaista liiketoimintaa harjoittavilla yrityksillä on harvoin hallussaan mittavia kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvälineitä.³²⁷ Täten ns. IFRS-sopeutumisesta huolimatta muutoksella ei ole suurta muutosta verotukseen, sillä IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus ei koske suurta joukkoa, eikä kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvälineitä ole hallussaan monella yrityksellä.

---

³²³ Tomperi 2022: 78.

³²⁴ Verohallinto 2014: luku 5.2 Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat.

³²⁵ Haaramo, Palmuaro & Peill 2021: luku 1. IFRS-standardit – globaali tilinpäätösraportoinnin harmonisointi.

³²⁶ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 331.

³²⁷ HE 176/2008 vp: 6

5.4 Luovutuksen veronalaisuus

EVL:ssä tulokäsitemäärittely on laaja.³²⁸ Koska EVL:n tulokäsitemäärittely poikkeaa TVL:n vastaavasta, laskeaan veronalainen luovutusvoittokin eri tavoin näiden eri kahden lain välillä.³²⁹ EVL 5 §:n 1 kohdan mukaan veronalaisia elinkeinotuloja ovat muun ohessa rahoitus-, vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja muusta omaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetyistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet 6 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyin poikkeuksin. EVL ei suoraan tunneta käsitettä luovutusvoitto, vaan EVL:ssä käytetään termejä luovutushinnan veronalaisuus ja hankintameno vähennyskelpoisuus. Näiden nettovaikutuksena syntyy luovutusvoiton käsite.³³⁰ EVL 6 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan yhteisöjen käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta on verovapaata tuloa ja hankintameno vähennyskelpotonta menoa tiettyjen edellytysten täyttyessä. Toisin sanoen käyttöomaisuuden luovutusvoitto on verovapaa, mutta luovutustappio vähennyskelpoton.³³¹ Säännös poikkeaa laajasta tulokäsitemäärittelystä ja se on säädetty pääasiallisesti kansainväliseen verokilpailuun vastaamiseksi.³³² Tällä poikkeamisella ei ole suurta merkitystä fiskaalisesta näkökulmasta katsottuna, mutta sillä voi olla suuri merkitys mitä tulee esimerkiksi yrityksen sijoittumisiin tai investointeihin.³³³

KPL 4:3 §:n mukaan taseen erät jaetaan pysyviin ja vaihtuviin käyttötarkoituksensa perusteella. Pysyviä ovat erät, jotka on tarkoitettu tuottamaan tuloa jatkuvasti useana tilikautena. Taseessa ne esitetään kolmeen pääryhmään jaettuna: aineelliset hyödykkeet, aineettomat hyödykkeet ja sijoitukset.³³⁴ Pysyvien vastaavien luovutuksesta saadut myyntivoitot ovat pääsääntöisesti kokonaisuudessaan veronalaista tuloa omistusasajasta riippumatta, mutta tällöin myös myydyin hyödykkeen vähentämättä oleva hankintameno on täysimääräisesti vähennyskelpoinen elinkeinotulosta. Käytännössä

---

³²⁸ Malmgrén & Myrsky 2020: 161.

³²⁹ Leppiniemi & Walden 2019: luku. Mistä on kysymys?

³³⁰ Kukkonen & Walden 2019: 375.

³³¹ Verohallinto 2021b: luku 1 Johdanto.

³³² Nuotio 2022: 537-538, ks. HE 92/2004 vp jakso 3.3.1.

³³³ Urpilainen & Vahtera 2013: 46.

³³⁴ Leppiniemi, Leppiniemi & Kisanlahti 2013: luku. Tilinpäätös ja toimintakertomus.

ongelmatilanteita saattaa esiintyä, koska omaisuuden hankintamenon verotuksellinen ja kirjanpidollinen käsittelyt eivät aina ole yhtenäiset. Esimerkiksi tällaisesta tilanteesta on osakehuoneiston perusparannusmenot, joiden vähennysoikeuteen saattaa liittyä problematiikkaa kirjanpidon ja verotuksen välillä.³³⁵

Myyjän ollessa osakeyhtiö tai osuuskunta, on verokanta ilman muita vähennyksiä ja tapiokuitauksia 20 %.³³⁶ Henkilöyhtiöiden eli avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön tulos jaetaan tulo-osuuksina yhtiömiehille pääoma ja/tai ansiotulona verotettavaksi riippuen yhtiömiehen osuudesta edellisen vuoden nettovarallisuuteen.³³⁷ Myös yksityisliikkeen jaettava yritystulo jaetaan pääoma- ja ansiotuloon elinkeinotoimintaan kuuluvan nettovarallisuuden mukaan.³³⁸

EVL 5 §:n 1 kohdassa mainittujen omaisuusryhmien lisäksi veronalaisuuden piiriin kuuluvat EVL 50 §:n nojalla myös omaisuudesta saadut vakuutus- ja vahingonkorvaukset. Tämän lisäksi luovutetusta, tuhoutuneesta tai muulla tavoin menetystä kuluva käyttöomaisuudesta saadut veronalaiset luovutushinnat tuloutetaan EVL 41 §:n nojalla³³⁹ sinä verovuonna, jolloin omaisuus on luovutettu tai menetys todettu. Suoran tulouttamisen soveltamisalaan ei kuitenkaan kuulu menojäännösjärjestelmän mukaan poistettavat hyödykkeet, kuten koneet.³⁴⁰ EVL 42.2 §:n mukaan maa-alueen, arvopaperin ja muun kulumattoman omaisuuden veronalaiset luovutushinnat ja muut vastikkeet tuloutetaan ja hankintameno tai sen vähennyskelpoinen osa poistetaan 8 a §:ssä säädetyin poikkeuksin sinä verovuonna, jona omaisuus on luovutettu, tuhoutunut, vahingoittunut tai lopullisesti menetetty.

---

³³⁵ Leppiniemi & Walden 2019: luku. Tavoitetulos ja kuluvarasto.

³³⁶ Kukkonen & Walden 2019: 375.

³³⁷ Verohallinto 2022c: Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö.

³³⁸ Anderson & Penttilä 2014: 74

³³⁹ EVL 41 §:n mukaan luovutetusta sekä tuhoutuneesta, anastetusta tai muusta syystä menetetystä muusta kuin 30 ja 31 §:ssä tarkoitettusta kuluva käyttöomaisuudesta saadut veronalaiset luovutushinnat ja muut vastikkeet tuloutetaan ja vähennyskelpoinen poistamatta oleva hankintamenon osa vähennetään sinä verovuonna, jona käyttöomaisuus on luovutettu tai menetys on todettu, 43 §:ssä säädetyin poikkeuksin.

³⁴⁰ Kukkonen & Walden 2019: 377.

Irtaimen käyttöomaisuuden luovutushinnat ja muut vastikkeet tulevat verotetuksi epäsuorasti³⁴¹ siten, että luovutushinta vähennetään menojäännöksestä, josta poisto laskeaan. Tällä tavoin poistot myöhempien vuosien aikana poistot pienenevät, mutta vastaavasti verotettava tulo kasvaa. Jos omaisuudesta saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet ylittävät jonain verovuonna poistamattomien hankintamenojen määrän, on tämä negatiivinen menojäännös lähtökohtaisesti verovuoden tuottoa EVL 30 §:n nojalla. Mikäli omaisuuden negatiivinen menojäännös johtuu tulipalosta tai muusta omaisuutta kohdanneesta vahinkotapahtumasta, ei saldoa tarvitse tulouttaa heti, vaan siitä voidaan tiettyjen edellytysten täytyessä muodostaa EVL 43 §:n nojalla jälleenhankintavaraus.³⁴² Soveltamisen edellytyksenä on esimerkiksi se, että verovelvollinen jatkaa elinkeinotoimintaansa ja vastaava varaus on tehty myös kirjanpidossa. On myös huomattava, että verovelvollisen tulee käyttää jälleenhankintavaraus verovuonna tai kahden seuraavan vuoden aikana.³⁴³

5.5 Luovutustappioiden vähennyskelpoisuus

5.5.1 Vähennyskelpoiset luovutustappiot

Elinkeinoverotuksessa muista kuin käyttöomaisuusosakkeista syntyvän luovutustappion saa vähentää elinkeinotulosta.³⁴⁴ Lähtökohtana luovutustappioiden vähennyskelpoisuudelle on EVL 8 §:n 1 momentin 1 kohta, jossa vähennyskelpoiseksi menoksi säädetään rahoitusomaisuuden, vaihto-omaisuuden, sijoitusomaisuuden ja muun omaisuuden hankintamenot 8 a ja 42 a §:ssä säädetyin poikkeuksin sekä 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettu sijoitusomaisuuden arvonkorotus. EVL:ssä tappiot voi vähentää muista EVL-tuloista kymmenen vuoden aikana.³⁴⁵ Suomen verotusjärjestelmässä luovutustappiot ovat

---

³⁴¹ Epäsuoralla tuloutuksella tarkoitetaan sitä, että omaisuuden luovutusvoittoa tai tappiota ei lueta saajalleen verovuonna veronalaiseksi tuloksi tai vähennyskelpoiseksi menoksi, vaan tuloutus tapahtuu menojäännösjärjestelmän kautta.

³⁴² Tomperi 2022: 114.

³⁴³ Verohallinto 2021a: luku 5.3 Jälleenhankintavaraus.

³⁴⁴ Leppiniemi & Walden 2019: luku. Tavoitetulos ja kuluvarasto.

³⁴⁵ Kukkonen 2007: 38.

vähennyskelpoisia ainoastaan tulevista tuloista. Takautuva tappiovähennys, eli ns. carry back ei ole mahdollinen Suomen elinkeinoverolaissa, vaikka tämänlainen vähennysjärjestelmä on käytössä esimerkiksi Yhdysvalloissa ja Ranskassa.³⁴⁶

EVL 6b.2 §:ssa on säädetty, että luovutustappio on vähennyskelpoinen sellaisten käyttöomaisuusosakkeiden osalta, jotka on yhtäjaksoisesti omistettu alle vuoden ajan. Verojärjestelmän rakenteen vuoksi on säädetty, että vähennyskelpoiset käyttöomaisuuden luovutustappiot voi vähentää vain vastaavista veronalaisista osakkeiden luovutusvoitoista verovuonna ja viitenä sitä seuraavan vuoden aikana.³⁴⁷ Suomen verolainsäädännössä tyypillisimmät verosuunnittelumahdollisuudet³⁴⁸ on torjuttu erityissäännöksillä. Erityissäännöksillä on asetettu tiettyjä ehtoja esimerkiksi osakkeiden omistusosuudelle ja -ajalle, luovuttajalle ja luovutuksen kohteelle, sekä käyttöomaisuuden määritelmälle.³⁴⁹ Verotuksen symmetrian toteutumisen voidaan turvata soveltamalla keinotekosiin järjestelyihin VML 28 §:n veron kiertämisestä koskevaa säädöstä.³⁵⁰ Myös muun omaisuuden omaisuuslajin lisäämistä EVL:ään perusteltiin perusteettomien etujen estämisellä, sillä ilman muun omaisuuden omaisuuslajia yhteisön varsinaiseen liiketoimintaan liittymättömät osakesijoitukset luettaisiin kuuluvaksi ensisijaisesti yhteisön käyttöomaisuuteen. Tämän johdosta yhtiön osakesijoitukset katsottaisiin verovapaiksi käyttöomaisuuden luovutusvoitoiksi.³⁵¹

5.5.2 Vähennyskeltvottomat luovutustappiot

Käyttöomaisuuteen kuuluvat EVL 12 §:n nojalla elinkeinossa pysyvässä käytössä olevat hyödykkeet. Hallituksen esityksessä omaisuuden kuulumista käyttöomaisuuteen on kuvailtu siten, että se kuuluu käyttöomaisuuteen, kun se palvelee verovelvollisen elinkeinotoimintaa. Osake katsotaan kuuluvaksi käyttöomaisuuteen esimerkiksi silloin, kun

---

³⁴⁶ Kukkonen 2007: 184.

³⁴⁷ Mähönen & Villa 2009: 104-105.

³⁴⁸ Näistä mainittakoon esimerkiksi keinotekoiset vaiheittaiset toimet ja hinnoittelupoikkeamat.

³⁴⁹ Verohallinto 2021b: luku 2.2 Luovuttajaa koskevat edellytykset ja 3.1 Käyttöomaisuuden määritelmä.

³⁵⁰ HE 92/2004 vp: 31.

³⁵¹ HE 257/2018 vp: 23.

niiden omistamisen lähtökohtana on yrityksen suoritteiden menekin lisääminen tai edistäminen tai tuotannontekijöiden hankkimisen turvaaminen tai helpottaminen. Käyttöomaisuusosakkeita on esimerkiksi tytäryhtiöosakkeet, omistusyhteisyriyten osakkeet tai strategiset osakeomistukset.³⁵² Verohallinto on luonnehtinut tyypillisiksi käyttöomaisuusosakkeiksi esimerkiksi markkinointi- ja myyntiyhtiöiden ja tuotanto- ja alihankintayhtiöiden osakkeet, jotka edistävät verovelvollisen omaa elinkeinotoimintaa.³⁵³ Ratkaisevaa ei kuitenkaan ole se, toimiiko tytär- tai sisaryhtiö samalla alalla kuin osakkeet omistava yhtiö. Kirjapainoalalla toimivan yrityksen käyttöomaisuuteen luettiin ratkaisussa KHO 1990-B-515 autoalalla toimivan yrityksen osakkeet.³⁵⁴ On kuitenkin huomattava, että täysimääräisesti omistuksessa olevan tytäryhtiön osakkeet voivat kuulua myös EVL 12 a §:n muun omaisuuden omaisuusluokkaan, jos osakkeiden omistus ei edistä verovelvollisen omaa elinkeinotoimintaa.³⁵⁵

EVL 6b §:ssä säädetään osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen käyttöomaisuusosakkeiden luovutusvoittojen verovapaudesta. Symmetriaperiaatteen mukaan verovapaasti luovutettavien osakkeiden luovutustappio on vastaavasti vähennyskelvoton. Lisäksi eräissä verovapaissa luovutuksissa tietyt erät palaavat kuitenkin tuloon, mutta säännös koskee myös sellaista luovutusta, jossa vähennyskelpoisen luovutustappion määrää voidaan rajoittaa.³⁵⁶ EVL 6 b §:n 2 momentin mukaan osakkeiden verovapaa luovutus – ja vähennyskelvoton tappio tulevat kyseeseen, kun seuraavat edellytykset täyttyvät:

1) verovelvollinen on omistanut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan ajanjaksona, joka on päättynyt enintään vuotta ennen luovutusta, vähintään kymmenen prosentin osuuden luovutettavan yhtiön osakepääomasta ja luovutettavat osakkeet kuuluvat näin omistettuihin osakkeisiin,

---

³⁵² HE 92/2004 vp: 32.

³⁵³ Verohallinto 2021b: luku 3.1 Käyttöomaisuuden määritelmä.

³⁵⁴ Engblom ym. 2020: 18.

³⁵⁵ Verohallinto 2021b: luku 3.1 Käyttöomaisuuden määritelmä.

³⁵⁶ Tikka ym. 2020: luku 13. Käyttöomaisuus: koneet, kalusto, rakennukset, osakkeet ym..

2) luovutuksen kohteena oleva yhtiö ei ole kiinteistö- tai asunto-osakeyhtiö taikka osakeyhtiö, jonka toiminta tosiasiallisesti käsittää pääasiallisesti kiinteistöjen omistamista tai hallintaa, ja

3) luovutuksen kohteena oleva yhtiö on kotimainen tai sellainen yhtiö, jota tarkoitetaan Euroopan yhteisöjen neuvoston eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä antaman direktiivin 2 artiklassa, taikka yhtiön asuinvaltion ja Suomen välillä on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus, jota sovelletaan yhtiön jakamaan osinkoon.

Vaikka muun omaisuuden luovutustappiot ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia EVL 8.1 §:n 1 kohdan mistä tahansa elinkeinotoiminnan tulosta, on asiassa säädetty kuitenkin erityissäännös. Poikkeuksen muodostaa EVL 8 a §, jonka mukaan muuhun omaisuuteen kuuluvan, muun kuin 6 b §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun yhtiön osakkeen ja avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen vain muun omaisuuden luovutuksesta syntyneistä veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna.³⁵⁷ Tällaisen luovutustappion rajoitettu vähennyskelpoisuus johtanee usein siihen, että tappiosta muodostuu käytännössä vähennyskelvoton.³⁵⁸ Lisäksi on huomattava, että jos muun omaisuuden omaisuuslajiin kuuluva hyödyke ei liity yhtiön harjoittamaan tulonhankkimistoimintaan, on sen luovutushinta veronalaista tuloa, mutta hankintameno vähennyskelpoinen vain tulon määrään asti. Tämä juontaa juurensa siitä, että muussa kuin tulonhankkimiskäytössä oleva omaisuus on usein osakkaan yksityiskäytössä olevaa omaisuutta. Täten ei olisi perusteltua, että yksityistaloutta palvelevan hyödykkeen luovutustappio olisi yhtiön verotuksessa vähennyskelpoinen, kun se ei sitä ole henkilöverotuksen puolellakaan.³⁵⁹

---

³⁵⁷ Säännöstä sovelletaan myös EVL 51d. 3 §:n mukaisesti myös purkutappioon.

³⁵⁸ Nykänen 2019d: 145.

³⁵⁹ Nykänen 2019d: 148-149.

5.5.3 Osittain vähennyskelpoiset luovutustappiot ja luovutushintaan tehtävät oikaisut

Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaus toteutuu, jos luovuttaja täyttää EVL 6 b §:n 2 momentin mukaiset edellytykset. Mikäli käyttöomaisuusosakkeet on omistettu alle vuoden ajan tai omistusosuus on alle kymmenen prosenttia, on tällaisesta luovutuksesta saatu voitto veronalainen. Jos tällaisessa luovutuksessa syntyy luovutustappiota, on se vähennyskelpoinen EVL 6b. 4 §:n nojalla verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuonna.³⁶⁰ Alle vuoden omistettujen käyttöomaisuusosakkeiden osalta vähennyskelpoisen luovutustappion määrää pienentävät verovelvollisen saama osinko luovutetulta yhtiöltä, konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa (825/1986) määritelty konserniavustus tai vastaava näihin verrattava yhtiön varallisuutta vähentänyt erä³⁶¹. Edellä mainittuja oikaisuja ei kuitenkaan tehdä sellaisissa luovutuksissa syntyneissä luovutustappioissa, jotka ovat vähennyskelpoisia sen perusteella, että omistusosuus luovutuksen kohteesta on alle 10 prosentin osakepääomasta.³⁶²

Vaikka kyseessä olisi muutoin verovapaa osakeluovutus, voi osa luovutushinnasta olla veronalaista tuloa EVL 6b.3 §:n nojalla. Tuloon palaava erä voi syntyä, jos luovutuksen kohteena olevista osakkeista on tehty arvonalentumispoisto (EVL 42.1 §), hankintamenoista on aiemmin vähennetty varaus, hankintameno on saatu EVL 8.1 §:n 2 kohdassa tarkoitettu avustusta tai konsernin sisäisessä luovutuksessa on aiemmin syntynyt vähennyskelpoinen luovutustappio.³⁶³ Vaikka edellä mainittua, EVL 42.1 §:ssä säädettyä arvonalentumispoistoa ei ole enää voinut tehdä, voi vanhoja poistoja olla vielä jäljellä. Lisäksi oikaisuerät aiheuttanevat tulkintaongelmia verotuksen toimittamisen yhteydessä. Lähtökohtana luovutusvoittoverotuksen edellä mainituille oikaisuerille on symmetrian toteutuminen reaalisten voittojen ja tappioiden välillä.³⁶⁴ Lisäksi osakeluovutuksen

---

³⁶⁰ Malmgrén & Myrsky 2020: 537-538.

³⁶¹ Muuna tällaisena eränä voidaan pitää esimerkiksi omien osakkeiden lunastusta tai alihintaista kauppaa kohdeyhtiön toimesta.

³⁶² Verohallinto 2021b: luku 8.3. Luovutustappion oikaisu alle vuoden omistettujen osakkeiden osalta.

³⁶³ Tikka ym. 2020: luku 13. Käyttöomaisuus: koneet, kalusto, rakennukset, osakkeet ym.

³⁶⁴ Kukkonen 2007: 178-179.

luovutustappion vähennyskelpoisuuden edellytys on se, että ne kuuluvat käyttöomaisuuteen. Oikeuskäytännössä on jouduttu ottamaan kantaa luovutusajankohdan olosuhteisiin ja niiden muutoksiin, sekä osakkeiden käyttöomaisuusluonteen arviointiin. Tällaisten kysymysten punninta on tullut kyseeseen oikeuskäytännössä esimerkiksi kiinteistöjen vuokrauksen osalta.³⁶⁵

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2010:50 käyttöomaisuudeksi ei luettu omaisuutta, jonka luovuttajayhtiön ja kohdeyhtiön välisen toiminnallisen yhteyden katsoitiin katkenneen.

Asiassa on kysymys siitä, voidaanko A Oy:n verovuonna 2005 myymien B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden katsoa säilyttäneen käyttöomaisuusluonteensa vaikka luovutettujen osakkeiden ja A Oy:n toiminnallinen yhteys on katkennut verovuodesta 2000 alkaen. Asiassa saadun selvityksen mukaan B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden on katsottava olleen yhtiön käyttöomaisuutta vuoden 1999 loppuun asti, johon asti yhtiöiden välillä on vallinnut toiminnallinen yhteys. Laki ei sisällä kuitenkaan säännöksiä siitä, milloin omaisuuslaji voi muuttua käyttötarkoituksen tai muun syyn vuoksi. Ottaen huomioon A Oy:n toiminnan luonne verovuoden 1999 jälkeen ja sen ajanjakson pituus, jolloin B Oy:n ja C Oy:n osakkeiden on katsottava olleen luonteeltaan yhtiön liiketoimintaan kuulumatonta omaisuutta, korkein hallinto-oikeus katsoo, että B Oy:n ja C Oy:n osakkeita ei voida pitää A Oy:n käyttöomaisuuteen kuuluvina osakkeina verovuonna 2005, jolloin ne on luovutettu.

Asiassa vaikuttanee eniten se, että toiminnallinen yhteys on ollut pitkään katkenneena. Ratkaisua on perusteltu sillä, että osakkeiden käyttöomaisuusasema on muuttunut verovuodesta 2000 alkaen ja sen jälkeen yhtiöillä on ollut enää hallinnollinen yhteys. Koska osakkeita pidettiin TVL-omaisuuteen, eli nykyiseen muuhun omaisuuteen kuuluvana, oli niiden luovutuksesta syntynyt voitto veronalaista tuloa. Ratkaisua voidaan kritisoida verovelvollisen luottamuksensuojan näkökulmasta, sillä asiassa ei ilmennyt, että veroviranomainen olisi aiemmin tutkinut osakkeiden käyttöomaisuusluonteen tai antanut suullista tai kirjallista ohjetta omaisuuslajin tulkinnasta. Luottamuksensuojaperiaatteen

---

³⁶⁵ Penttilä 2010: 504.

ydinajatuksena voidaan pitää ennen kaikkea yksilön suojaa julkista valtaan vastaan.³⁶⁶ Verotuksessa sovellettava säännös on VML 26 §:n 2 momentti³⁶⁷, jonka ei voida katsoa tässä muodostuvan. Ratkaisusta voidaan päätellä, että hallinnollinen yhteys ei riitä, vaan luovuttajalla tulisi olla osakkeisiin myös toiminnallinen yhteys³⁶⁸. Käyttöomaisuuteen kuuluvan omaisuuden osalta esimerkiksi koneiden ja maa-alueen osalta harvoin syntyy tulkintaongelmia, mutta osakkeiden osalta asia lienee tulkinnanvaraisempi.

5.5.4 TVL-luovutustappioiden vähentäminen elinkeinotulosta

Aiemmin todetun mukaisesti verovuodesta 2020 alkaen eräiden yhteisöjen verotus toimitetaan EVL:n mukaan huolimatta sen harjoittaman toiminnan luonteesta. Tästä seurasi se, että näiden yhteisöjen osalta muun toiminnan tulolähde eli ns. henkilökohtainen tulolähde on poistettu käytöstä.³⁶⁹ Näillä yhteisöillä voi kuitenkin olla vähentämättä TVL 50 §:n mukaisia henkilökohtaisen tulolähteen luovutustappioita. Näiden luovutustappioiden vähennysoikeudesta säädetään EVL:n siirtymäsäännöksessä, jonka mukaan 1.1.2020 vähentämättä oleva TVL 50 §:n mukainen luovutustappio vähennetään ensisijaisesti muun omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta. Mikäli tällaista luovutusvoittoa ei ole, vähennetään luovutustappio muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden tai kiinteistöjen luovutuksesta syntyneestä voitosta. Kyseinen säännös koskee sellaista yhteisöä, johon sovelletaan EVL 1 §:n 2 momenttia. Säännöksellä ei kuitenkaan ole vaikutusta luovutustappion vähentämiselle säädettyyn aikaan, vaan se on kuten TVL 50 §:ssä säädetään eli verovuosi ja viisi sitä seuraavaa vuotta.³⁷⁰

Mikäli tulolähdejaon poistaminen ei koske muuta kuin elinkeinotoimintaa tai maataloutta harjoittavaa verovelvollista yhtiömuotonsa tai yleishyödyllisyysasemansa vuoksi,

---

³⁶⁶ Råbinä 2022: 170.

³⁶⁷ Verotusmenettelystä annetun lain (VML) 26 § 2 momentin mukaan asian ollessa tulkinnanvarainen tai epäselvä ja jos verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä viranomaisen noudattaman käytännön tai ohjeiden mukaisesti, on asia ratkaistava tältä osin verovelvollisen eduksi, jos ei erityisistä syistä muuta johdu.

³⁶⁸ Useimmiten toiminnallisen yhteyden on katsottu syntyvän merkittävästä keskinäisestä liiketoiminnasta.

³⁶⁹ Engblom ym. 2020: 6.

³⁷⁰ HE 257/2018 vp: Yleisperustelut.

voi tällaiselle verovelvolliselle kuitenkin syntyä verovuonna 2020 tai sen jälkeen henkilökohtaisen tulolähteen tappioita. Mikäli verovelvollisen asema muuttuu myöhemmin siten, että verovelvollisen verotus toimitetaan elinkeinoverolain mukaan, verovuonna 2020 tai sen jälkeen syntyvät luovutustappiot eivät ole vähennyskelpoisia elinkeinotoiminnan tulosta. Toisaalta jos verovelvollisen asema muuttuu siten, ettei verovelvolliseen sovelleta enää elinkeinoverolakia, vähentämättä olevat ennen verovuotta 2020 syntyneet henkilökohtaisen tulolähteen luovutustappiot ovat TVL:n nojalla vähennyskelpoisia henkilökohtaisessa tulolähteessä.³⁷¹

---

³⁷¹ Verohallinto 2022b: luku 4.2. TVL-luovutustappiot.

6 Keskeisimmät erot TVL:n ja EVL:n välillä

6.1 Sovellettavan verolain merkitys verovelvolliselle

Elinkeinotoiminnan rajanvetotilanteista suhteessa TVL:n mukaan verotettavaan toimintaan ei ole laissa nimenomaisia säädöksiä, vaan tulkinta on syntynyt pitkälti oikeuskäytännön kautta.³⁷² Ennen tulolähdejako uudistusta TVL:n ja EVL:n erilaiset rajanvetotilanteet aiheuttivat ongelmia erityisesti pk-yrityksille, sillä niiden oli hankalaa arvioida etukäteen esimerkiksi arvopaperikaupan ja kiinteistö sijoitustoiminnan verotuskohtelua. Myös käyttöomaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutukset saattoivat toisinaan aiheuttaa tulkinnallisia ongelmia.³⁷³ Vuoden 2020 tulolähdeuudistuksen myötä osakeyhtiöitä ja osuuskuntia ei veroteta enää TVL:n mukaan, vaan verotus tapahtuu lähtökohtaisesti EVL:n mukaan huolimatta siitä, harjoittaako kyseessä oleva yhteisö varsinaista elinkeinotoimintaa vai ei.³⁷⁴ Sen sijaan luonnollisella henkilöllä ja muilla kuin TVL 3 §:ssä³⁷⁵ tarkoitetuilla yhteisöillä voi edelleen olla sekä elinkeinotoiminnan, maatalouden että muun toiminnan tulolähteet.³⁷⁶ Jos tulolähteitä olisi vain yksi, tarkastelu voidaan keskittää lainvalintaan. Jos tulolähteitä on kaksi tai kolme, tarkastelu pohjautuu rajanvetotilanteisiin eri tuloverolakien välillä. Kyseeseen voi tulla myös varojen siirron arviointi eri tulolähteiden välillä.³⁷⁷

Verovelvollisen kannalta merkityksellistä voi olla se, luetaanko hänen toimintansa elinkeinotoiminnaksi vai ei. Sovellettava verolaki voi vaikuttaa merkittävästi verorasituksen suuruuteen, sillä EVL:n ja TVL:n välillä on eroja esimerkiksi osinkojen, jaksotuksen, luovutusvoiton ja -tappion verotuskohtelussa. Tämän lisäksi tuloksenlaskentatapa eroaa

---

³⁷² Kulovaara 2015: 79.

³⁷³ Kulovaara 2013.

³⁷⁴ Walden & Kukkonen 2020: 62.

³⁷⁵ Uusi sääntely koskee esimerkiksi osakeyhtiöitä ja osuuskuntia. Ne eivät vaikuta esimerkiksi luonnollisten henkilöiden, liikkeen- ja ammatinharjoittajien tai henkilöyhtiöiden verotukseen, eli näillä voi edelleen olla muun toiminnan, eli ns. TVL-tulolähde.

³⁷⁶ Malmgrén & Myrsky 2020: 85.

³⁷⁷ Ossa 2020: 67.

joiltain osin, jolloin sovellettava verolaki vaikuttaa myös verokantaan.³⁷⁸ TVL 30 §:n 1 momentin nojalla elinkeinotoiminnan jaettava yritystulo saadaan vähentämällä elinkeinotoiminnan tuloksesta aikaisempien verovuosien vahvistetut elinkeinotoiminnan tappiot. Sen jälkeen vähennetään TVL 30a §:n mukainen 5 prosentin yrittäjävähennys, jonka jälkeen yritystulo jaetaan ansiotuloksi ja pääomatuloksi. TVL 38.1 §:n mukaan jaettava yritystulo katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuu- lulle nettovarallisuudelle laskettua 20 prosentin vuotuista tuottoa. Tämän vuoksi esimerkiksi vuokra- ja korkotulot jotka olisivat luonnollisen henkilön verotuksessa pääoma- tuloa, ovat elinkeinotoiminnassa ansio- tai pääomatuloa nettovarallisuuslaskelman mu- kaisesti.³⁷⁹

Yksityishenkilöä voidaan verottaa EVL:n mukaan esimerkiksi huoneistojen ja kiinteistö- jen osto-, jalostus- ja myyntitoiminnassa, jos elinkeinotoiminnan tunnusmerkit³⁸⁰ täytty- vät.³⁸¹ Vaikka yksityishenkilöiden arvopaperikaupan voidaan katsoa ammattimaistuneen viimeisimpien vuosien aikana, tulkitaan se vain harvoin elinkeinotoiminnaksi. Vaikka EVL:n soveltamisala on osin täsmentymätön, arvioidaan toiminnan luonnetta elin- keinotoiminnan tunnusmerkkien täyttymisen kautta. Painoarvoa annetaan myös vero- velvollisen subjektiiviselle käsitykselle toiminnan laadusta, vaikkakin esimerkiksi arvopa- perisijoittamisen tulolähteen arviointi tapahtuu aina loppukädessä kokonaisarvioinnin perusteella.³⁸² Lähtökohtaisesti TVL:n mukainen verotus on yksityishenkilölle edulli- sempi vaihtoehto esimerkiksi hankintameno-olettaman käytön vuoksi. Käytännössä asia ei kuitenkaan ole näin yksiselitteinen, vaan asiaan vaikuttavat niin ikään tapauskohtaiset olosuhteet. Luonnollisten henkilöiden verotuksessa tulolähdejako ei ole täysin neutraali eri sijoitusmuotojen saralla, sillä kehitystoimintaa käsittävä aktiivinen

---

³⁷⁸ Kulovaara 2015: 90.

³⁷⁹ Malmgrén & Myrsky 2020: 767-768.

³⁸⁰ Yleisiä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä ovat muun muassa voiton tavoittelu, toiminnan taloudellin- nen riski ja itsenäisyys, suunnitelmallisuus ja jatkuvuus. Näiden ohella toiminnan tulee kohdistua laajaan tai rajoittamattomaan henkilöjoukkoon.

³⁸¹ Verohallinto 2022d: luku 2.2 Toiminnan verottaminen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mu- kaan.

³⁸² Verohallinto 2022e: luku 2 Luonnollisen henkilön arvopaperisijoittaminen.

kiinteistösijoittaminen voidaan katsoa elinkeinotoiminnaksi, kun taas TVL:n soveltamisalaan kuuluvat verovelvollisen rahaston kautta tekemät sijoitukset kohteisiin, joilla on vastaava taloudellinen luonne.³⁸³

Luonnollisen henkilön verotuksessa tulolähdejaon merkitys perustuu siihen, että eri tulolähteiden varat ja velat sekä tulot ja menot kohdistetaan oikeisiin tulolähteisiin. Lisäksi eri tulolähteiden tuloksen laskentaan sovelletaan erityisiä, tiettyä tulolähdettä koskevia säädöksiä.³⁸⁴ Elinkeinonharjoittaja ei voi hajauttaa tulojaan verotuksessaan siten, että osa verotettaisiin hänen henkilökohtaisena tulonaan ja osa yrityksen tulona³⁸⁵.³⁸⁶ Tulolähdejaolla voidaan varmistaa myös se, että verovelvollisen omaan työpanokseen perustuvat tulot verotetaan ansiotulona jaettavana yritystulona. Edellä esitetyn mukaisesti TVL:n ja EVL:n soveltamisen rajanvetotilanteisiin liittyy tiettyä epävarmuutta, eikä verovelvollinen voi aina etukäteen tietää sitä, miten verotuksen toimittaja tulkitsee hänen toimintansa luonteen. EVL:n sanamuoto elinkeinotoiminnan arvioinnissa on tulkinnanvarainen ja korostaa ennakkollista seuraamusharkintaa liiketoimintaluonteen selvittämisessä.³⁸⁷

6.2 Luovutustappioiden ja arvонmenetyksen verotuskohtelu TVL:ssä ja EVL:ssä

Symmetriaperiaate ja verotuksen neutraliteetti ovat verotuksen yleisiä periaatteita. TVL:ssä ja EVL:ssä pääsääntönä on luovutusvoiton veronalaisuus ja luovutustappion vähennyskelpoisuus. Tämän pääsäännön täytyessä myös symmetriaperiaate toteutuisi täydellisesti, mutta käytännössä tämä ei kuitenkaan toteudu. Luovutusvoittojen veronalaisuuden ja luovutustappioiden vähennyskelpoisuuden osalta tulkinnallisia

---

³⁸³ Kulovaara 2015: 90-91.

³⁸⁴ Ossa 2020: 66.

³⁸⁵ Progression murtaminen voi kuitenkin tulla kyseeseen, jos verovelvollisen puoliso on mukana yritystoiminnassa.

³⁸⁶ Malmgrén & Myrsky 2020: 770.

³⁸⁷ Kulovaara 2015: 91.

ongelmia ei synny yhtä helposti kuin arvonmenetysten kohdalla, sillä sekä TVL:ssä että EVL:ssä on säädetty sekä luovutusvoittojen että -tappioiden verotuskäsittelystä. Elinkeinoverotuksessa muista kuin käyttöomaisuusosakkeista syntyvän luovutustappion saa vähentää elinkeinotulosta. TVL:n mukaisessa verotuksessa omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. TVL:n mukaisissa luovutustappioissa omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen luovutusvoitosta tai muusta pääomatulosta verovuonna ja viitenä seuraavana vuotena TVL 50 §:n 1 momentin nojalla. EVL:ssä tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tulosta, mutta on TVL 119.1 §:n mukaisesti vähennyskelpoinen seuraavan kymmenen verovuoden ajan.

Nykyisessä TVL:ssä ei ole määritelty menetyksen käsitettä lukuun ottamatta TVL 50.3 §:n 2 kohtaa.³⁸⁸ Sen sijaan EVL:ssä on erikseen säädetty vähennyskelpoisiksi tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot EVL 7.1 §:n nojalla, sekä tämän lisäksi elinkeinotoimintaan liittyvät menetykset.³⁸⁹ Tämä heijastuu myös oikeuskäytäntöön, sillä TVL:n mukaisessa verotuksessa menetysten vähennyskelpoisuus on rajoitetumpaa kuin EVL:n puolella, vaikka kyseessä olisi lähes samoissa olosuhteissa tapahtunut omaisuuden arvonmenetys. Esimerkiksi valuuttakurssitalletuksesta aiheutunutta kurssitappiota ei hyväksytty tuloverotuksessa vähennyskelpoiseksi menoksi ratkaisussa KHO 2015:178, sillä TVL 54 b §:n nojalla vähennyskelpoinen kurssitappio on vain tulonhankkimisvelasta aiheutunut kurssitappio, eikä 54 b §:ää voitu tulkita laajemmin. Tulkinnanvaraista asiaa on perusteltu verovelvollisen toimesta myös siitä näkökulmasta, että vastaava meno olisi EVL 18 §:n 3 kohdan mukainen vähennyskelpoinen kurssitappio.

Verotuksen neutraliteetin toteutuessa sijoitus- ja rahoitusmuotojen tulisi olla samassa asemassa.³⁹⁰ Voidaan kuitenkin todeta, että verotusjärjestelmän sijoitusmuotoneutraliteetti ei toteudu erityisesti TVL:ssä, sillä esimerkiksi velkakirjojen arvonmenetysten

---

³⁸⁸ Säännöksessä säädetään arvopaperin lopullisesta arvonmenetyksestä.

³⁸⁹ Nykänen 2022: 139.

³⁹⁰ Niskakangas ym. 2020: 17.

verotuskohtelu poikkeaa esimerkiksi osakkeiden vastaavasta. Verojärjestelmän rahoitusmuotoneutraalius ei myöskään toteudu, etenkin kun tarkastelu tehdään rahoituksen antajan näkökulmasta. Tämä korostuu esimerkiksi takaustappioissa, sillä TVL:ssä takaustappiot ovat vähennyskeltottomia, kun taas EVL:ssä ne ovat pääsääntöisesti vähennyskelpoisia. Verotuskäsittelyn erot tulevat esiin myös johdannaisinstrumenttien tappioiden vähennysoikeudessa, sillä TVL:n puolella tappioiden vähennyskelpoisuus on huomattavasti rajoitetumpaa. Johdannaisten verotuksen erot korostuvat myös option luovutusvoiton verotuksessa, sillä EVL:n mukaisessa verotuksessa option asettajan saama preemio on tiettyjen edellytysten täytyessä veronalaista verovuonna, jolloin optiosopimus suljetaan, toteutetaan tai se raukeaa. Sen sijaan TVL:ssä option asettajan saama preemio on veronalaista sinä verovuonna, jolloin se on ollut nostettavissa.³⁹¹ Käytännössä tämä merkitsee sitä, että verovelvolliselle voi syntyä verotettavaa tuloa, vaikka optiosopimuksen lopputulema olisi tappiollinen. Lisäksi julkisesti noteerattujen sijoitusinstrumenttien tappioiden verotuskohtelu poikkeaa näiden kahden veronlain välillä. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 2010:74 muulla kuin julkisesti listatulla markkinoilla kaupankäynnin kohteena olevan CFD-sopimuksen meno ei ole TVL 54 §:n mukainen tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuva meno, mutta EVL:ssä vastaava menetys olisi vähennyskelpoinen.

Tutkielmassa käsiteltyjen oikeustapausten osalta asian ratkaisuun vaikuttivat asian tilanne- ja tapauskohtaisuus, mutta niistä voidaan poimia yleisiä linjauksia, jotka selventävät voimassa olevan oikeuden tilaa. Tämä korostuu erityisesti omaisuuden menetysten osalta, sillä EVL:ssä menetykset on erikseen säädetty vähennyskelpoiksi, mutta TVL:ssä vähennysoikeus voidaan myöntää vain tiettyjen edellytysten täytyessä. Viime vuosien oikeuskäytännössä esimerkkinä tällaisesta tilanteesta on korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut KHO 2022:107 ja KHO 2022:108, jossa osakeyhtiölle myönnettiin vähennyskelpoinen menetys velkakirjaan perustuvasta saatavasta vahvistetusta saneerausohjelman mukaisesti tehdystä leikkauksesta.

---

³⁹¹ Verohallinto 2022a: luku 2.4 Option verotus tuloverolain mukaan

Sen sijaan ratkaisussa KHO 2020:107 luonnolliselle henkilölle vastaava menetys oli TVL 50 §:n 3 momentin 2 kohdan nojalla vähennyskelvoton. Verotuskäsittelyä näiden samoissa olosuhteissa tapahtuneisiin menetyksiin voidaan kyseenalaistaa, sillä TVL:n mukaisessa verotuksessa saatavan arvonmenetyksen lopullisuudesta voidaan pitää tiukempänä. KHO:n linjaa voidaan pitää myös oikeudenmukaisuuskysymyksenä erityisesti siksi, että arvonmenetystä voidaan pitää merkittävämpänä luonnollisen henkilön verotuksessa kuin osakeyhtiön verotuksessa. Menetyksen vähennyskelvottomuus saattaa vaikuttaa suurestikin sijoittajan talouteen, kun taas osakeyhtiön kohdalla vähennyskelvottomuus ei liene taloudellisesti niin merkittävä asia. Ennen kaikkea tavallisen ja juoksevan velkakirjan arvonmenetyksen verotuskohtelun erilaisuus ei ole perusteltua.

Moni oikeustapaus sekä TVL:n että EVL:n puolella osoittivat myös sen, että luovutustapion vahvistaminen edellytti vakaata tulonhankkimistoimintaa. Toisaalta kysymyksimerkiksi jäi se, kuinka suurta toiminnan tulisi olla ja millä mittarilla mitattuna, jotta toimintaa voidaan luonnehtia tulonhankkimistoiminnaksi. Ratkaisuissa nojaututtiin usein euromääräiseen laajuuteen kokonaisvaltaisen arvioinnin sijaan. Tapauksen osalta voidaan muodostaa varauksellinen oletus, että toiminnan laajuus -kriteeri täyttyy vasta tietyn euromäärän täytyttyä. Toisaalta sijoittajan sijoittaessa useisiin eri kohteisiin ei euromäärä transaktiota kohden nouse yleensä kovin suureksi, mutta laajuus voi olla suurempi kuin yhteen kohteeseen sijoittaessa. Tämä ei puolestaan tue sitä kantaa, että toiminnan laajuuden arviointi tehdään euromääräisesti. TVL:n ja EVL:n erot korostuvat erityisesti ratkaisussa KHO 2014:21³⁹², jonka ratkaisun perusteluissa viitattiin ja edellytettiin rahanlainaustoiminnan laajuutta ja luonnetta. Sen sijaan EVL:n mukaan toimitettavassa verotuksessa tällainen menetys on jo lain sanamuodossa määritetty vähennyskelpoiseksi.

---

³⁹² Ratkaisussa luonnollinen henkilö menetti yhtiön konkurssissa lainasaatavansa. Verotus toimitettiin TVL:n mukaan.

7 Johtopäätökset

Tutkielmassa tarkastelun kohteena on luovutustappioiden ja arvonmenetysten vähennyskelpoisuus. Tutkimuskysymystä on käsitelty sekä TVL:n että EVL:n soveltamisalalta. Tutkielman tarkoituksena on selvittää ennen kaikkea se, milloin kyseessä on vähennyskelpoinen luovutustappio tai arvonmenetys ja mitä edellytyksiä sille asetetaan oikeuskäytännössä ja lainsäädännössä. Tämän lisäksi tutkielmassa tarkasteltiin sitä, mitkä asiat voivat estää tai rajoittaa vähennyskelpoisuutta, sekä miten TVL:n ja EVL:n verotuskohtelut eroavat luovutustappioiden ja arvonmenetysten osalta. Tutkielmassa tarkastelun keskiössä on erityisesti TVL 50 §, jota voidaan pitää hyvin monitulkintaisena säännöksenä. Säännös soveltuu selkeästi tilanteisiin, jossa oikeustoimi vastaa lain sanamuotoa, mutta jos säännöksessä ei erikseen ole säädetty tietyn toimen verotuskohtelusta, voidaan tulokinnassa päätyä erilaisiin lopputulemiin.

Lähtökohtana hyvälle verotusjärjestelmälle pidetään muun muassa verotuksen neutraaliuutta, oikeusvarmuutta, ja tehokkuutta. Verotuksen neutraaliuudella tarkoitetaan sitä, että verotus ei vaikuta verovelvollisen taloudellisiin päätöksiin³⁹³. Sen päämääränä on taloudellinen tehokkuus, koska tällaisessa tilanteessa kahden taloudellisesti samanarvoisen päätöksen tulisi olla samanarvoisia myös veron perimisen jälkeen. Verotuksen tulisi perustua symmetriaperiaatteelle, eli veronalaisen tulon hankkimisesta aiheutuneet menot tulisi olla verotuksessa vastaavasti vähennyskelpoisia. Symmetriaperiaate ei kuitenkaan toteudu vero-oikeudessa poikkeuksetta.

Luovutusvoiton erottaminen verovelvollisen muusta pääomatuloista ei tuota tulkintaongelmaa, sillä muun muassa kiinteistön tai arvopaperin luovutuksen voidaan katsoa kuuluvan selkeästi luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan. Sen sijaan vero-oikeudellisia rajanvetotilanteita on ilmennyt esimerkiksi velkakirjojen ja henkilöyhtiön yhtiöosuuksien luovutustappioiden käsittelyssä samoin kuin eri johdannaisinstrumenttien tuottojen

---

³⁹³ Esimerkiksi investointeja tai yhtiömuotoa koskevat päätökset.

verotuskohtelussa. TVL:ssä ei ole erikseen määritelty omaisuuden ja arvopaperin käsitteitä, joten omaisuudeksi luetaan luovutusvoittoverotuksen näkökulmasta kaikki siviilioikeudellisesti omaisuudeksi luokiteltu, ellei toisin ole säädetty. Omaisuuden luovutuksesta syntyneiden luovutustappioiden verotuskohtelu ei ole aina täsmällistä, sillä veronmaksukyvyyn huomioiminen edellyttäisi täyttä symmetriaa luovutusvoittojen ja -tappioiden veronalaisuuden ja vähennysoikeuden välillä. Luovutustappioiden vähennysoikeutta on rajoitettu lainsäädännöllä, koska rajoittamattomana se voisi antaa laajoja mahdollisuuksia verosuunnittelulle ja sen kautta myös veron kiertämiselle. Toisaalta vähennysoikeuden rajoittamisella on kääntöpuolensa, sillä säännöksillä voidaan samalla tulla rajoittaneeksi myös aitojen tappioiden vähennysoikeutta.

Arvopapereiden lopullisten arvonmenetysten verotuskohtelu ei ole aina yksiselitteistä, sillä TVL 50.3 §:n 2 kohdan soveltamiseen liittyy tiettyjä edellytyksiä. Ensinnäkin kyseessä tulee olla verotuksessa arvopaperin määritelmän täyttävä arvopaperi ja sen arvonmenetyksen olla lopullinen konkurssin tai muun siihen rinnastettavan syyn vuoksi. Verohallinnon antaman arvonmenetyksiä koskevan ohjeistuksen ja vallitsevan oikeuskäytännön, kuten KHO:n ja Keskusverolautakunnan tuoreimpien ratkaisujen välillä on kuitenkin havaittavissa ristiriitaa. Arvonmenetyksen kohdalla tulkinnalliset ongelmat liittyvät usein verotuksen jaksottamiseen ja tämä nousee esiin erityisesti yrityksen konkurssitilanteissa. Tämä johtuu siitä, että konkurssimenettely voi olla vuosienkin pituinen, jolloin verovelvollisen omistamat osakkeet ovat arvottomat useammankin vuoden ajan.

Verohallinnon ohjeistuksen mukaan osake katsotaan lopullisesti arvottomaksi silloin, kun konkurssipesän hoitaja antaa lopputilityksen koskien sitä, että osakkeenomistajille ei kerry enää jako-osuutta. Korkeimman hallinto-oikeuden tuoreimmissa ratkaisuissa³⁹⁴ osakkeet on kuitenkin katsottu arvottomiksi ja luovutustappio vähennyskelpoiseksi jo siinä vaiheessa, kun on selvää, etteivät osakkeenomistajat tule enää saamaan jako-osuutta konkurssipesästä. Arvonmenetysten väljä lainsäädäntö perustunee siihen, että yrityksen konkurssitilanteessa osakkeiden arvottomuus lienee itsestään selvää.

---

³⁹⁴ Esimerkiksi KHO 2011:55.

TVL:ssä selkeää rajanvetoa ei ole myöskään muun omaisuuden kuin arvopaperin arvонmenetyksen vähennyskelpoisuudelle. Esimerkiksi henkilöyhtiön osuuden tai velkakirjan arvонmenetykset ovat lähtökohtaisesti vähennyskelvottomia, mutta joissain KHO:n ratkaisuisissa, kuten KHO 2018:11 vertaislaina on katsottu arvopaperiksi ja täten vähennyskelpoisiksi. Lisäksi osakkeenomistajan yhtiölleen antaman pääomalainan menetyksen verokohtelu ei ole aina yksiselitteistä, sillä pääomalainaa pidetään tavallisena velkakirjana, joka ei täytä arvopaperin määritelmää. Tuoreimman oikeuskäytännön nojalla pääomalainat on kuitenkin lähes poikkeuksetta luettu osaksi osakkeen hankintamenoa ja täten myös vähennyskelpoisiksi osakkeiden lopullisen arvонmenetyksen yhteydessä.

Symmetriaperiaatteen nojalla olisi perusteltua, että luovutusvoittoverotuksen soveltamisalaan kuuluvan omaisuuden arvонmenetykset olisivat poikkeuksetta vähennyskelpoisia. Siten esimerkiksi henkilöyhtiön yhtiöosuuden arvонmenetystä kohdeltaisiin verotuksessa edellä mainitulla tavalla. Luovutustappiot ja arvонmenetykset rinnastetaan melko samankaltaiseksi tapahtumaksi, joten olisi perusteltua välttää sellaisten tilanteiden syntyminen, jossa omaisuuden luovutustappio olisi verotuksessa vähennyskelpoinen, mutta vastaavan kohteen arvонmenetys ei. Näiden lisäksi tarkastelun kohteena tulisi olla muiden kuin säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien johdannaissovimusten tappioiden verotuskohtelu, sillä kyseiset tappiot ovat verotuksessa vähennyskelvottomia, mutta tuotot ovat saajalleen veronalaista luovutusvoittoa.

Verotuksen lopputulokseen vaikuttava asia on myös se, katsotaanko arvонmenetys vähennyskelpoiseksi TVL 50 §:n mukaisena luovutustappiona tai menetyksenä vai TVL 54 §:n mukaisena pääomatulojen tulonhankkimismenona. Selvää on kuitenkin se, että molempien yhtäaikainen soveltaminen, eli kaksinkertainen vähennysoikeus ei tule kyseeseen. Näistä kahdesta TVL 50 § on ensisijaisesti sovellettava ja lain sanamuodon mukaisesti siinä säädetään arvopapereiden ja tiettyjen arvонmenetysten rinnastettavuutta luovutustappioihin. Määritelmä ei kuitenkaan ole tyhjentävä, vaan myös TVL 54.1 §:ää on sovellettu joihinkin arvонmenetyksiin. Tutkielmassa aiemmin esiteltyä ratkaisua KHO 2014:21 voidaan pitää joissain määrin poikkeuksellisenä, sillä se poikkeaa olennaisesti

aiemmasta velkasaamisten menetyksiä koskevasta oikeuskäytännöstä. TVL 54 §:n mukaisena tulonhankkimismenona vähennettäviä menetyksiä ei ole erikseen säädetty vähennyskelpoiseksi, vaan verotuskäytäntö perustuu pitkälti KHO:n ratkaisujen varaan. Neutraalius ja symmetriaperiaate ei kuitenkaan täysimääräisesti toteudu, koska esimerkiksi ratkaisussa KHO 2010:74 johdannaisinstrumentin voitot olisivat olleet veronalaista TVL 32 §:n mukaista pääomatuloa, mutta sen tappiot vähennyskelvottomia. Täten tällaiseen sijoitusinstrumenttiin sijoittaminen ei olisi sijoittajan kannalta verotuksellisesti järkevää. Tämä johtaa osaltaan myös epäneutraaliin verotukseen, eikä verotuksen symmetriaperiaate toteudu. Lisäksi sijoittajan päämääränä on lähes poikkeuksetta tulon hankkiminen, joten tämän valossa perusteita instrumentin tappion vähennyskelvottomuudelle ei pitäisi olla.

Voidaan todeta, että TVL 50.3 §:n mukaan vähennettävien arvonmenetysten vähennyskelpoisuuden arviointi on yksinkertaisempaa, sillä TVL 54 §:ssä soveltamisen edellytyksenä arvioidaan enemmän esimerkiksi toiminnan laajuutta ja sitä, kuinka läheisesti meno liittyy velvollisen tulonhankintaan tai tulon säilyttämiseen. Vaikka se olisikin verovelvollisen pyrkimyksenä ja tavoitteena, löytyy oikeuskäytännöstä useita esimerkkitapauksia siitä, että edellytykset TVL 54 §:n soveltamiseen eivät täyty. Sille, onko meno suoritettu tulonhankkimistarkoituksessa vai tulkintaanko se elantomenoksi ei löydy yleispätevää vero-oikeudellista rajaa. Fiskaalisesta näkökulmasta tarkasteltuna arvonmenetysten vähennyskelpoisuus TVL 50.3 §:n mukaan olisi verotulojen kertymisen kannalta tehokkaampi vaihtoehto, sillä luovutustappioista ei vahvisteta pääomatulolajin tappiota, eikä täten myöskään ansiotulojen verosta tehtävää alijäämähyvitystä.

EVL:n perustuessa laajaan tulokäsitteeseen omaisuuden luovutuksesta saatu voitto on lähtökohtaisesti aina veronalainen. Tämän lisäksi rahoitus-, vaihto- ja sijoitusomaisuuden luovutuksesta aiheutuneet tappiot ovat lähtökohtaisesti vähennyskelpoisia. Sen sijaan muuhun omaisuuteen ja käyttöomaisuuteen kuuluvien omaisuserien luovutusten osalta tappion vähennyskelpoisuus ei ole aina täsmällistä ja vuoden 2020 tulolähdejaon uudistus on vaikuttanut muuhun omaisuuteen luettavan omaisuuden

luovutustappioiden verotuskohtelua. Muuhun omaisuuden kuuluvien omaisuuserien vähennyskelpoisuuden rajoittaminen poikkeaa huomattavasti elinkeinoverotuksen pääperiaatteista, jonka mukaan elinkeinotoimintaan kohdistuvat menot ovat täysimääräisesti vähennyskelpoisia elinkeinotoiminnan tuloista. Säädöstä voidaan kritisoida siltä kannalta, että luovutuksesta saadut voitot ovat veronalaisia, mutta tappioiden vähennysoikeutta on rajattu. Verosuunnittelun näkökulmasta verovelvollinen voi mahdollisuksiensa mukaan vaikuttaa luovutustappion vähennyskelpoisuuteen siirtämällä osakkeen muun omaisuuden omaisuuslajiin ennen osakkeen luovutusta.

Elinkeinoverotuksessa luovutusvoittojen veronalaisuuden ja -tappioiden vähennyskelpoisuuden kannalta jokseenkin merkittävänä seikkana voidaan pitää myös omaisuuslajin valintaa. Lähtökohtaisesti valinnassa vaikuttaa verovelvollisen oma arvio omaisuuslajista, mutta näkemys voidaan myös sivuuttaa, kuten ratkaisussa KHO 2010:50, jossa käyttöomaisuudeksi ei luettu sellaisia osakkeita, jonka luovuttajayhtiön ja kohdeyhtiön välisen toiminnallisen yhteyden katsottiin katkenneen. Toisaalta oikeuskäytäntö antaa myös viitteitä siitä, että samankaltaisen tapausten kanssa tulkintalinja ei ole aina välttämättä täysin yhtenäinen. Näin oli muutama vuosi myöhemmin tapauksessa KHO 2012:73, jossa toiminnallisen ja hallinnollisen yhteyden perusteella osakkeet katsottiin kuuluvaksi käyttöomaisuuteen.

EVL:n menetyksiä koskevat säädökset eivät ole täysin tyhjentäviä ja oikeuskäytännön puuttumisen johdosta monet keskeiset aiheita koskevat kysymykset ovat yhä epäselviä. EVL 16 §:n 7 kohdassa säädetään konserniyhtiöiden muiden saamisten kuin myyntisaamisten vähennyskelpoisuudesta. Saamisten vähennyskelpoisuuden arviointiin liittyen voi syntyä monenlaisia eri tilanteita, joihin lain sanamuoto ei anna suoraa vastausta. Kysymykset koskevat erimerkiksi myyntisaamisten ja muiden saamisten vähennyskelpoisuutta konsernitilanteissa. Esimerkiksi ratkaisussa KHO 2020:70 A Oy ei saanut vähentää B Oyj:ltä olleen saamisensa menetystä sillä perusteella, että C Ky:llä oli osakeomistuksensa perusteella OYL 8 luvun 12 §:n mukainen määräysvalta sekä B Oyj:ssä että A Oy:ssä.

Sekä TVL:n että EVL:n luovutustappiota ja arvonmenetyksiä koskevat epäselvyydet perustuvat lähtökohtaisesti siihen, että laeissa ei ole määritelty keskeisiä käsitteitä. Toisaalta lienee selvää, että lainsäätäjä ei voi mitenkään ottaa huomioon kaikkia niitä asiainkaloja, joita varten laki on säädetty. Eniten asiassa vaikuttaa kuitenkin oikeuskäytännön jokseenkin epäyhtenäinen linja. Tietyissä tapauksissa verovelvollisen voi olla hankalaa etukäteen arvioida, mihin ratkaisuun verotuksen toimittaja päätyy vähennyskelpoisuutta arvioidessaan. Ratkaisevassa asemassa on vakiintuneen verotuskäytännön muodostuminen luovutustappioiden ja etenkin arvonmenetyksien vähennyskelpoisuuden osalta. Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksien tarkastelun pohjalta voidaan myös todeta, ettei verojärjestelmä ole täysin sijoitusmuoto- eikä rahoitusmuotoneutraali. Tästä voidaan muodostaa varauksellinen oletus, että verotus vaikuttaa suurestikin verovelvollisen sijoitustapaan ja investointeja koskeviin päätöksiin. Loppuun lienee relevanttia esittää kysymys siitä, millä perusteilla lainsäätäjä on säätänyt lakeja, jotka ovat vastoin verotuksen yleisiä periaatteita eli verotuksen neutraalisuutta ja symmetriaperiaatetta.

Lähteet

- Aarnio, A. (1989). Mitä lainoppi on? Helsinki. Tammi.
- Airaksinen, M., Pukkinen, P. & Rasinaho, V. (2021). Osakeyhtiölaki I-II. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 24.10.2022. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Andersson, E. & Penttilä S. (2014). Elinkeinoverolain kommentaari. 14. uudistettu painos. Alma Talent Oy.
- Andersson, E., Linnakangas, E. & Frände, J. (2016). Tuloverotus. 8. painos. Helsinki. Talentum Pro.
- Engblom, A. Frände, J., Holla, J., Järvinen, J., Kokko, A., Lepistö, M., Nieminen, K., Noras, J., Paronen, V., Sandelin, E., Torkkel, T. & Äimä, K. (2020). Elinkeinoverotus 2020. 1. painos 2020. Helsinki. KPMG ja Edita Publishing Oy.
- Fasoulas, E., Manninen, P. & Niiranen, V. (2019). Sijoittajan verotus ja verosuunnittelu. Helsinki. Alma Talent 2019.
- Haapaniemi, M. (2021). Voiko vastikkeettoman luovutuksen yhteydessä syntyä tulovero-
laissa tarkoitettu luovutustappio? Edilex 2021/22.
- Haaramo, V. Palmuaro, S. & Peill, E. (2021). IFRS-raportointi. Päivittyvä teos, viimeisin päi-
vitys 1.12.2021. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Harsu, P. (2018). Arvonmenetysten ja eräiden luovutustappioiden vähennyskelpoisuus
TVL:n mukaan – uudistuvat askelmerkit. Verotus-lehti 3/2018.
- Hemmo, M. & Hoppu, K. (2022). Sopimusoikeus. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys
1.8.2022. Alma Talent Oy. Helsinki.
- Helminen, M. (2022). Kansainvälinen verotus. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 7.11.2022.
Alma Talent Oy.
- Hirvonen, A. (2011). Mitkä metodit? Opas oikeustieteen metodologiaan. Yleisen oikeus-
tieteen julkaisuja. Helsinki 2011.
- Honkaniemi, T. & Pennanen, M. (2010). Yritysjärjestelyjen käsikirja – kirjanpito verotus ja
yhtiöoikeus. WSOYpro Oy.
- Husa, J. & Pohjolainen, T. (2014). Julkisen vallan oikeudelliset perusteet – johdatus julkis-
oikeuteen. 4. uudistettu painos. Alma Talent Oy.

- Häyrynen, J. & Kalaja, V. (2013). Uusi arvopaperimarkkinalaki. Helsinki. Helsingin Kamari Oy.
- Immonen, R. & Lindgren, J. (2017). Onnistunut sukupolvenvaihdos. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy.
- Immonen, R. (2022). Yritysjärjestelyt. 8. uudistettu painos. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Kallunki, J-P., Martikainen, M. & Niemelä, J. (2019). Ammattimainen sijoittaminen. Helsinki. Alma Talent
- Karttunen, T., Laasanen, H., Sippel, L., Uitto, T. & Valtonen, M. (2017). Juridiikan perusteet. Helsinki. Sanoma Pro Oy.
- Kasso, M. (2014). Asunto- ja kiinteistöosakkeen kauppa ja omistaminen. 2. uudistettu painos. Helsinki. Talentum cop.
- KILA (2006). Kirjanpitolautakunnan yleisohje kiinteiden menojen lukemisesta hyödykkeen hankintameno.
- Knuutinen, R. (2012). Verosuunnittelua vai veron kiertämistä: verosuunnittelun ja veron kiertämisen välinen rajanveto tuloverotuksessa. Helsinki. Talentum Media.
- Knuutinen, R. (2020). Verosuunnittelun oikeudelliset ja yhteiskunnalliset rajat. Alma Talent Oy.
- Korpela, V. (2016). Sijoittajan verokirja. 5 uudistettu painos. Helsinki. Verotieto Oy.
- Kukkonen, M. (2007). Yrityksen luovutusvoittojen verotus. Helsinki. Talentum Media Oy.
- Kukkonen, M. & Walden, R. (2016). Pk-konsernin verosuunnittelu. 2. uudistettu painos. Alma Talent Oy.
- Kukkonen, M. & Walden, R. (2020). Elinkeinoverolaki käytännössä. 4. uudistettu painos. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Kukkonen, M. & Torkkeli, A. (2021). Elinkeinoverolain arvonmuutosten verotus eurooppalaisen vertailun ja hyvän verojärjestelmän vaatimusten näkökulmasta. Verotuslehti 3/2021.
- Kulovaara, V. (2013). Verotuksellista liiketoimintaa vai ei? TVL:n ja EVL:n haastavat rajanvetotilanteet verotuksessa. Edilex.
- Kulovaara, V. (2015). Yksityishenkilön elinkeinotoiminnasta verotuksessa (referee-artikkeli). Verotus-lehti 1/2015.

- Lahdenperä, O. (2012). Saamisten arvonalentuminen elinkeinoverotuksessa. Verotuslehti 4/2012.
- Leppiniemi, J., Leppiniemi, R. & Kaisanlahti, T. (2013). Hyvä tilinpäätöskäytäntö. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 7.1.2013. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J. & Kaisanlahti, T. (2016). Kirjanpitolaki kommentaari. 4. uudistettu painos. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J. & Walden, R. (2019). Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 29.11.2019. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. (2019). Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 10. uudistettu painos. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J. & Lounasmeri, S. (2021). Yritysrahoitus. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 25.10.2021. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Leppiniemi, J., Kaisanlahti, T. & Tikkanen, T. (2022). Liikekirjanpito. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 18.8.2022. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Lindgren, J. (2021). Menetysten vähennyskelpoisuus elinkeinoverotuksessa. Verotuslehti 4/2021.
- Malmgrén, M. & Myrsky, M. (2020). Elinkeinotulon verotus. 5. uudistettu painos. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Myrsky, M. (2013). Millainen on hyvä verojärjestelmä? Verotuslehti 2/2013.
- Myrsky, M. (2014). Suomen tulovero-oikeus. Turku. Painosalama Oy.
- Myrsky, M., Svensk, N. & Voutilainen, T. (2014). Suomen Finanssioikeus. Vantaa. Helsingin kamari Oy.
- Myrsky, M. & Svensk, N. (2016). Vero-oikeuden oppikirja. Joensuu. Alma Talent Oy.
- Mähönen, J. & Villa, S. (2009). Osakeyhtiö IV. Alma Talent Oy.
- Määttä, K. (2014). Verolakien tulkinta. Edita Publishing Oy. Helsinki.
- Niskakangas, H. (2011). Veropolitiikka. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Niskakangas, H., Viitala, T. & Hokkanen, M. (2020). Johdatus Suomen verojärjestelmään. 4. uudistettu painos. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Niskakangas, H. & Knuutinen, R. (2022). Henkilöverotus. Alma Talent Oy.

- Nissinen, M. (2019). Tutkimus hyvästä verojärjestelmästä ja Suomessa harjoitettavan yritystoiminnan kansallisesta tuloverotusoikeudesta. *Verotus-lehti* 4/2019.
- Nuotio, V-P. (2022). Laki elinkeinotulon verottamisesta ja tulon määritelmä. *Verotus-lehti* 5/2022.
- Nykänen P. (2014a). Lainasaatavan menetys voi olla vähennyskelpoinen tulonhankkimismeno myös henkilökohtaisessa tulolähteessä – KHO 2014:21. Oikeustapauskommentti. *Edilex*.
- Nykänen, P. (2014b). Menetysten vähennyskelpoisuudesta tuloverolain mukaisessa verotuksessa. Teoksessa *Yritys, omistaja ja verotus – juhlaulkaisu Seppo Penttilälle*. Edita Publishing Oy.
- Nykänen P. (2018a). Luovutusvoittoverotuksen soveltamisalasta – erityisesti juoksevan pääomatulon ja luovutusvoiton välisestä rajanvedosta. *Edilex* 2018/28.
- Nykänen P. (2018b). Juoksevan velkakirjan lopullinen arvonmenetys oli vähennyskelpoinen luovutustappiona – KHO 2018:11. Oikeustapauskommentti. *Edilex*.
- Nykänen, P. (2019a). Omaisuuden lopullisen arvonmenetyksen vähennyskelpoisuus henkilöverotuksessa. *Verotus-lehti* 4/2019.
- Nykänen, P. (2019b). Välittömän verotuksen oikeuskäytäntöä vuodelta 2018 (referee-artikkeli). *Verotus-lehti* 2/2019.
- Nykänen, P. (2019c). Kaksi velkasaatavan luovutuksen verokohtelua koskevaa ratkaisua – KHO 2018:170 ja KHO 14.12.2018 T 5890. Oikeustapauskommentti. *Edilex*
- Nykänen, P. (2019d). Yhteisöjen uudistunut tulolähdejako ja sen kehittäminen. Julkaistu teoksessa *Parempaan yritysverotukseen*. Helsinki. Edita Publishing Oy.
- Nykänen, P. (2022). Ovatko menetykset vähennyskelpoisia tuloverolain mukaisessa verotuksessa? *Verotus-lehti* 2/2022.
- Nykänen, P. & Nieminen, M. (2022). Tuloverolain kommentaari. Alma Talent Oy.
- Nykänen, P. & Räbinä, T. (2013). *Yksityishenkilöiden luovutusvoittojen verotus*. Helsinki. Talentum.
- Ossa, J. (2009). *Perinnön ja lahjan verokohtelu*. Helsinki. Talentum 2009.
- Ossa, J. (2013). *Tuloverolaki käytännössä. 2. uudistettu painos*. Helsinki. Talentum Media.

- Ossa, J. (2020). Yritystoiminnan verotus. 3. uudistettu painos. Helsinki. Kauppakamari 2020.
- Parkkonen, J. & Knuts, M. (2014). Arvopaperimarkkinalaki. 5. uudistettu painos. Helsinki. Talentum 2014.
- Paukku, E. (2023). Pääomallainan tuotto, luovutus ja menetys tuloverotuksessa 2020-luvulla. Verotus-lehti 1/2023.
- Penttilä, S. (2010). Käyttöomaisuusosakkeiden luovutukset – vanha käytäntö ja uudet tulokintaongelmat. Verotus-lehti 5/2010.
- Penttilä, S. (2018). Saamisten arvonalenemiset, menetykset ja konvertointi omaksi pääomaksi yritysverotuksessa. Defensor Legis N:o 4/2018.
- Päläs, J. & Manninen, P. (2019). Vertaisluottosijoitus – arvopaperi vai ei? Siviilioikeudellisia välineitä vertaisluottosijoituksen arvopaperiluonteen arviointiin etenkin arvomenetyksen vähennyskelpoisuuden näkökulmasta. Verotus-lehti 1/2019.
- Räbinä, T., Myrsky, M. & Myllymäki, J. (2017). Verotusmenettelyn perusteet. Helsinki 2017. Alma Talent Oy.
- Räbinä, T., Myllymäki, J. & Myrsky, M. (2019). Henkilökohtaisen tulon verotus. 3. uudistettu painos. Alma Talent.
- Räbinä, T. (2022). Verotusmenettely ja muutoksenhaku. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Sillanpää, M.J., Vahtera, V. & Koski, P. (2022). Yhtiöoikeus. Päivittyvä teos, viimeisin päivitys 22.9.2022. Alma Talent Oy. Helsinki
- Tikka, K.S., Nykänen, O., Juusela, J. & Viitala, T. (2020). Yritysverotus I-II. Päivittyvä teos. Viimeisin päivitys 16.9.2022. Helsinki. Alma Talent Oy.
- Tomperi, S. (2022). Yritysverotus – suunnittelusta tilinpäätökseen. Edita Publishing Oy. Hyvinkää.
- Urpilainen, M. & Vahtera, V. (2013). Minne menet vero-oikeus? Juhlajulkaisu Raimo Immoselle. Turku. Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print.
- Verohallinto (2014). Johdannaisinstrumenttien verotus elinkeinoverolain 27 d §:n ja 27 e §:n mukaan. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero A53/200/2014. Noudettu 18.11.2022 osoitteesta: https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48083/johdannaisinstrumenttien_verotus_elinke/

- Verohallinto (2018). Ahtium Oyj:n osakkeiden sekä joukkovelkakirjojen arvonmenetys tuloverolainmukaisessa verotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/2514/00.01.00/2018. Noudettu 25.11.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48509/ahtium-oyjn-osakkeiden-seka-joukkovelkakirjalainojen-arvonmenetys-tuloverolain-mukaisessa-verotuksessa/>
- Verohallinto (2019a). Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön verotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/2514/00.01.00/2018. Noudettu 3.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48935/omaisuuden-luovutusvoitot-ja--tappiot-luonnollisen-henkil%C3%B6n-tuloverotuksessa/>
- Verohallinto (2019b). Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/5096/00.01.00/2019. Noudettu 1.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47834/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa3/>
- Verohallinto (2019c). Kuolinpesien luovutusvoitot ja -tappiot verotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/147/00.01.00/2019. Noudettu 1.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48076/kuolinpesien-luovutusvoitot-ja--tappiot-verotuksessa2/>
- Verohallinto (2019d). Arvopaperien luovutusten verotus. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/5096/00.01.00/2019. Noudettu 5.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48262/arvopaperien-luovutusten-verotus2/>
- Verohallinto (2019e). Pääomalainojen ja muiden yhtiölle annettujen lainojen luovutukset ja menetykset tuloverotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/1746/00.01.00/2019. Noudettu 15.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/78615/paamalainojen-ja-muiden-yhtiolle-annettujen-lainojen-luovutukset-ja-menetykset-tuloverotuksessa/>

- Verohallinto (2019f). Yritystoiminta, tulonhankkimistoiminta ja harrastustoiminta henkilöverotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/417/00.01.00/2019. Noudettu 7.10.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/73274/yritystoiminta-tulonhankkimistoiminta-ja-harrastustoiminta-henkilöverotuksessa/>
- Verohallinto (2020a). Joukkovelkakirjalainojen verotuksesta tuloverolain mukaan. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/1746/00.01.00/2019. Noudettu 25.10.2020 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48339/joukkovelkakirjalainojen-verotuksesta-tuloverolain-mukaan2/>
- Verohallinto (2020b). Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/8342/00.01.00/2020. Noudettu 13.10.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48615/saamisten-arvonalenemisten-vahennyskelpoisuus-elinkeinotulon-verotuksessa3/>
- Verohallinto (2020c). Saamisten arvonalenemisten vähennyskelpoisuus elinkeinotulon verotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH 8342/00.01.00/2020. Noudettu 27.10.2022 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48615/saamisten-arvonalenemisten-vahennyskelpoisuus-elinkeinotulon-verotuksessa3/>
- Verohallinto (2020d). Osakkeiden hankintaan ja luovutukseen liittyvät asiantuntijapalkkiot yrityksen tuloverotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/5697/00.01.00/2019. Noudettu 11.11.2022 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48516/osakkeiden-hankintaan-ja-luovutukseen-liittyvat-asiantuntijapalkkiot-yrityksen-tuloverotuksessa2/>
- Verohallinto (2021a). Poistot elinkeinoverotuksessa. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH 2807/00.01.00/2021. Noudettu 27.10.2022 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/102183/poistot-elinkeinoverotuksessa/>

- Verohallinto (2021b). Yhteisön käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verokohtelu. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/5565/00.01.00/2021. Noudettu 19.11.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48258/yhteisön-käyttöomaisuusosakkeiden-luovutusten-verokohtelu2/>
- Verohallinto (2022a). Johdannaisten verotus. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/3423/00.01.00/2022. Noudettu 11.10.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48914/johdannais-ten-verotus2/>
- Verohallinto (2022b). Eräiden yhteisöjen tulolähdejaon poistaminen. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/3527/00.01.00/2019. Noudettu 23.10.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/77302/eraiden-yhteisöjen-tulolahdejaon-poistaminen3/>
- Verohallinto (2022c). Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. Yritykset ja yhteisöt – tuloverotus. Noudettu 11.12.2022 osoitteesta: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/avoin-yhtio-ja-kommandiittiyhtio/tuloverotus/>
- Verohallinto (2022e). Yksityishenkilön kiinteistöjen ja huoneistojen osto-, jalostus- ja myyntitoiminnan verotus. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/5919/00.01.00/2021. Noudettu 9.2.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/152765/yksityishenkilön-kiinteistöjen-ja-huoneistojen-osto--jalostus--ja-myyntitoiminnan-verotus/>.
- Verohallinto (2022e). Arvopaperisijoittamisen tulolähde. Verohallinnon syventävä vero-ohje, diaarinumero VH/850/00.01.00/2022. Noudettu 10.2.2023 osoitteesta <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48514/arvopaperisijoittamisen-tulolähde/>
- Verohallinto (2023). Henkilöasiakkaat – omaisuus – sijoitukset. Voiko Pyyntikin käsityöläispanimon osakkeiden tappiot vähentää veroilmoituksessa? Noudettu 19.1.2023 osoitteesta: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/ukk/voiko-pyyntikin-kasityolaispanimon-osakkeiden-tappiot-vahentaa-veroilmoituksessa/>

Villa, S., Ossa, J. & Saarnilehto, A. (2007). Yritysmuodot – toiminta, rahoitus ja verotus. WSOY. Vantaa.

Villa, S., Airaksinen, M., Alén-Savikko, A., Bärlund, J., Jauhiainen, J. Kaisanlahti, T., Kannervo, J., Knuts, M., Kuoppamäki, P., Kymäläinen, S., Mähönen, J., Pihlajarinne, T., Raitio, J. & Viitanen, K. (2020). Yritysoikeus. Alma Talent Oy.

Wikström, K., Ossa, J. & Urpilainen, M. (2015). Vero-oikeuden yleiset opit. Helsinki. Hel-singin Kamari Oy.

Äimä, K. (2011). Veroprocessoikeus. Alma Talent Oy.

Virallislähteet

HE 172/1967. Hallituksen esitys laiksi elinkeinotulon verottamisesta ja eräksi siihen liit-tyviksi laeiksi.

HE 111/1992. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kirjanpitolain, osakeyhtiölain 11 ja 12 luvun sekä osuuskuntalain muuttamisesta.

HE 200/1992. Hallituksen esitys eduskunnalle tuloverolaiksi sekä eräiden yleishyödyllis-ten yhteisöjen verohuojennusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta.

HE 203/1992. Hallituksen esitys eduskunnalle elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja konserniavustuksesta verotuksesta annetun lain muuttamisesta.

HE 92/2004. Hallituksen esitys eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi.

HE 31/2015. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 tuloveroasteikkolaiksi sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HE 176/2008. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta an-netun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta.

HE 257/2018. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta an-netun lain, tuloverolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta.